

El convent de Santa Elisabet

Apèndix documental (II)

(1530-2000)·

JOSEP ESTELRICH COSTA

22

Creixement de l'espai monàstic

1397-1603¹

En passar els anys i créixer la comunitat, primer de beguines i després de jerònimes, fins a comptar a mitjan segle XVIII més de setanta monges -professes, novícies i postulants-, el monestir hagué de créixer. Venturosament, la Ciutat de Mallorca, i en concret l'àmbit d'aquell indret de sa Calatrava, no patia, ni de molt, la densitat de construccions dels nostres dies, i el modest recinte conventual tenia camp per engrandir-se, mitjançant l'adquisició de parcel·les dels entorns del monestir.

- 1397. L'Orde militar de l'Hospital de Sant Joan de Jerusalem, al qual s'havien adjudicat els béns dels templers extingits, tenia a Mallorca una sèrie de propietats improductives. Fra Galceran de Requesens, comanador de Mallorca i lloctinent de fra Guillem de Guimerà, prior del priorat de Catalunya, designà fra Pere de Sant Martí comissari, *per establir, a un cens suficient, propietats d'aquest Orde que actualment no donen rendiment; i, tenint la Casa del dit Hospital un pati de terra en el qual antigament hi havia unes cases, situat darrera la fortalesa del Temple, contigu a les cases i hort de les monges de la Terça Regla, del qual des de fa més de vint anys no se n'ha pagat cap cens o lloguer, a 5 de juliol de 1397 estableix dit hort a Arnau Genover, notari. Confronta per tres parts amb tres carrers públics, i per l'altra part amb dites cases i hort,*²

- 1420. El rei Alfons el Magnànim concedí a les terceroles *un carreró o via pública que passa entre l'església [de Santa Fe] i el monestir, amb autorització de tancar-lo per la part de Santa Fe. Molts anys després, les monges jerònimes seguien pagant un cens anual per aquest carreró: El dia de Nadal, 1 sou censual al Sr. Rei, cens que ja feien les dones de la Terça Regla (1501); 4 sous censals al Sr. Rei, per carreró entre el monestir i Santa Fe (1519); per lo cens del carreró de Santa Fe, pels anys 1550-1552, 15 sous (1552).*³

* Segona part de l'Apèndix documental del llibre "El convent de Santa Elisabet. Beguins, terceroles, jerònimes. Mallorca (1317-2000)", de J. Estelrich i Costa. Edicions Documenta Balear, 2002. Vegeu la primera part de l'Apèndix a BSAL, 58 (2002), 247-272.

¹ Vegeu J. ESTELRICH COSTA: *El Convent de Santa Elisabet*, 182-185, 209-212, 230-232.

² AMSE. *Pergamins*, 1.19. No consta quan passà al convent la propietat d'aquest pati de terra.

³ ACA. Canc. Reg. 2724, f.96. G. LLOMPART; J. RIERA I SANS: *La història de Sancta Fide Catholica...*, op. cit., pàg. 175-176; *Libre de Albarans I*, 68.1, fs. 6, 14v.; *Clavariat 1547-1561*, 65.6, f. 106v. La donació reial es va fer unida al permís atorgat a les terceroles d'emprar per als seus cultes l'església de Santa Fe.

-1432. Guillem de Pacs, fill de Pere de Pacs, ciutadà, comprà a Bernat Garbí, mercader, el 30 d'abril de 1432, un hort situat prop de la porta de les Torres Llavanes, davant la capella de Santa Fe, al costat del monestir o convent de la Terça Regla. La forma de la compra és un poc estranya, perquè cinc anys després, l'11 de setembre de 1437, el comprador Guillem de Pacs *confessa a sor Joaneta Guimerana, ministra de dit monestir, que féu aquesta compra en nom del monestir, i que el preu d'entrada, de 61 lliures, fou pagat de diners del monestir i no dels propis, encara que en l'instrument de compra no es fes menció del monestir, i vol que la veritat prevalgui sobre l'escriptura simulada; per això reconeix al monestir tots els drets sobre l'hort esmentat*⁴. Potser els escrúpols beguinencs de les terceroles sobre la pobresa radical les mogueren a fer la compra mitjançant una tercera persona que assumiria legalment la propietat de l'hort, però posteriorment es degueren convèncer de la necessitat que quedàs documentalment clar a qui pertanyia la propietat real.

-1447. El mercader Bernat Garbí, que havia venut a les terceroles l'hort al·ludit, va establir-les, el 25 d'octubre de 1447, per tres lliures i deu sous censals, *una botiga contigua a l'hort del monestir*, de la qual possiblement formava part el mateix hort venut quinze anys enrere. L'amistat i l'afecte que Bernat i la seva esposa sentien per les monges els inclinà a reduir el cens a dues lliures.⁵

-1499. El 2 d'octubre de 1499, Joan d'Argensola, cavaller de l'Orde de Sant Joan de Jerusalem i batlliu de Mallorca, estableix a sor Caterina Llulla, priora del monestir de les monges jerònimes, *per 15 lliures d'entrada i cens anual de tres lliures, unes cases derruïdes i deseparades per Gabriel Domènec, blanquer, situades al costat de dit monestir, tengudes sota alou de la Casa del Temple i Hospital de Sant Joan de Jerusalem. Afronten de dues parts amb carrers públics i per les altres dues amb cases i hort del monestir*.⁶

- 1518. El monestir comprà a Joanot Nadal, tintorer, un hort prop de l'església de Santa Fe. Arnau Carbonell, procurador de la [que fou] Casa del Temple, cobra 3 lliures i 4 sous, per lluïsmes de la venda de l'hort. A partir del 13 de novembre de 1518, el monestir es féu càrrec del censal que el venedor Joanot Nadal feia a la Casa de l'Hospital⁷. El 25 de desembre, Nicolau de Berga i Caulelles (+ abans de 1534), i Francesc Olesa i Santmartí (1485-1550), feren a la comunitat l'obsequi nadalenc de 63 lliures, per pagar l'hort comprat a Joanot Nadal.⁸

-1519. Entre les parcel·les a redós de la murada hi havia carrerons públics que passaven a propietat de les monges, mitjançant el pagament del cens corresponent, a mesura que aquelles s'incorporaven al monestir, com en el cas: *Francesc Burgues, alumnus et consiliarius domini Regis, i procurador reial en el Regne de Mallorca, estableix a sor Margarida Costa, priora del monestir de Sant Jeroni, per una entrada de 5 sous i un cens*

És el mateix carreró entre la casa de Jaume Gasselm i l'església de Santa Fe, al·ludit en el text del llibre, pàg. 53-54. Es pot identificar el carreró, una part del qual és ara *la casa del pa*, amb pastador i forn, entre la paret lateral de l'església de Santa Fe i una paret paral·lela, exempta, amb un portal romà, que bé podria haver estat l'entrada de l'hospici de Roderic de Sant Martí.

⁴ AMSE. *Pergamins*, 1.27. El Capbreu major dóna erròniament la data de 1337 per la compra d'aquest hort (31.1, f. 1).

⁵ AMSE. *Capbreu major*, 31.1, f. 1v.

⁶ AMSE. *Pergamins*, 1. 40.

⁷ AMSE. *Llibre de Albarans I*, 68.1, f. 8v.

⁸ Nicolau de Berga era pare de sor Agnès, monja jerònima, que havia entrat en el monestir com a educanda l'any 1516 i professà el 1524; Francesc Olesa, escriptor poeta, autor del poema *Obra del menyspreu del món, en cobles*, fou el pare de sor Antonina Susanna, també jerònima, que entrà com a educanda en el monestir de Santa Elisabet l'any 1526, i essent encara novícia, l'any 1530 formà part de les monges fundadores del monestir d'Inca, i professà en el puig de Santa Magdalena l'any 1532.

*anual de 4 sous, un carreró contigu a l'església de Santa Fe i al dit monestir, de llargària 23 canes i mitja de Montpeller, i dues canes i un pam d'amplària.*⁹

-1603. A la segona meitat del segle XVI s'havia començat la construcció del quint i últim recinte de les murades de la Ciutat. El 7 de juliol de 1603, Pere Vivot, donzell, procurador reial, estableix al monestir un trast de terra resultant de la nova ordenació de la murada, feta per Antoni Saura, fabricant i mestre de les fortificacions de la Ciutat, a les espatles de Santa Fe, *comprentent en lo present establiment tot lo que ix de dita murada en vers lo bastió vell de la Porta del Camp*. Les monges paguen una entrada, simbòlica, de 15 sous i un cens anual de 5 sous al reial Patrimoni, quedant sota alou del Sr. Rei.¹⁰

De mica en mica, es confegiren les parcel·les en què era dividit l'antic hort del Temple fins a reunir-se novament en solar del monestir de Santa Elisabet, ocupant tota la illeta, excepte l'església de Santa Fe amb les seves dependències, la Casa dels Gremis i una altra edificació a la cantonada entre el carrer de Santa Fe i la plaça Porta del Camp.

23

Crònica de la fundació del monestir de Sant Bartomeu d'Inca

11 de novembre de 1530¹¹

En nom de nostre Senyor Déu y de la gloriosa Verge Maria mare sua, y dels gloriosos Sancts S. Bartomeu y Sta. Magdalena, y lo gloriós S. Hieroni para nostre: E per a què nostres esdevenidores religioses tinguen notítia e memòria de aquest nostre monestir, com se principià ne de quina manera. Axí com veureu en la tenor següent:

Primerament, dimarts die que era de Sanct Martí, a xi de noembre Any mil.D.xxx, vingueren del monestir de Sanct Hierònim de la Ciutat set monges, en què hi avia una fadrineta, les quals se anomenen de esta manera: Sor Anthònia d'Espanya, àlias Alamanya, y sor Francina Iohana, y sor Pereta Damiana, y sor Úrsola Reus, y sor Miquela Guayta, y sor Costansa Mascarona, y sor Antonina Olesa y la fadrineta qui's deya Aulària, vingueren en el puig nostre de Incha, per pregàries dels honrats iurats y pròmens de la villa, les quals monges foren molt ben acompanyades per lo Senyor Oficial qui era lo Magnífich Gaspar Bartomeu, canonge, y de molts altres, axí hòmens com dones; entre les altres era la Senyora Canfulosa, y la Senyora Sardana, y la Senyora Metge, mare de la sobra dita fadrineta.

Fonch elegida per priora la sobre dite Sor Anthònia d'Espanya, y per confessor de elles lo venerable mossèn Thoni Bauçà. Més, com dites monges vingueren, lo dit die de S. Martí, lo honrat balle y honrats iurats y molts pròmens de la villa isqueren a camí y aquelles ab gran cavalcada resebiren e les aportaren y acompanyaren en lo puig, e astigueren en al puig fins a xxi de desembra, Any M.D.xxxiii. En après, mirant los honrats iurats que en lo monestir del sobre dit puig les monges astaven en molte penòria, feren congregar consell, e lo consell determinà, ab decret del Senyor oficial, de abaxar-les en S. Bertomeu, que los fonch donat per què dites monges astiguesen més remediades en tot.

⁹ AMSE. *Pergamins*, 1.55.

¹⁰ AMSE. *Pergamins*, 1.105; *Capbreu* 3, 56.3, f. 11. Aquest trast de terra és *es Campet*, i donà nom al més gran dels dos horts amb què compta el monestir.

¹¹ AMSB. Paper solt, sense signatura (Fotocòpia a AMSE. 21.1.1). Vegeu *El Convent de Santa Elisabet*, 192-199.

Après lo die de Sanct Thomàs apòstol, que comptam a xxi de decembre, Any M.D.xxxiiii, abaxaren dites monges del puig en S. Bartomeu, lo després dinar, molt acompanyades per los iurats y balle e hòmens de dita villa y moltes honrades dones. E astant en lo puig se afegiren dos monges, en què era Sor Catalina Fàbregues e Sor Hierònima Font, de la villa de Muro, e la dita sor Fàbregues de la present villa. És ver que essent en S. Bartomeu se feren proffesses, y priora de les monges la sobre dita Sor Anthònia, e après de aver acabat son temps del priorat fonch alegida en priora Sor Francina Johana...

Après lo die de Sanct Bres, que comptam a xiii de Noembre, Any M.D.xxxviii, vingueren del monestir de S. Hieroni de la Ciutat Sor Batista Mates, y Sor Hierònia Desmàs y Sor Àngella Angellats en lo monestir de Senct Bertomeu de nostre present villa. La causa per que vingueren fonch aquesta, que eren poches en dit Monestir de S. Bartomeu. Nostre Sanyor Déu qui les hi concerva per molts bons anys al seu sanct servici.

24

Jubileu concedit per Pau III, a instàncies del cardenal Campeggio

3 desembre 1538¹²

Laurentius, miseratione divina Episcopus Sabiniensis, Sancte Romane Ecclesie Cardinalis Campegius. Universis et singulis presentes litteras inspecturis, visuris, lecturis pariter et audituris, Salutem in Domino sempiternam.

Notum facimus et attestamur: Qualiter Sanctissimus in Christo pater et dominus noster, dominus Paulus, divina providentia papa tertius, Dilectis in Christo filiabus Abbatisse, Priorisse et Conventui Monasterii monialium Sancti Hieronimi Civitatis Maioricensis, ordinis eiusdem Sancti Hieronimi, necnon universis et singulis utriusque sexus Christifidelibus qui Ecclesiam prefati Monasterii Sancti Hieronimi, proximis sequuturis Tribus Annis, in die festivitatis Sancte Anne, usque ad occasum solis inclusive, per se vel alium seu alios devote visitaverint, Plenariam omnium peccatorum illorum Indulgentiam et remissionem, vive vocis Oraculo nobis facto, Concessit in forma ecclesie consueta.

In quorum omnium et singulorum premissorum fidem et Testimonium, presentes litteras manu nostra subscriptas, exinde fieri, Sigillique nostri iussimus et fecimus appensione communiri.

Datum Rome, in Edibus solite nostre residentie, prope Ecclesiam beate Marie Transtiberim. Anno a Nativitate Domini Millesimo quingentesimo trigesimo octavo, Indictione undecima. Die vero Tertia mensis Decembris, Pontificatus prefati sanctissimi domini nostri Pauli, divina providentia pape iii, Anno Quinto.

L. Episcopi Sabiniensi Cardinalis Campegii, Manu propria S.

¹² AMSE. Pergamins, 1.56. Vegeu *El Convent de Santa Elisabet*, 187-188.

25

Els hospitalers de Malta donen una part de l'Hort del Temple al monestir de Sta. Elisabet

14 maig 1548¹³

Frater Joannes de Homedes, Dei gratia, Sac. domus Hospitalis Sancti Joannis Hierosolimitani Magister humilis, pauperumque Jesu Xristi custos, et nos, Baiulini, Priores, Preceptores et Fratres domus ejusdem, Capitulum generale Melite in Domino celebrantes: Devotis et charissimis in Xristo Abbatisse et sororibus domus seu Monasterii Sancti Hieronimi Civitatis Maioricarum, salutem et sinceram in Domino charitatem.

Religionis zelus, vite sanctimonia, aliaque probitatis et virtutum vestrarum merita, quibus apud nos fidedigno testimonio commendamini, nos hortantur ut ea vobis concedamus que vestris commoditatibus fore conspicimus opportuna. Supplicationis siquidem, pro parte vestra, ac Magnificorum Juratorum prefate Civitatis, nobis porrecte series continebat quod in eum usque numerum crevistis, ut nisi quoddam spaciolum terre, seu pars Horti jam destructi ad domum Templi seu Baiulinatus nostri Maioricarum pertinentis, precio vel alias vobis accomodetur, pro ampliando et dilatando, seu de novo construendo capite vestre Ecclesie, tam arcto angustoque loco tenemini, ut divinis commode et quiete vacare minime valeatis.

Nos itaque, quantum cum Deo possumus, vobis providere cupientes, omniaque illa que vos a divino cultu, quem merito augeri desideramus, ullo modo distrahere possunt remove, et ea liberaliter concedere quibus fervor devotionis vestre, tantopere nobis commendatus et perspectus, in dies magis et magis inflametur et crescat, Supplicationibus vestris benigne annuentes, Invicem maturo et deliberato consilio, de nostra certa scientia, auctoritate, et decreto presentis generalis Capituli, dictum spaciolum terre seu partem horti, pro ampliando seu edificando Capite vestre Ecclesie necessarium, et non amplius, soluto prius eius iusto precio ac vero valore, a dicta domo Templi seu baiulinatus Maioricarum separantes, vobis vestroque Monasterio per imperpetuum damus, concedimus, et donamus, et per nos teneri et possideri volumus et declaramus.

Quapropter, Venerando Baiulino Maioricarum presenti, vel pro tempore extanti, precipimus et mandamus ut dictum spaciolum terre seu partem horti, recuperato, ut prefertur, eius precio et vero valore, vobis et vestro Monasterio dimittat et relinquat, pro edificando de novo, ut prefertur, Capite eiusdem Ecclesie, omni contradictione cessante. Ac omnibus et singulis domus nostre fratribus quacunque auctoritate, dignitate, officioque fungentibus, in virtute Sancte obedientie, ne contra presentes nostras litteras aliquatenus facere vel venire presument, sed eas studeant inviolabiliter observare.

In cuius rei testimonium, bulla nostra communis plumbea presentibus est appensa. Datum Melite, in conventu nostro, durante nostro generali Capitulo, die decima quarta mensis Maii, anno millessimo quingentesimo quadragessimo octavo. // Fernando de Bracamonte, lugarteniente de Canciller.

¹³ AMSE. Pergamins, 1.59. Vegeu *El Convent de Santa Elisabet*, 209-212.

26

Recursos esmerçats en la construcció de l'església1555-1562¹⁴

Possiblement la construcció de l'església de Sant Jeroni fou per a la comunitat l'empresa més costosa i més arriscada en tota la història i, sens dubte, les prioros i clavàries, i amb elles tota la comunitat, passaren moltes fatigues al llarg del decenni que duraren les obres.

En casos extraordinaris, prèvia autorització del bisbe, la priora podia disposar, en tot o en part, del dot de les monges que entraven al monestir.¹⁵ En una relació de la clavària sor Anna Avellana, amb el títol, *Assò son los diners que havem rebuts per al cor, tant de adots de monges com encara de caritats de algunes persones devotes*, es compten, aportades en dot per sor Luysa Saguina, *300 lliures contans, les quals han posades en la clau del cor*.¹⁶ Una altra relació de la clavària enumera donatius particulars, entre els quals es troben *25 lliures del Rnd. mossènyer mestre Antoni Serra, aleshores capellà del monestir, 25 lliures d'una pòlça del procurador reyal, 10 lliures d'una pòlça del Senyor Sacrista, canonge de la Seu, 5 lliures per pòlça del canonge Isern, 40 reials castellans, equivalents a 5 lliures 13 sous 4 diners, de la senyora Prudència Sancta Cília, 3 lliures, en comptants, de la senyora Dameta, i altres donatius que sumen en total 217 lliures 7 sous 4 diners*.¹⁷

Un donatiu considerable fou el del canonge Sant Johan que pagà la clau de la quarta volta. Les monges, en agraïment, acordaren celebrar cada any, a 6 de maig, *aniversari per la ànima del canonge de Sanct Ioan, per la clau féu en l'església*.¹⁸

Per obtenir recursos apel·laren també al jubileu, com vint anys abans. El 23 de març de 1554, des de Perpinyà, el cardenal Joan Poggi, *legat a latere in regnis Hispaniarum* del papa Juli III, a petició de la noble senyora Joana d'Erill, concedeix jubileu per a la festa de Sant Jeroni, a l'església del monestir de monges de l'orde de Sant Jeroni, que era encara l'església vella de Santa Elisabet. Celebraren també el jubileu el dia de Sant Jeroni de 1561, i recolliren 8 lliures 7 sous 9 diners, d'almoines.¹⁹

El primer de novembre de 1560, acabada ja la construcció de la nau de la nova església de Sant Jeroni, hi hagué un altre jubileu: *Al dia de Tots Sancts any 1560 hagué Jubileu o Indulgença plenària a la nostra església, que-ns impetrà lo magnífic mossèn Jeroni Garau, per medi del cardenal misser Púteo. Feren de caritat noranta dues liures, 8 sous, 11 diners; en argent, 5 lliures; en menuts, 6 lliures; la resta en dobles; canviàrem 13 sous qui eren en ploms. Donàrem per la crida al seny Soldevila 30 sous. Més per los cartells al estampador, 14 sous*.²⁰

¹⁴ Vegeu *El Convent de Santa Elisabet*, 212-214.

¹⁵ Es considerava una mesura excepcional perquè el dot, tèdicament, era la mota, dels interessos de la qual havia de sostenir-se la monja tota la vida, encara que tots els diners dels dots feien un fons comú per al sosteniment de tota la comunitat.

¹⁶ AMSE. *Clavariat 1555-1561*, 65.7, f. 64, *Capbreu major*, 31.1, f. 34.

¹⁷ AMSE. *Clavariat 1555-1561*, 65.7, f. 65.

¹⁸ AMSE. *Llibre dels Aniversaris I*, 47.1, f. 55v.; *Clavariat 1555-1561*, 65-7, f. 62v.

¹⁹ AMSE. *Pergamins*, 1.61. Vegeu la transcripció a *Capbreu major*, 31.1, fs. 7-7v. / *Clavariat 1561-1567*, 65.8, f. 2.

²⁰ AMSE. *Clavariat 1555-1558*, 65.7, f. 96.

Pel desembre de 1562 és registrada una altra col·lecta per un jubileu, que suposam seria també el de Tots Sants. Produí 3 lliures 6 sous.²¹ El monestir obtengué encara un altre jubileu, concedit pel papa Pius IV el 20 de febrer de 1561, assenyalat per al Diumenge de l'Àngel.²²

Malgrat les diverses ajudes, per pagar les despeses d'una de les claus, probablement la tercera, el monestir no tengué altre remei que demanar un préstec i carregar-se amb un cens d'onze lliures quatre sous, per tantes ne foren encarregades per la clau de l'església, cens que començà a pagar l'any 1559 al prestador Sr. Lluís Ximénez de Aragüés i a sa muller Elionor, mitjançant el procurador Pere Joan Sala. A l'arxiu monàstic es troben albarans del pagament del censal fins molts anys després.²³

27

Autenticació de relíquies, a petició de Bartomeu Cerdà

1599-1600²⁴

1599. 20 febrer. Autenticació de l'abadessa del monestir de Santa Gertrudis, de Burich.²⁵

In nomine Domini. Amen. Universis et singulis praesentes litteras inspecturis, lecturis pariter et auditoris, notum facimus et attestamur quod Nos Elisabeth van Esserden, Monasterii Stae. Gertrudis, ordinis et regulae Sti. Augustini, oppidi de Burich, Abbatissa, ex sanctorum reliquiis atque sanctarum, dono dedimus honorabili viro Bartholomeo Çerdan, militi hispano, caput integrum Undecim millium Virginum, ut quam primum illud in Hispaniarum partes possit libere in aliqua ecclesia reponere et collocare, ubi laudetur et glorificetur Deus in Sanctis suis. Qua propter etiam rogavimus Rdo. Doctori Fratri Joanni Baptiste Massia, sacellano maiori in Exercitu Catholici Regis, et Vicarii generalis Exercitus vices gerenti, has litteras sua manu signaret et sigillo ob maiorem firmitatem dicto Bartholomeo Çerdan traderet, et sic ipse met scripsit et sigillavit dictas litteras, et nos etiam nostram manum et sigillum apponenda jussimus.

Datum in eodem monasterio, die 20 februarii 1599. Frater Joannes Bapta. Massias.

²¹ AMSE. *Clavariat 1561-1567*, 65.8, f. 4v.

²² AMSE. *Clavariat 1561-1567*, 65.8, f. 4v.

²³ AMSE. *Libre dels Aniversaris 1*, 47.1, f. 173v; *Procura 1570-1574*, 66.2, f. 56; *Libre de Albarans 1*, 47.1, f. 67v. Citam precisament aquest albarà de l'arxiu monàstic perquè fa ressò d'un esdeveniment que afectà en un mateix dia tot el món occidental. És sabut que el papa Gregori XIII l'any 1582 reformà el *calendari julià* i, per recobrar la coincidència del calendari amb el solstici, va disposar que en el mes d'octubre d'aquell any se suprimissin deu dies, passant del dia 4 al dia 15. Per aquest canvi el monestir va estalviar 2 sous i 6 diners. Quan l'administrador de la viuda del Sr. Ximénez de Aragüés va cobrar la quantitat pendent del censal de 1582, que eren 3 lliures i 4 sous, escriu a l'albarà haver cobrat de la priora 3 lliures, 1 sou i 6 diners de contans, i 2 sous 6 diners li he compassats per los deu dies han levats de l'any. No sabem si el descompte es féu per iniciativa de l'administrador o per reclamació de la priora. També, per aquest canvi, a santa Teresa de Jesús que morí la nit del 4 d'octubre de 1582, li resultà cronològicament allargada la vida deu dies, i la seva festa, que sense la intervenció de Gregori XIII seria el 5 d'octubre, és el dia 15.

²⁴ AMSE. *Relíquies*. 52.3, 1-5. Vegeu *El Convent...*, op. cit., pàg. 295-297.

²⁵ AMSE. *Relíquies*. 52.3, 1.

1600. 5 gener. Autenticació del prior dels PP. Dominics de Maastric.²⁶

Cum hoc sit perfidorum hereticorum, Sanctorum Dei ossa de Civitate dispergere et eorum reliquias dissipare, piorum autem Catholicorum fidelium Dei... has reliquias congregant et congregata venerati sunt, ego, infra scriptus, attestor quod Bartholomeus Sardanus, natione hispanus, de nostro conventu Traiectensium praedicatorum recepit reliquias de quodam nostro thesauro spirituali, in primis partem de brachio divi Petri apostoli, de brachio Sti. Laurentii, de sancto Servatio, episcopo Traiecten., de capite Sti. Benedicti, de Sta. Caecilia virgine, de Sto. Remigio, de Sto. Christophoro duas partes, unam brachii, alteram tibiae. Ocularis testis, frater Andreas a Myrita, ordinis praedicatorum, prior sum eorumdem. Traiectensium ad Mosam. In Vigilia Epiphaniae. Anno Domini 1600.

Quia inimica plebs haereticorum thecas a Sanctorum reliquias abstulit et vera testimonia Sanctorum in speciali prophanavit, non potuimus inter sanctorum reliquias discernere, sed tabulam antiquam manu scriptam reservantes apud nos, tale damus testimonium, in primis, apud nos esse reliquias S. Vincentii, S. Adriani mart., S. Servatii, S. Barbarae, S. Chistophori, S. Lucae Evangelistae, S. Marferni, S. Leonardi, S. Dominici, S. Barnabae, S. Georgii martyris, S. Gertrudis, et aliorum sanctorum.

Atque de his reliquiis acceptis, dedimus Bartholomeo Cerdan, atque ita fatemur.

Fr. Andreas a Myrita, prior praedicatorum, manu propria.

1600. 7, 8 gener. Autenticacions de Fra Joan Baptista Massia O.S.T., capellà de l'Exèrcit del Rei Catòlic.²⁷

Frater Joannes Baptista Massia, Doctor Theologus, Comissarius ac Vicarius generalis perpetuus a Sancta Sede Apostolica deputatus, Ordinis Sanctissimae Trinitaris Redemptionis Captivorum, Sacellanus Maior ac contionator Exercitus Regis Catholici ac in eodem vices gerens Vicarii generalis Apostolici, etc. Omnibus ac singulis praesentes litteras inspecturis, lecturis pariter et audituris, notum facimus et attestamur Moniales Monasterii Sanctae Gertrudis Buricen., in nostra praesentia, Bartholomeo Cerdan, militi hispano, caput integrum unius Undecim millium Virginum dedisse; fratres etiam Monasterii Sancti Dominici, Traiectentium, has Sanctorum Reliquias, de brachio Sancti Petri Apostoli, de brachio Sancti Laurentii martiris, de Sancto Servasio, de Capite Sancti Benedicti Abbatis, de Sancta Cecilia Virgine, digitum ac partem costae, alias quoque reliquias Sancti Remigii Remensis Episcopi, duas particulas tibiae et brachii Sancti Christophori, duas etiam particulas Sanctorum Cosmae et Damiani, dentem etiam Sanctae Apollonae Virginis et Martiris.

Quas quidem Sanctorum reliquias vere tales esse quales hic referuntur pro certo habemus, quia a tempore immemorabili in praedictis monasteriis in verbo sacerdotis servatas fuisse jurarunt. Dictoque Bartholomeo Cerdan gratis et pro Deo dederunt, cum hac conditione, ut in Monasterio Monialium Sancti Geronimi Maioricens. ubi magis Deus glorificetur in Sanctis suis, vel in Parrochiali Ecclesia Sanctae Fidei reponere eas quanto primum curet.

Quare ut fides certa adhibeatur in iudicio et extra, ad requisitionem ejusdem, praesentes litteras manu nostra et secretarii nostri subscriptas et sigilli impressione

²⁶ AMSE. Reliquies. 52.3, 2, 3.

²⁷ AMSE. Reliquies. 52.3, 4-5.

signatas, expediri et communiri iussimus, in exercitu et partibus Westphaliae, sub anno a nativitate Domini millesimo sexcentesimo, die vero septima mensis Januarii, in nostris aedibus, praesentibus honorabilibus dominis Gerónimo de la Cruz et Ferdinando de la Mota, Capitaneis, ac Ferdinando de la Vandera ac Francisco Martínez, signiferis hujus exercitus, ad haec vocatis et rogatis, et specialiter assumptis.

Frater Joannes Bapta. Massia.

De mandato suae Reverendae Paternitatis, Frater Petrus Navarro, secretarius.

Frater Joannes Baptista Massia, sacrae Theologiae doctor, Commissarius ac Vicarius generalis perpetuus a Sancta Sede Apostolica deputatus, Ordinis Sanctissimae Trinitatis et Captivorum, Sacellanus Maior ac praedicator, necnon Vices gerens Vicarii generalis in Exercitu Catholici Hispaniarum Regis, etc. Omnibus et singulis praesentes litteras inspecturis salutem. Notum sit qualiter Bartholomeus Cerdan, miles hispanus, ex hoc nostro exercitu stipendiarius, ex aliquibus locis Westphaliae, Frissiae ac Brabantiae nonnullas sanctas Reliquias ex diversis sacris locis sibi procuravit, praesertim ex Monasterio Trajectensi Sti. Dominici Leodien. dioec., ubi has sanctorum reliquias dono dederunt: partem non parvam Sti. Vincentii martiris, partes parvas Sti. Adriani martiris, Sti. Servatii Epi. et confessoris, Stae. Barbarae Virginis et martiris, Sti. Christophori martiris, Sti. Lucae Evangelistae non parvam quantitatem, Sti. Leonardi, Sti. Dominici tres particulas, Sti. Barnabe Apostoli, partem fere integram et magnam Sti. Georgii martiris, Stae. Gertrudis et aliorum sanctorum, cum hac conditione ut in Monasterio Sancti Hieronimi monialium Maioricensi eas collocaret.

Quod vel misericordia Dei permittente vel disponente factum fuisse cernimus, quemadmodum patriarcha Jacob ejusque filius Joseph natis suis et legato testamento mandarunt ut ossa eorum inter prophanos egiptios non relinquerent, sed ad terram promissionis transportarent, hinc ducta christianorum et fidelium plebs etiam ossa sanctorum et religiose colit, et de locis suspectis ad loca tuta et catholica, ubi magis glorificatur Deus in Sanctis suis, transportat. Ideoque per praesentes fidem facimus has easdem reliquias vere esse tales quales hic referuntur, quae, ut in iudicio et extra fidem faciant, praesentes manu nostra subscriptas et sigillo impressione munitas dedimus octavo mensis Januarii 1600.

Frater Joannes Bapta. Massia.

1600. 13 gener. Autenticació d'Ernest, bisbe de Lieja, arquebisbe electe de Colònia.²⁸

Ernestus, Dei gratia, Electus et Confirmatus Archiepiscopus Coloniensis, Sacri Romani Imperii per Italiam Archicancellarius, Princeps Elector confirmatus, Episcopus Leodiensis, Hildeshemsis et Freismgensis Administrator, Stabulensis Comes Palatinus Rhm, utriusque Bavariae, Engariae et Bulloni Dux, Marchio Franchimonitensis, Comes Losensis, Longiensis, Hornensis, etc. Omnibus ad quorum notitiam presentes litterae nostrae venerint, salutem in quo est vera salus.

Petiit a nobis strenuus ac pius vir BARTHOLOMEUS CERDAN, hispanus maioricensis dioecesis, ut nonnulla sacra ossa et partes aliquas sanctarum reliquiarum que e variis locis sacris, nobis subiectis, idem collegit, auctoritate nostra approbaremus,

²⁸ AMSE. Pergamins, 1.100.

sibi que faceremus potestatem eas e nostra diocesi in Hispaniam asportandi; reliquiae vero sunt hae: ex monasterio Sancti Dominici Traiectentium, de brachio Sancti Petri Apostoli; de brachio Sancti Laurentii martiris; de Sancto Servatio episcopo; de capite Sancti Benedicti Abbatis; de Sancta Cecilia virgine; digitus et pars costae Sancti Remigii Remensis episcopi; duae particulae, brachii scilicet et tibiae, Sancti Christophori martiris; pars minima Sancti Hieronymi; duae particulae Sanctorum Cosme et Damiani; dens Sanctae Apolonae; partes aliquae Sanctae Annae; et os non integrum Sanctae Barbarae; e monasterio monialium Sanctae Gertrudis, ordinis Sancti Augustini Buricensis, caput integrum undecim millium virginum.

Nos igitur, piis istis precibus permoti, auctentica donationum exemplaria curavimus accurate examinari, deprehendimusque paulo antea recitatas reliquias esse vere tales quales esse referuntur, easque pro talibus ab immemorabili tempore habitas, atque a Christi fidelibus christiano ac pio ritu pro huiusmodi fuisse honoratas. Etsi autem has sanctas exuvias, et divina pignora, celestesque thesauros, atque verae immortalitatis beata semina, summis votis retinere apud nos in nostris dioecessibus desideravissemus; quia tamen nobis prefati BARTHOLOMEI CERDAN virtus, fides et amor singularis erga sanctas reliquias nota sunt et perspecta; Ideoque dedimus ei licentiam illas hinc asportandi, cum hac conditione, ut in loca sacra deponantur, fideliumque destinentur devotioni. Idque ei fecimus libentius quod intelligeremus eas in Hispanicam nationem summe catholicam esse transferendas. Habeantque hanc sacra ista ossa felicitatem in his terris, ut e mediis bellorum flammis, plurimumque aliorum periculorum turbinibus eruta, quietiore et suis meritis magis consentanea statione collocata, dum laborum suorum tolleratum premia pulcherrima expectant, sint piis christianis ad veram virtutem, beatissimamque aeternitatem continuum presidium, et certissimum incitamentum.

In quorum fidem et testimonium presentes nostras literas per nostrum in spiritualibus Vicarium generalem Leodiensem subscribi, et sigillo nostro subappenso communiri fecimus.

In civitate nostra Leodiensi, die decima tertia mensis Januarii. Anno a nativitate Domini Millesimo Sexcentesimo.

Joannes Chapdaville, Vicarius Leodicensis.

28

Estrena de l'orgue de mestre Stada i benedició del Santcríst del Capítol

22 maig 1600²⁹

Dilluns, a 22 del mes de maig, any de nostre Senyor Jesuchrist 1600, segona festa de Pasqua del Sant Sperit, aportaren en la present Isglésia del gloriós Sant Hierònim, pare nostre, lo orgue, lo qual nos ha fet fer lo Illustríssimo y Reverendíssimo Senyor Don Joan Vich i Manrique, Bisbe de Mallorca, i pagat de sos propis diners a mestre Pau Stada, organista, i també mateix pagà los mestres i pertrets foren menester per posar dit orgue ahont està.

²⁹

AMSE. Capbreu major, 31.1, f. 4. Vegeu *El Convent de Santa Elisabet*, 320-321.

Costà lo dit orgue, de primer cost, cent i vint i cinc lliures al dit organista, i après pintar, daurar i fer les portes; tot ho ha manat pagar dit Senyor Bisbe de sos propis diners, lo que nos ha donat per amor de Déu. I la mare Priora sor Agnès Manescala, en algun agraïment per lo dit, i tants grandíssims beneficis per tot lo dit convent que de cada dia han rebuts del dit Senyor Bisbe, tingué capítol i totes dites monges, *nemine discrepante*, determinaren que cada any, perpètuament, la darrera festa de Pasqua del Sperit Sant, que és en tal dia com començà a sonar lo dit orgue al ofici, que's fassa ofici i sermó solemne ab orgue per lo dit senyor Bisbe, i lo endemà que's fassa un aniversari solemne cantat i tocat, i assò per lo dit Senyor Bisbe i per los seus. Sia tot per a loor i glòria de nostre Senyor Déu e de la sua sacratíssima Mare Maria. Amén.

La dita segona festa de Pasqua del Sperit Sant feren solemnes completes ab cantors i lo orgue, després de les quals completes beneïren lo Crucifici, que la dita mare Priora féu fer per lo Capítol. La qual benedicció féu el Senyor Guierm Guerau, canonge de la Seu, ab assistència del Senyor Mateu Maiol, canxiller i canonge, i mossèn Rafel Abellà, prevere de la Casa.

Fonc present a la dita benedicció lo Senyor Bisbe, la Virreina i moltes altres persones assenyalades.

29

Crònica del contagi de 1652

1652³⁰

En lo any 1652 volgué Déu nostre Senyor castigar aquesta terra y Siutat de Mallorca ab una grave malaltia; uns la anomenaven Contagi y altres Peste, de tal manera que tota la terra se encenia y a les viles a penes hi restava ningú, y, en particular, la Calatrava, vizina del nostre convent, estava tota encesa de dit mal. El donat, la donada, tots moriren.

Era bisbe en lo present any lo Il·lustríssim Sr. don Tomàs de Roca Mora, vicari general el Sr. canonge Sanxes, confessor de la Casa, el Rnd. Sr. Michel Alguer, prevera, Priora del Convent Sor Izabel Mira. Durà aquest treball sirca de un any, y may, dintre aquest Sant Convent, hi hagué malaltia ninguna, ni se hagué mester metge ni sirurgià, que 72 religioses vogien totes les processons, y demés devocions y pregàries que feien moltes.

Y les Santes relíquies que teníem a Capítol, descubertes, y la del gloriós pare Sant Hierònim y la de Sant Sebastià, mos han guardades, que en tantes ocasions, ço és, haver-mos llansat un gat, escanyat amb una veta, dins la sisterna gran, y haver-ne begut dos dies, no causà malaltia ninguna. Més un religiós ferit confessà religioses y Déu nostre Senyor les guardà. Més haver tractat sempre ab los parents, beneficiant-los ab pastar y aparellar [*queviures*], no se ha apegat dita malaltia.

Ni lo convent ha petit de ninguna cosa, per què aquex any teníem la colecta de Felanig per poder passar, les pòlisses de clavari, y el colector proveïa el convent de tot lo necessari, portava guardes de moltos y teníem-los dins casa, y menjàvem alegrement.³¹ Aquest any no s'hi cullí blat y el qui hi fonch se perdé a n'el camp, per no haver qui'l cullís. Anava a 4 lliures 10 sous, y era foraster. Los demés treballs no's poden contar. Déu nostre Senyor nos vulla guardar. Amen.

³⁰ AMSE.*Capbreu major*, 31.1, f. 235v. Vegeu *El Convent de Santa Elisabet*, 239-240.

³¹ Suposam que aquest *alegrement* no vol dir *amb alegria*, sinó, en tot cas, *sense malaltia*.

30

Mostres de solidaritat amb el monestir en temps difícils1653-1656³²

En un temps econòmicament difícils, després del contagi de 1652, es mostrà ben patent, enmig de la penúria general, l'afecte i la generositat dels molts amics i benefactors amb què comptava el monestir. El llibre de Procura del trienni 1653-1656 és ple dels testimonis de solidaritat i ajuda:³³

Quatre carretades de llenya ens han aportades per amor de Déu (f. 15) Dos quarteres de forment ha donat el Sr. Joanot Clapés, per caritat (f. 24) Un sac de blat ha donat el Sr. rector de Manacor, per amor de Déu, y dotze quarteres el Sr. Joanot Clapés, per caritat (f. 32) Un carretell de vinblanc dolç ha donat la Sra. Joana Dameta, y un altre el Sr. Tomàs Garriga, per amor de Déu (f. 36) Dos quartins de vinagre ha donats el Sr. rector de Manacor (f. 50) Deu carretades de llenya de llar ens han aportades per amor de Déu (f. 50) Ha donat una devota persona un odre d'oli, per caritat (66.22, f. 9) Una somada de cebes ha donada el Sr. doctor Gil, per amor de Déu (66.22, f. 9) La priora obsequià amb 30 sous per carn, arròs i fruita per 7 hòmens qui han porgat el blat per amor de Déu (f. 65)...

Preveres i religiosos feren aquells anys, també *per amor de Déu*, la major part dels sermons habituals a l'església monàstica:

Los sermons del Advent i el de St. Joan Evangelista y el Niño Perdido han fets per amor de Déu (f. 18). Els sermons y plàtiques de la quaresma ha fets el Rnd. P. Clapés, per caritat (f. 24). El sermó de la Ascensió han fet per caritat (f. 28). El sermó de St. Joan y els quatre de la octava del Corpus han fets per caritat (f. 30). El sermó de St. Llorens i de Nostra Senyora [Assumpta] han fets per caritat (f. 34). El sermó de St. Lluc han fet per caritat (f. 38). Les misses baixes i els sermons de la quaresma han fets per caritat (f. 48)...

31

Benedicció de la capella del Sant Crist1661³⁴

Als 25 maig 1661, essent Priora de est Convent la Molt Rnd. Mare Sor Elisabet Mir, volgué y tingué devoció Sor Anna Gastinell, religiosa professa de est Convent de nòstron Pare St. Geroni, com a costa de sos béns, fabricar una capella en nostra Iglésia a la part del carrer per a posar-hi la figura del St. Christo qui estaua deua[n]t el Cor, y acabada dita Capella fonch beneïda per el Mestre de Cerimònies de la Catedral, ab molta solemnitat de música y altres coses; lo endemà fonch trasladada la figura del St. Xristo en la noua Capella, feta per dita Sor Gastinell, y se cantà offici solemnne per dos señors Canonges ab sermó que predicà lo Molt Rd. P. Antoni Clapés de la Compañia de Jesús, ab música el matí y a la tarda, havent presehit la nit antes Completes Solemnes, y aprés acabà de perfeccionar aquella, tribuint-hi una missa que ja tenia fundada, que se deu celebrar en dita

³² Vegeu *El Convent...*, op. cit., pàg. 241.

³³ Dades recollides a AMSE. *Procura 1653-1656*, 66.21. En el text són esmentats els folis corresponents.

³⁴ AMSE. *Capbreu major*, 31.1, f. 348. Vegeu *El Convent de Santa Elisabet*, 292-293.

Capella cade dia al sortir el sol, per a que les religioses de obediència pugan oir missa antes de acudir a ses obligacions.

Ha fet el quadro de bulto deurat y pintada y deurada tota la Capella, una llàntia de plata, las colgaduras de lama ab son gorniment de or, cortines y palis de diferents colors, y tots los ornaments nessesaris, de tal manera que ha dexas acabada y adornada aquella de tot lo nesarí, y assò tot a costes pròpias de dita Sor Anna Gastinell.

Ad majorem Dei gloriam. Amen.

32

Crònica de la construcció i inauguració del presbiteri

1661-1669³⁵

En lo any 1659 fone servit Deu nostre Senyor aportar-se'n de esta vida a la ànima del molt Il·lustre Senyor Joan Baptista Sureda, que Déu tenga en la sua santa glòria, tenint sols dos filles y religioses de aquest sant convent, lo qual, després de seguit son òbit, les deixà mil lliures de renda durant les sues vides. Considerant estes religioses que era quantitat considerable, ab molt de rendiment y ab licència de sos superiors, tractaren de dispondre la sua hacienda oferint a son espòs una gala y aposento, donant principi y fi, a ses costes, a fer la capella major y ornatos de ella.

Lo any 1661, als 17 de juliol, a les tres de la tarda, fou la benedicció de la primera pedra de la dita capella. El qual, revestit de roba de cor, el senyor Mestre de Cerimònies de la Catedral, el molt Rnt. Sr. Leonart Villar, ab assistència de molts altres eclesiàstics qui assistiren a la dita funció, y són los sigüents: el Rnt. Bartomeu Borràs, el Rnt. Sebastià Ballester, el Rnt. Toni Estrader, el Rnt. Rafel Besat, el Rnt. doctor Guillem Guixar, el Rnt. Francesc Mesquida, y altres eclesiàstics qui assistiren a la dita funció, essent-hi present també el Sr. Canonge Sureda, el Sr. don Juan Gual y Cenglada, el Sr. Juan Burdils, la senyora Elisabet Callar, àvia de estes religioses, com axí matex los oficials y particular mestre Pere Antoni Bausà, mestre de la Catedral de est Regne de Mallorca, a qui es donà lo càrrec de la dita obra.

Després de seguida dita funció, enviaren alguns regalos a les persones qui havien assistit a la benedicció, lo qual aparegué, per a major desahogo, fos a la Porta del Camp. Los parents se quedaren a la grasa de la iglésia ab companyia de estes religioses, sor Anna Maria y sor Constança Suredes, los quals reberen dites persones duplicats regalos per a brindar-los ab dita ocasió, essent priora la Rnt. Mare sor Isabel Mir.

A 7 de juny, lo any 1662, lo qual fone el dissabte del Corpus, quan deien les Matines, beneí el Sr. Mestre de Cerimònies, el Rnt. Sr. Leonart Villar el sacrari de dit convent, ab assistència del Rnt. Sr. Juan Bosc, lo qual deia los oficis majors ab esta ocasió en esta iglésia, y en el vers *Te ergo quesumus* se demostrà patent el Santíssim Sagrament en el sacrari fins haver acabat el tedèum, lo qual després se féu lo ensierro, donant fi en esta funsió. Los mestres de dita obra són mestre Pere Berga y mestre Antoni Riera, los quals reberen, per mans y bestret, tresentes lliures. Era priora ab esta ocasió la Rnt. Mare sor Hierònia Paula Desbrull.

³⁵ AMSE. *Capbreu major*, 31.1, fs. 366v.-368v. Vegeu *El Convent de Santa Elisabet*, 250-255.

En lo any 1669 fonc acabat lo cap d'isglésia y terrada de la capella major de dit convent, la cuberta peus drets de dita capella, de escultura de mix relleu, capitells ab uns lleuons, vasa, alquitrals, fris y güernisa deurat, el païment de pedra viva esmolada, lo qual costà, tot lo contingut, tres mília lliures. Més, se ha comprat deu sous de censals de quatre lliures cinc sous per 100, sobre lo dret de la cisa de les carns, per al territori de dita capella y sacrestia. Estant fet de fust el quadro major de dit convent, St. Pere y St. Pau, y els àngels qui sustenten lo escut, novament se ha fet deurar el quadro y els sants de les pasteres, fets de fust y deurats, y cortines per dit quadro de cotonina blava, lo qual costà mil y set sentes lliures més.

Se ha fet una sacrestia de proporcionada estatut. Hi ha a dita sacrestia un llavatori de pedra viva esmolada y llustrada, ab grifó de plata, un mirall, un armari per posar lo necessari per dir missa, una istància per escusar alguns inconvenients. Més s'ha fet un quadro o pastera deurat ab uns àngels de mix relleu, lo qual a dit quadro està una sta. figura de Cristo Crucificat qui antes estava a la sacrestia vella, y per dita sta. figura, per cubrir la sua desnudès, se han fetes cinc teveholes, una de lama blanca d'aigües, guarnida de asterilla d'or, dos de domàs morat, una de tafetà, altra de seda, com axí matex un vel per davant la sta. figura, més se han fet tres cortines per al quadro, unes de tafetà morat de grana, altra de tafetà carmesí ab guarnició d'or, y unes de filampua ab flocadura de seda.

Més se han donat cinc palis, uns de lama blanca d'aigües guarnits de asterilla d'or i, en lloc de flocadura, randa d'or bax vasa, de custura deurada, per la capella de Ntra. Sra. de Consolació. Els de la sacrestia, uns de vellut carmesí ab guarnició d'or, de setí negre guarnit de plata, altre de tafetà blanc ab esterilla, y uns de filats blanc, més per lo altar de dita sacrestia se ha donat una teveyola ab randa de fil y ab la matexa forma una pàlia. Costà, sacrestia, palis y adornos cinc sentes lliures.

Estant tota la obra acabada y ab lo allinyo pusible, es donà prinsiipi a la major regalia que és la sta. benedició, y per a major solemnitat de ella, als 26 de juny 1669, ab licència del Sr. Bisbe don Pedro de Manjarrés, se repicà, entrant dins la clausura algunes persones per dit efecte; els qui tiraven y tocaven els tambors començaren dins la porteria y després per la placeta, cortejant y rodeant tot el convent, lo qual durà de mix dia fins al sol post, anant per tota la ciutat, lo qual se gastà quantitat de pólvora.

Avant vuit dies, s'era publicada la festa. Al primer dia de juliol 1669, a les vuit del matí, vingué el Sr. Vicari General, el doctor Gabriel Martorell, el doctor Venrell, confessor de dit convent, el doctor Lledó, mestre de cerimònies de la catedral, y beneí el Sr. Vicari General, la Capella Major, quadro y sacrestia ab molt solemne música y salva de coranta y tres mascles.

Acabada dita funció se allinyà la capella ab unes colgaduras de brocat carmesí, guarnides de esterilles, y el tovalló ab la matexa guarnició, y per flocadura una randa d'or, lo qual dites colgaduras se són fetes per dita capella y costen dos mília lliures, més se posà un doser y frontal de brocat blanc, ab guarnició de randes d'or, y bax del frontal vasa deurada y de escultura, y axí matex se ha fet un tern y vestit de ntra. Sra. de Consolació, de la matexa gal·la y librea; el vestit del Niño Iesús és de lama blanca, y costà dos mília lliures tot lo contingut, lo qual se feia per augment del culto divino y il·lustració de la festa.

Més s'han donat faristol de granadillo y misal per lo altar de dita capella, lo qual, després de beneïda s'hi posaren devuit atxes y alguns ciris sobre lo altar y conseguitament dos atxes y dos ciris a cada capella y dos sal·lamons a la instància de la isglésia, lo qual tota

la cera foren dos quintars, lo qual costà cent vint y quatre lliures, nou sous y vuit. La iglésia estava tota ab colgades de velluts y domasos carmesins y la sacrestia ab la matexa forma, havent-hi a dita sacrestia tot lo necessari per dir missa, de dites religioses.

Sis casulles, algunes de brocat y altres de lama, sis camis y síngulos, sis dotzenes de purificadors y teveyoles de lavabo, vuit teveyoles per axugar-se les mans els Srs. canonges y demés persones qui vulien dir missa, y dites religioses feren dir més, en nombre de cent misses, sens les que deien diferents persones per sa devoció; més al armari de dita sacrestia s'hi posà canadilles, platillo, palmatòria, campana, pitxer y bacina de plata, tres vasos de vidre molt curiosos, dos per al celebrar y l'altre ab aigua de murta, lo qual se'n gastà molta quantitat, tant per dita sacrestia, com per les piques de aigua beneïta de la iglésia.

Estant tota la iglésia y sacrestia ab lo aseó pusible, a dos de juliol, a les sis de la tarda, es cantaren completes ab tota la música de la catedral, an grandiosa solemnitat, y féu dites completes el Il·lustre Sr. don Ramon Sureda, doctor, canonge y canceller de Mallorca, assistint el molt il·lustre Capítol y demés noblesa; a la Salve despararen coranta tres mascles.

Al dia sigüent, de matinada, tocaren els ministrils, com axí mateix al entrar a la iglésia algunes persones graves; a tres hores de dia, ab molta solemnitat de música, tregueren el Santíssim Sagrament, que sia alabat per a sempre, y cantà lo ofici el Sr. canonge Sureda, onclo, a costum de Catalunya, de estes religioses, diaca el Sr. canonge Cal·lar, fill del il·ltre don Jordi Cal·lar, Tesorer Real, subdiaca el doctor Lledó, mestre de cerimònies de la catedral, assistent el doctor Venrell, confessor de dit convent. Al púlpit assistí el Molt Il·ltre. Capítol y dignitats, el Sr. Virey y Magnífics Jurats, Bal·le, Veguer y demés noblesa; al apear les dames de les carrosses anaven a acompanyar-les tres cavallers fins dexar-les a son asiento, los quals cavallers foren el Sr. Juan Truyol, el Sr. Francesc Berard y el Sr. Thomàs Burdils, parents de estes religioses.

Entre tant se deia lo ofici, se anava repartint molta còpia de ramells, y no faltà el de major fragància, qual fonch lo intel·ligent y lustrós sermó, predicà el doctor y rector Antoni Clapés de la Companyia de Jesús. Acabat lo ofici, lo qual fone grandiosa la música, es féu lo ensierro, donant fi a esta funció. A les tres de la tarda es digueren vespres ab música, ab molta solemnitat y concurs, y féu dites vespres el Sr. canonge Sureda, y assistent el doctor Venrell, confessor de dit convent.

A quatre, cantà lo ufisi el Sr. Canonge Cal·lar, féu diaca el Sr. canonge Amangual, y subdiaca el Sr. Sebastià Ballester vicari de Deià, assistent el doctor Lledó. Predicà el molt Rnt. pare fra Gabriel Gual y Çenglada del Orde de Pedricadors, lo qual féu un sermó de grandiosa y estupenda ciència. Assistí el Sr. Inquisidor y fiscal del tribunal, el molt Il·ltre Capítol y demés noblesa, donant axí matex molta quantitat de ramells ab la matexa solemnitat de música, fent-se aquest dia piantaça a les religioses. A la tarda hi hagué siesta, no faltant concurs de dames, cavallers y el molt Il·ltre Capítol, lo qual se cantà cinc villansicos e alguns tons, lo qual fone ab molt de aplauso y gust de l'auditori, per ser música de excel·lent compositor.

A cinc fone lo últim dia, lo qual cantà lo ofici el Sr. canonge Togores, diaca el Sr. canonge Mir, subdiaca el doctor Lledó, assistent el doctor Venrell; donà's la matexa quantitat de ramells. Predicà el pare presentat mestre Nicolau Mut, religiós del convent de Ntra. Sra. del Secors, del orde de Sant Agustí. A cada acte, al alçar, despararen coranta quatre servidors, la música fone ab tot aseó de perfecció, per ser lo últim dia. A la tarda es

donà fi a tan lustroses festes, cantant primer alguns villancicos y tons y després el tedèum, lo qual féu la capa el Sr. canonge Sureda, y cantant tota la música de la catedral la antífona *Gratias Tibi, Deus*, y conseguitivament el verset *Benedicamus Patrem et Filium*, y oració sigüent de gràcies.

Se donà fi a tan sta. obra, lo qual sia en honra de Déu ntre. Senyor y exemple a n'els venidors, per emplear les sues haciendes en augment del culto divino.

Era priora en esta ocasió la Rnt. Mare sor Juana Maria Desbruy.

Sumà tota l'obra deu mil dosentes lliures, comprès música, pólvora y demés gastos.

33

Ordinacions generals de l'arquebisbe-bisbe don Pere d'Alagó

26 octubre 1686³⁶

Ordenaciones generales de Visita de los Monasterios de Religiosas.

Habiendo hecho la Visita de todos los conventos y dado las ordenaciones particulares en cada uno, ha parecido ordenar las infrascritas generales por el buen gobierno de todos.

1. *Primeramente ordenamos y mandamos se guarden y observen en todo y por todo las ordenaciones de nuestros antecesores en quanto no se opongan a éstas, con las penas en ellas contenidas, y a mayor abundamiento las aprobamos de nuevo y las confirmamos.*

2. *Otro sí, ordenamos y mandamos que, atento es costumbre tan antigua que no hay memoria en contrario, que en todos los locutorios de los conventos de Monjas ha de haber cortina de tela para tenerla delante cuando hablan, y que solamente se quita en visitas de padres, madres y otros deudos cercanos, como en efecto en todos los dichos locutorios se han hallado dichas cortinas en la visita que habemos hecho, y nos han informado las religiosas de dicha obligacion y costumbre, pero por quanto, de no estar fijas y clavadas, se hallan en ocasion de poderlas quitar cuando quieren, aunque no sea para los casos permitidos de hablar con padres y deudos cercanos, de que pueden resultar algunos inconvenientes: ordenamos y mandamos, en todos los locutorios de qualesquier conventos de monjas, estén las cortinas fijas y clavadas, o, en su lugar, una puerta de madera, o de hoja de lata, con sus agujeros, quedando un locutorio en cada convento en que la cortina esté en bastidor de manera que pueda correr con cerradura y abrir solamente para hablar con los parientes de primer grado, algun prelado o algunas señoras de autoridad o parientas, y ninguna otra persona, si no fuere de licencia nuestra o de nuestro Vicario General in scriptis, y esto con precepto formal en virtud de santa obediencia, con pena de excomunió mayor ipso facto incurrenda.*

3. *Otro sí, habiendo tenido noticia que en muchos conventos se deja de nombrar Escuchas, siendo este oficio de los más importantes de la religión: ordenamos y mandamos, dentro de tres dias después de la notificación de las presentes, se hayan de nombrar en todos los conventos donde no las hay, dandonos noticia para confirmarlas.*

³⁶ AMSE. P.S., 25.2.1, fs. 1-2v. Vegeu *El Convent de Santa Elisabet*, 263-275.

4. Otro sí, que las Escuchas, en adelante, cumplan con el debido cuidado y atención a la obligación que tienen en reconocer los locutorios y escuchar lo que se habla en ellos, y atender a que no se quiten o rompan las cortinas en manera alguna. y den cuenta luego a la priora para que se castigue y ponga remedio, con advertencia que, en hallando falta, se procederá a la debida demostración de castigo, con las penas a nuestro arbitrio reservadas contra las Escuchas, y la Superiora si, dandole cuenta, no lo remedia, y esto bajo de precepto formal y en virtud de Sta. obediencia, pues depende de su vigilia y zelo quitar todo género de correspondencias en los monasterios.

5. Otro sí, que las Religiosas no puedan usar afeites, joyas, velos crestados ni galas algunas, ni en lo exterior ni interior, ço pena de una penitencia pública en el refitorio, indispensablemente, encargando a las superiores que lo hayan de executar, y esto por la primera vez, y si fueren contumaces, deba luego darnos cuenta la superiora, para que se pueda proceder contra las inobedientes con la debida pena.

6. Otro sí, que no se pueda por ningún caso trabajar biscochos ni otros regalos en dias de fiesta de precepto ni en dia alguno de la Semana Sta., ni en los del octavario del Corpus, ni los tres dias antes de las fiestas de Navidad, indispensablemente, encargando mucho a las superiores el cuidado en la observancia de este precepto, pues, siendo Esposas de Cristo Nuestro Señor, desdican del todo de su profesión semejantes empleos, y más en los dias de fiestas y los referidos.

7. Otro sí, que no se puedan hacer regalos ni dulces o biscochos por negociación, sí solamente por regalo, por cuenta de algunas personas en particular y esto con expresa licencia, sin que baste la tácita de la superiora, la qual no pueda darla, con precepto formal y en virtud de Sta. obediencia, si es por persona inviada de correspondencia.

8. Otro sí, que los confesores no puedan dar la llave de la reja de la Comunión por ningún motivo, aunque fuere para sacar adornos del altar y iglesia en alguna fiesta, si no fuere con nuestra licencia o del vicario General in scriptis.

9. Otro sí, por quanto conviene para la clausura y recato que se observen en los Conventos de religiosas, que los Tornos y Porteria no se abran a horas desusadas: ordenamos y mandamos bajo de precepto formal y en virtud de Sta. obediencia que no se pueda abrir el aposento donde está el Torno, ni éste, ni la porteria, antes de haber tocado los oficios matinales, ni después de haber tocado las primeras Avemarias, y que asimismo estén cerrados, Porteria, Torno y su aposento desde mediodía hasta tocar las Vísperas.

10. Otro sí, que luego que tocará mediodia tengan los donados obligación de cerrar las Porterias y no se puedan abrir sin expresa licencia particular de las prioras, hasta que se toquen las vísperas, en pena de 5 libras por cada vez que se hallara haber faltado en esso, y en caso de reincidencia incurran pena de un mes de cárcel.

11. Otro sí, que mientras la comunidad está en el coro, sea por rezo o por oración, estén cerrados los locutorios y de ninguna suerte se abran, aunque fuera por hablar con padres o madres de las Religiosas, y esto se manda a las prioras con precepto formal en virtud de Sta. obediencia y lo mismo a las porteras y torneras, para que no avisen ni permitan avisar a religiosa alguna en dicho tiempo, antes bien, procuren entonces tener cerrados los tornos, si no fuere preciso abrirles para alguna necesidad del Convento.

12. Otro sí, que el día de la Profesión ni otro alguno, se pueda bailar ante la portería ni ante los locutorios de los Conventos, ni dar meriendas en dichos días, ço pena de excomuni3n, por ser cosa que desdice del estado religioso y que es manifiesto abuso qualquier introducci3n en contrario.

13. Otro sí, que por quanto se han introducido en algunos conventos, que las que tienen oficios como es Sacristanas etc. tengan obligaci3n de hacer algunos gastos, assí para alajas de la sacristia como para festividades, y como este es un cargo que no se compadesce con la pobreza que profesan las religiosas, no se debe permitir; y assí ordenamos y mandamos que en adelante no est3n obligadas las que tienen semejantes oficios a cosa alguna de gasto, si no es lo que voluntariamente quisiere hacer para el Culto divino, prohibiendo expresamente en virtud de esta ordenaci3n qualquier gasto de merienda que se hubiere introducido, ço precepto formal, y lo mismo a la superiora que lo permitiere.

14. Otro sí, que por quanto tenemos entendido que en algunos monasterios, en la n3mina de los oficios que hace la priora o abadesa en su ingreso, se regula por antigüedades y por los empleos que cada una ha tenido, de manera que entran en ellos de tabla, sin que quede libertad a la priora o abadesa para la elecci3n y para discernir la habilidad de cada qual y conforme ella darle el empleo, pues bien puede ser una a propósito para uno y no para otro, y siendo este un abuso que trae consigo muchos inconvenientes y perjudicial al buen gobierno, ordenamos y mandamos que en adelante no se haya de observar este estilo, sino que la priora o la abadesa haya de hacer la elecci3n de los oficios conforme el conocimiento tiene de la habilidad de las Religiosas, empleándolas cada qual en el oficio que la juzgare a propósito, ço pena de ser nula la elecci3n.

15. Otro sí, por quanto se ha experimentado que haber de examinar la seguridad de las dotes de las Religiosas al tiempo de la Profesión trae consigo algunos inconvenientes, y haberla de despedir entonces después del año de la aprobaci3n por dicha causa parece cosa dura y ocasi3n a mucha erubescencia: ordenamos y mandamos que al tiempo del ingreso se haya de hacer la debida amortizaci3n de la dote, y seguridad de ella, y no dejarlo para el tiempo de la Profesión.

16. Finalmente ordenamos y mandamos que las presentes ordenaciones y las del Illmo y Rdmo. Sr. don fray Thomás de Rocamora, se hayan de leer en el refitorio dos veces cada mes, precisamente. Y por quanto en la Visita se ha experimentado mucha falta en esto, siendo así que se halla ordenado en las ordenaciones del llmo. Señor D. Fr. Thomás de Rocamora: mandamos se observe ço precepto formal; porque conviene mucho que sea muy presente en la memoria la noticia que se ha de observar y guardar.

Dado en Mallorca, en nuestro Palacio episcopal a los 26 de octubre 1686.

El Arzobispo Obispo de Mallorca

34

La cúria de València suspèn l'entredit imposat pel bisbe de Mallorca al monestir3 octubre 1687³⁷

Nos Don Marcus Antonius de Alcaraz et Pardo, Presbyter, Juris Utriusque doctor, Protonotarius apostolicus, Nuntiaturaeque Hispaniae Judex ordinarius, ac pro Illmo. et Exmo. Domino Don Fratre Joanne Thoma de Rocaberti, Dei et Sanctae Sedis Apostolicae gratia, Archiepiscopo Valentino, de Concilio Regiae Mayestatis,... etc.

Dilectis Nobis in Christo, Rdo. Patri Lectori fratri Antonio Coll Pbro., Priori Conventus Sancti Augustini sub titulo Succursus, vel fratri Matheo Ripoll, subpriori eiusdem Conventus, Civitatis Maioricarum, seu curam regentibus praedictorum prioratus vel subprioratus relati Conventus, Salutem in Domino, et in commissis debitam adhibere Diligentiam.

Noveritis qualiter sub die praesenti et infrascripta, coram nobis et in Curia nostra ecclesiastica Valentina, Comparuit et fuit personaliter constitutus Theodorus Llaurador, clericus, et nomine infrascripto obtulit et praesentavit scripturam tenoris sequentis:

JHS. Theodoro Laurador, clérigo, síndico de los conventos y Religiosas de San Gerónimo y Santa Margarita, de la Ciudad de Mallorca, Suplicante como mejor puede y debe, dice: Que con petición que da principio a la presente Causa, introdujo las appellaciones que habian interpuesto de las provisiones y sentencia mandadas publicar por el Ilmo. Señor Arzobispo Obispo de Mallorca y aunque al pie de dicha petición se proveyó *Intimetur ad dicendum cur introduccioni locus non sit*, empero con provisión de 28 de julio más próximo passado, fol. 75, fue admitida la introducción de dichas appellaciones.

Esto asentado, y siendo cierto de que las appellaciones que interpusieron las principales del suplicante de las sentencias publicadas en 14 de enero más próximo passado, consta foleo 46. y 62. en que fueron privadas de sus oficios las Prioras de dichos conventos, de las voces activa y passiva, y que habian incidido en pena de censura y entredicho especial y local, se debieron de admitir *quoad utrumque effectum*, por ser notorio que las sentencias que contienen semejantes penas admiten la *appellación quoad utrumque*. Se viene a los ojos el manifiesto agravio y notoria injusticia que se les hizo a las principales del suplicante en denegarles las appellaciones por frívolas, injustas *et de jure non admittendas*, segun lo proveyó el Visitador, fol. 63, pag. et fol. 47, hallándose lo contrario dispuesto por justicia.

Para libertarse de lo qual y de lo austero del entredicho, puso el principal de las dichas suplicantes petición en 17 de febrero más próximo passado, fol. 9, concluyendo se mandase suspender el entredicho desde el día que se publicase la suspensión hasta la octava del Corpus Christi, al pie de la qual suplicación se proveyó *fiant supplicata*. Y habiendo llegado el último dia de la prorrogación y suspensión del entredicho volvieron al mismo estado en que al presente se hallan, lo que motivó al principal de las suplicantes a suplicar en petición de 17 de junio más próximo passado, se mandasse *formiter* declarar ser *ipso jure nullo* el entredicho publicado por el visitador, *ex defectu Jurisdictionis*, por haberse

³⁷ AMSE. P.S., 25.2.2.

promulgado después de interpuestas las appellaciones por las principales del suplicante de los mandatos que obtemperassen a las Constituciones que nuevamente estatuyó el Ilmo. Señor Arzobispo Obispo de Mallorca, al pie de la qual escritura se proveyó *intimetur*.

Y con provisión de 20 de julio más pròximo passado, fol. 76, se proveyó *quod pro nunc non procedunt supplicata*. Causa porque el supplicante con petición del principio de agosto concluyó, implorando el beneficio de *restitución in integrum*, se mandase mejorar dicha provisión declarando por nulo el entredicho por las razones que se ponderan en dicha petición. Y como el principal de las suplicantes reconozca que semejante declaración absolutamente pertenece a la sentencia definitiva, y sea justo el que, mientras se actúa la presente causa, las principales del suplicante queden aliviadas de semejante nulo entredicho por haberse publicado después de interpuestas las apellaciones, y haberles denegado éstas, siendo admisibles, y carezca de toda duda ser justa la pretensión de que el Visitador no las puede pasar a obligar a las Constituciones que ordenó, que se hallan en Proceso a *foleo 94, pag, 2ª, usque ad foleum 97*, por ser contra el estatuto de la Regla que profesan su observancia baxo precepto formal en virtud de Santa Obediencia, según se verifica en Proceso, fol. 69.

Y dichas constituciones por injustas las haya modificado el Visitador respeto de los otros conventos, según se verifica en Proceso, foleo 66. Lo que por sí manifiesta el buen humo de Justicia de las principales del suplicante, términos en los quales es regalía del Metropolitano el suspender el entredicho publicado por el sufragáneo, y en quanto menester sea, absolver de semejante incurso por tiempo proporcionado para que no queden los fieles Christianos destituidos de los tesoros de la Iglesia opresivamente. Y según el frangente presente, y en consideración del estado de la presente Causa y hallarse las principales del suplicante en Isla Ultramarina, parezca tiempo proporcionado año y medio para que en el curso de éste se pueda determinar la presente Causa con todos sus cabales y sea justso las pincipales del suplicante participen en este tiempo de los tesoros de la Iglesia.

Por tanto, *et alias non solum praemisso verum etiam et omni alio meliori modo quo potest*, mejorando *pro nunch* lo concluido en la suplicación del foleo 76. Suplica mande V. Exª *pro nunc* conceder una prorrogación y suspensión de entredicho por espacio de año y medio, contador desde el día de la publicación de la presente en dichos comienzos en adelante en consideración de la distancia del lugar y tiempo que necesita la presente Causa para concluirse, mandando se ponga en execución la provisión *non obstante* qualquier remedio, aunque de *restitución in integrum, aut alias*, y que para la notificación y publicación de las presentes se despachen letras y mandatos *in forma solita et juxta stillum*, dirigidas al Reverendo Padre Lector fray Antonio Coll, Prior del Convento del Socorro, de la Orden de San Agustín de la Ciudad de Mallorca, y en su ausencia, al Padre fray Matheo Ripoll subprior de dicho Convento, o a los que regentasen dicho priorato o subpriorato. Por ser así etc. Implorando etc.

Qua Vissa per nos, ad illius calcem fecimus provitionem tenoris sequentis:

JHS. Suspendimus interdictum per spatium sex mensium computandorum a die publicationis, et fiant alia supplicata. Dr. Alcaraz Vicarius Generalis Judex Metropolitanus. Et virtute dictae provisionis, praesentes fieri et expediri jussimus. Quarum tenore, instante et suplicante dicto Theodoro Llaurador, praevio procuratoris nomine, vobis et cuilibet vestrum dicimus, committimus et mandamus, quatenus, loco nostro et pro nobis, suspendatis, prout nos suspendimus, Interdictum praedictum per spatium sex mensium a die publicationis praesentium in antea computandorum, quo

termino durante, in dictis conventibus et Ecclesiis illorum possint divina officia celebrari, publicando prout nos publicari mandavimus praesentes, si opus fuerit in quibusvis sugestis et allis locis publicis ubi oportuerit. Quoniam nos circa praedicta plenarie cum praesentibus vobis committimus vices et voces nostras.

Datum un Palatio Archiepiscopali Valentino, die tertio octobris anni 1687.

Marcus Antonius de Alcaraz.

35

Sentència de la Cúria de València en la causa entre el monestir i el bisbe d'Alagó

27 juliol 1688³⁸

Nos Don Marcus Antonius de Alcaraz et Pardo, Presbyter, Juris Utriusque doctor, Protonotarius apostolicus, Nuntiatuaraeque Hispaniae Judex ordinarius, ac pro Illmo. et Exmo. Domino Don Fratre Joanne Thoma de Rocaberti, Dei et Sanctae Sedis Apostolicae gratia, Archiepiscopo Valentino, de Concilio Regiae Mayestatis... etc.

Dilectis nobis in Christo, universis et singulis Presbyteris per civitatem et Dioecesim Majoricensem constitutis. Salutem in Domino.

Noveritis qualiter in Processu et Causa que coram nobis et in Curia nostra Ecclesiastica Valentina, in grado appellationis ducta et tractata fuit, inter moniales Conventuum Sancti Hieronimi et Sanctae Margaritae, dictae Dioecesis Majoricen. ex una, et Damianum Llobera, Presbyterum, Promotorem fiscalem Generalis Visitacionis Episcopi Majoricen. ex altera partibus. Conclusso Processu, et servatis de jure servandis, sub die 27 mensis julii labentis anni 1688, ad instantiam Theodori Laurador, Clerici Procuratoris dictorum Conventuum Sti Hieronimi et Misericordiae, Pronuntiavimus et Declaravimus sententiam tenoris sequentis:

XPS. Et quia praesens Causa est appellationum interpossitarum per sindichos Monachiorum Sancti Hieronimi, Misericordiae et Sanctae Margaritae, Civitatis Majoricarum, a diversis provitionibus et mandatis factis per Dominum Archiepiscopum Episcopum Majoricen., versus moniales dictorum Conventuum, respective, et coram nobis introducta per Theodorum Laurador, clericum, sindicum et procuratorem praefatorum Monasteriorum, scriptura diei 14 februarii anni praeteriti 1687. Quae quidem causa postea fuit renunciata respectu Monachii de Misericordia, per jam dictum Theodorum Laurador, sindicum ipsius Monachii, instrumento apud acta causae facta 15 die mensis maji prope effluxi, labentis anni 1688, et sic prosequuta fuit per dictum Theodorum Laurador uti sindicum praedictorum Monachionum Sancti Hieronymi et Stae. Margaritae, et ducta cum Francisco Juañes Desa, notario Procuratore Promotoris Fiscalis Generalis Visitacionis Dioecesis Majoricensis, et cum eo conclusa hujusmodi causa, ut ex Processu deprehenditur.

³⁸ AMSE. P. S. 22.2.5.

Et attento quod, cum dominus Archiepiscopus Episcopus Majoricensis, actu Visitationis dictorum Monasteriorum, die 26 octobris anni praeteriti 1686, in Palatio episcopali edidisset certas ordinationes, hiis verbis: Habiendo hecho la Visita de los conventos y dado las ordenaciones particulares en cada uno, ha parecido ordenar las infrascriptas Generales para el buen gobierno, istae ordinationes preibere controversiam; nam Monasteria repugnarunt eas tanquam gravatorias, ex eo quia sub formali praecepto jussit Dominus Arxhiepiscopus Episcopus servare, et inobservantia punitur diro mucrone excommunicationis: moniales se protegunt regula Sti. Augustini quam professe fuere, quae punit tantum poenis, vel multis temporalibus, non solum excludens peccatum mortale sed etiam veniale, praedictus Dominus denegavit appellationis recursum, fundatus Constitucione Sti. Concilii Tridentini, Ses. 13, de Reformatione, in illis verbis: Appellationes hujusmodi tamquam frivolae deferre tenentur, sed ea, a quacumque inhibitione ab appellationis Judice emanata, nec non omni stillo et consuetudine etiam immemoriabili contraria non obstante, ad ulteriora procedat. Ex parte monialium persistitur, quia quando excessus est notorius, est locus appellationi, quid quid sit in recto justitiae, quod non est in dubio, et posse simpliciter Metropolitanum mandare ut sibi transmitatur copia processus, expensis appellantis, non inhibendo ad recognoscendum si est vel non gravamen illatum dignum reformatione ante diffinitivam, et hoc est quod jussimus nostris litteris. Moniales asserunt, ut ex actibus constat, non esse auditas, et provitiones factae semper fuerunt sub termino trium dierum, et in eis desiderabatur aut dicat, quare privationes, interdictum et caetera facta, denegata appellatione, fuerunt attentata nulla et si aliqua digna revocatione.

Praedictus Dominus Episcopus et Reverendus Vicarius Generalis, declinantes Jurisdictionem nostram, sine praedicio jurium suorum, allegarunt jura faventia suae intentioni, et manifestarunt inobedientias, quas (pro dolor!) fecerunt praedictae moniales. Opere praetium duximus, in quo conveniunt omnes, quod ad optimam regulae observantiam, potest superior praecepta imponere, licet actus sint indifferentes, et, si judicat expedire ad bonum monasterii, praecipere quod est utile, immo necessarium, veluti, de non ingrediendo cubiculum alterius, de claudendis portis publicis certis horis, de non loquendo in Ecclesia, de non comedendo in sacristia, de non aperiendo locutoria certis horis, de modestia servanda in vestitu et ornatu etc., et haec praecepta, si sequatur grave damnum, obligant sub mortali, ex ea ratione quia castitas, paupertas, obedientia et reclusio, sunt vota essentialia Religiosarum, et omne quod pertinet ad votorum observantiam gaudet ejusdem praeerogativa qualitatis.

Advertendum tamen est quod Summus Pontifex, quamvis non profiterentur Religiosae expresse in Religione ista vota sed cum modificatione, ex justis causis, sine earum consensu, potest obligare ad observantiam votorum, et hoc solum Sanctitati suae permittitur ut Summo Regenti puppim Ecclesiae videbitur. Exemplum sit decretum Sancti Concilii Tridentini, sessione 25 de Regularibus, et quod jussere Summi Pontifices Gregorius 13 et Sanctus Pius V, prohibentes ne domo exirent moniales, etiam si non professae fuerunt clausuram; adhuc in casu tam gravi, non defuere viri doctissimi nitentes Sacri Concilii decreto, disputando quod etiam Summus Pontifex non potest gravare eum qui non professus fuit, saltem virtualitar, in illis verbis Canonis: Praecipimus omnibus quibuscunque prelati, clausuram monialium ubi violata fuerit restituant, et ubi inviolatam conservent, supponit Concilium esse clausuram ab initio.

Cassus prasentis litis diversus est, nam Constituciones factae sunt circa observantiam regulae, et oportet supponere quod mandata particularia facta a Domino Archiepiscopo Episcopo ibi: habiendo hecho la visita de los conventos y dado las

ordinationes particulares, *regulari debebant in mero actu Visitacionis, hoc in ritu; sed in recto, ordinationes Generales promulgare ibi*: ha parecido ordenar las infrascritas generales para el buen gobierno, *est judicialiter operari et ad tollendas ambiguetates et controversias jurisdictionales quae inter apellationis et prioris instantiae iudices, gravi dispendio partium, oriuntur, Sacra Episcoporum Congregatio, facta primo relatione Sancto Domino nostro Clementi Papae, et de Sanctitatis suae mandato, in posterum servari debet dispositio terminans differentias, quam ut oraculum sequimur repugnantes.*

Moniales praedictis Constitutionibus debuerunt audiri, et appellantes admitti apellationes earum in utroque effectu, que habent locum in Causa, quia inauditis partibus, et visis probationibus, et conclusis praetentionibus, nulliter processum est; licet enim datus fuerit terminus trium dierum, tantummodo datus est ad exequendum, non ad audiendum, semper enim defuerunt dictiones, ut supra animadversum est, aut dicant, et in norma praedictae declarationis inveniuntur illa verba tantum admittuntur apellationes quoad effectum devolutivum, et hoc procedit in visitationibus cujuscunque monasterii in quibus ordinationes particulares dedit Dominus Archiepiscopus Episcopus. Sed in secundo casu, quando dixit: ha parecido ordenar las infrascritas generales, *tunc Visitor procedit judicialiter, et ideo debet procedere cum citacione formali et adhibita causae cognitione sub terminis competentibus, et tunc locus est apellationi, hiis denegatis post effectum suspensivum.*

Idcirco, et alias justitia sic suadente, Pronuntiamus, Sententiamus et Declaramus:

Quod remittimus Causam praedicto Domino Archiepiscopo Episcopo et ejusdem Vicario Generali, cum moderatione sequenti: Quod ab illa die qua patefecit et promulgavit dictas ordinationes generales, apellationibus interpositis contemptis et neglectis, ut videre est in die tertio Januarii anni 1687 factum, procedendo ad ulteriora inauditis partibus, ut de jure requiritur, fuit attentatum, et omnia provissa fuerunt nulla, et si aliqua digna annullari et revocari, prout in praesenti, revocamus et annullamus, Tolentes interdictum et privationes officiorum, tamquam si non essent factae, et Restituimus Causam termino et loco quem habebat die tertio januarii ut, auditis partibus, et terminis et dillationibus competentibus datis, et conclusa Causa sub formalitate juris, praedictus Dominus Archiepiscopus Episcopus et ejus Reverendus Vicarius generalis judicent, administrantes justitiam ut moris habent, admittentes apellationes ubi admittendae sunt.

Et super excessus factos, ut deffendentes et connexos Causae, quorum cognitio pertinet dicto Domino Archiepiscopo Episcopo, ponimus ante oculos pios ejusdem, quod ait Sacrosanctum Concilium Tridentinum: Sin autem, ob delicti gravitatem, virga opus fuerit, tunc cum mansuetudine rigor, cum misericordia iudicium, cum bonitate severitas adhibenda est; ista differentia discutitur inter Patrem et filios, inter Pastorem et dilectissimas oves, fulgentes singulari nobilitatis splendore, decoratas omnibus virtutibus, spetiosas in statu Religionis. Ideo, praesenti litte sopita cum modificatione concessa caeteris Monasteriis ex pietate Illustrissimi Domini in decima tertia february 1682 [ha de dir 1687], potest cessare controversia; sed (sicut non credimus) si hac animadversione sprete, semper insistitur in Causa, cuique partium victori pariet infaustum triumphum, et eo in casu, remittimus, ut dictum est, Domino Archiepiscopo Episcopo, ut iudici competenti, et neutram partem expensis condemnamus.

Quod ita Pronuntiamus, Sententiamus et Declaramus, non solum praemisso sed omni meliori modo quo possumus.

*Doctor Marcus Antonius de Alcaraz Vicarius Generalis Judex Metropolitanus.*³⁹

Lata, lecta et publicata fuit hujusmodi sententia in Curia Ecclesiastica Valentina de mandato et provitione Admodum Rdi. Domini officialis et Vicarii Generalis Valentini, Judicis Metropolitani, per me Doctorem Michaellem Enrich, presbyterum notarium, Scribanum Maiorem et Primarium dictae Curiae, 27 die mensis julii anno a N. D. 1688, mane, hora solita audientiae, ad instantiam Theodori Llaurador clerici, nomine quo in Causa, altera parte absente, etc. Praesentibus pro testibus Hyacintho Cerdá, Francisco Vila, scolariis, et Christophoro Navarro, nuntio, Valentiae vicinis, et allis quam plurimis.

Rd. Dr. Michael Enrich Pbr. not. sba.

Quae quidem sententia, sub die 29 julii dicti anni fuit injuncta et notificata Francisco Juañes Desa, notario, procuratori dicti Damiani Llobera.

Deinde sub die 7 mensis augusti eiusdem anni. Coram nobis et in Curia nostra Ecclesiastica Valentina, comparuit et fuit personaliter constitutus dictus Franciscus Juañes Desa, notarius, et obtulit et praesentavit scripturam tenoris sequentis:

JHS. Francisco Juañes Desa, notario procurador del licenciado Damián Llobera, Promotor fiscal de la General Visita, que publicó en su Diócesis en 2 de setiembre del año 1685 el Ilustrísimo y Reverendísimo Señor Don Pedro de Alagón, Arçobispo Obispo de Mallorca, como mejor puede, dice: Que acepta y aprueba la sentencia dada por el presente Tribunal y publicada en 27 de julio próximo pasado, respeto de la apelación interpuesta en 14 de febrero de 1687 por Theodoro Laurador, clérigo, síndico de los conventos y Religiosas de San Gerónimo, del de la Misericordia y del de Santa Margarita de la Ciudad de Mallorca, Advirtiendole que solamente la acepta y aprueba en los cabos que resultaren ser favorables al principal del suplicante, y no de otra manera; empero de los cabos que resultaren de dicha sentencia ser perjudiciales, nocivos y contrarios al principal del suplicante, sin perjuicio de las nullidades que de aquella resultan, las quales *suis casu et loco*, protesta deducir y allegar, Dice que appella para Su Santidad o para su Nuncio en los Reynos de España, suplicando la presente apelación le sea admitida, y concedidos Apóstoles afirmativos, *aut saltem Reverenciales.*

Qua vissa per nos ad illius calcem fecimus provissionem tenoris sequentis:

JHS. Intimetur. Doctor Alcasar, Vicarius Generalis.

Denique sub die 13 mensis septembris eiusdem labentis anni, ad instantiam dicti Theodori Laurador, dicto syndici nomine, fecimus provitionem tenoris sequentis:

D.D. officialis et Vicarius Generalis Valentinus, eoque nomine Judex Metropolitanus.

Instante et supplicante Theodoro Laurador, clerico, syndico et procuratore Conventuum et religiosarum Divi Hieronimi et Sanctae Margaritae, Civitatis Maioricarum. Vissa in primis appellationis scriptura possita per Franciscum Juañes Desa notarium procuratorem Damiani Llobera, Promotoris fiscalis Generalis Visitae Dioecesis Maioricen., die septimo augusti labentis anni 1688, provitioneque et notificatione illius

³⁹El paràgraf que segueix és a una altra còpia de la sentència, a AMSE. *Llibre 10 de Actes*, 33.4, f. 109.

inde sequitis, Visso actu comparendo possito per dictum supplicansem, dictis nominibus, die 23 augusti labentis anni 1688, illiusque intimatione inde sequita, visso mandato de ponendis Processu et actis super admissione vel repulsa, facto ad instantiam dicti supplicantis die 25 augusti eiusden anni, illiusque intimatione inde sequita. Vissis denique videndis etc.

Providendo super admissione vel repulsa apellationis interpositae per eundem Franciscum Juañes Desa notarium, dicto nomine, die septimo augusti eiusden anni 1688. Providet quod admittit dictam appellationem quo ad effectum devolutivum, illam vero denegat quo ad effectum suspensivum, et intimetur. Quod providet omni meliori modo quo potest. Recepit Amoros notarius.

Quae quidem provitio die 15 mensis septembris praesentis anni fuit injuncta et notificata dicto Francisco Juañes Desa, praedicto nomine, et in rem judicatam transitum fecit. Et quia parum prodesset sententias ferre, nisi sua debita executioni mandarentur, Ideo sub die praesenti et infrascripta [14 octubre 1688], comparuit coram nobis et in Curia nostra Ecclesiastica Valentina dictus Theodorus Laurador, clericus et procurator conventum et Religiosarum Divi Hieronimi et Sanctae Margaritae, et obtulit et presentavit scripturam tenoris sequentis:

IHS. Theodoro Laurador, clérigo, en nombre de síndico y procurador de los conventos y Religiosas de San Jerónimo y Santa Margarita, de la Isla de Mallorca, como mejor puedo y debo, Digo: Que la sentencia publicada por la presente Curia en 27 de julio más próximo, a favor de sus principales y contra el licenciado Damián Llobera, Promotor fiscal de la General Visita publicada en la Diócesis de Mallorca en 2 de setiembre 1685 por el Ilustrísimo Señor Arzobispo de Mallorca, ha pasado en Juzgado. Por causa que la appellacion que de aquella se interpuso se denegó en 13 de setiembre y notificó en 15, Y como mis principales deseen se despachen los executoriales, Por tanto *et alias*, pido y suplico se manden despachar los executoriales de dicha sentencia *in forma solita et juxta stillum*. Por ser assí etc. etc.

Qua vissa per nos, ad illius calcem fecimus provitionem tenoris sequentis:

JHS. Fiant suplicata. Dr. Alcasar Vicarius Generalis.

Pro cujus quidem provitionis executione, praesentes fieri et expediri jussimus. Quarum tenore, instante et supplicante dicto Theodoro Laurador, clerico, supradicto nomine, vobis dicimus praecipimus et mandamus, Quod, sub poena excommunicationis majoris et quingentorum ducatorum pro quolibet illorum contra facientium et inobedientium, quod semper et quandocumque cum praesentibus fueritis requisiti pro parte dictorum conventuum Divi Hieronimi et Sanctae Margaritae seu eorum legitimi Procuratoris, supradictam nostram sententiam diei 27 mensis juliiprope effluxi in suam debitam exequitionem ducatis in omnibus et per omnia, juxta illius seriem et tenorem, Quoniam nos, circa omnia praedicta et contenta in praeserta sententia, annexa et dependentia, plenarie cum praesentibus committimus vices nostras. Cum posse et facultate excommunicandi, absolvendi, interdicendi et cessationem a divinis imponendi, exequendi poenam et invocandi auxilium brachii secularis, si opus fuerit ad omnia praedicta.

Datis in Palatio Archiepiscopali Valentino, die 14 mensis octobris anno a N. D. 1688.

Marcus Antonius de Alcaraz, Vic. Gen. Judex Metropolitanus.

36

Autorització a les monges per refugiar-se a S'Alqueria d'Avall, en temps de guerra

24 juliol 1691⁴⁰

Nos, Don Pedro de Alagón, por la gracia de Dios y de la Santa Sede Apostólica, Arzobispo Obispo de Mallorca, del Consejo de Su Majestad, etc. Estando todos los desta Ciudad generalmente con la aflicción de los daños que la amenasan, así en las vidas como en las asientas, por las noticias que se tienen de que el francés quiere venir a echar bombas en ella, y, tocando a Nuestro Pastoral Oficio el proveher de remedio conveniente para el reparo de los que se pueden seguir a las religiosas de Nuestros Monasterios de dicha Ciudad, siendo casi inevitables si se huviessen de quedar dentro de la Clausura, y siendo uno de los casos en que el derecho permite que puedan salir della, hemos tenido por bien el dar licencia a las Comunidades de dichos Monasterios, que quisieren usar desta permisión, para que puedan salir de la Clausura y transferirse a otro lugar desente y seguro.

Y habiéndonos pedido la Madre Sor Inés Villalonga, Priora del Monasterio de San Jerónimo, que se le consedamos para salirse con la Comunidad de religiosas de dicho Convento, y passarse al predio llamado la Alcaria de Vall, de D. Francisco Vilalonga y Mir, para que durante el peligro puedan habitar en ella, hemos tenido por bien conseder dicha licencia para que luego que esté a la vista desta Vaya [Bahía] la Armada francesa, pueda con su Comunidad de Religiosas salirse de dicho Convento y transferirse a la Casa de dicha pocesión la Alcaria de Vall, observando las condiciones siguientes, es a saver:

Que haya de salir la Comunidad con la Cruz delante, que podrá llevar el donado delante del primer coche, y con aquella modestia y devoción que se espera de tan buenas Religiosas, y que el Doctor Antonio Rabassa, confesor de dicho Monasterio, haya de ir acompañándolas hasta dicha pocesión, en donde se ha de quedar todo el tiempo que estuvieren en ella para asistirles en todo lo que fuere menester; que en dicha Casa hayan de observar la Clausura en la mejor forma que se pueda, y que, en cessando la causa de la salida del Monasterio, hayan de bolver a él, y porque se pueden ofrecer muchos casos en que no haya tiempo de acudir a Nós, damos todas Nuestras vices al dicho Dr. Antonio Rabassa para que pueda obrar todo aquello que pudiéramos Nós si Nos halláramos presentes, en todo lo concerniente al gobierno espiritual y temporal de dicha Comunidad, conferiéndole para ello el poder y autoridad que de derecho se requiere.

Datt. en Mallorca a 24 de julio 1691. Pedro, Arzobispo Obispo de Mallorca.

⁴⁰

AMSE. Capbreu major, 31.1, f. 238. Vegeu *El Convent de Santa Elisabet*, 275-277.

37

Exercicis dels germans del Tercer Orde de Penitència, en el Convent de Sant Francesc1695⁴¹

Com sia tan estesa la Tercera Regla de penitència del Seràfich Pare S. Francesch y se tenen per ditxoses las persones qui arriben a professar-la, me ha aparegut convenient escriure la sua obligació, segons costa de la regla pròpia, confirmada de molts Summos Pontífices...

Lo primer que encarrega el Summo Pontífice Nicolau IV, ab paraules del Seràfich Pare, és que los germans oigan Missa tots los dias, procurant desocupar-se tot lo possible, per no faltar a tan Santa devoció. Deuen rezar devotament el Divino Offici, y compliran tots aquells qui lo rezaran segons el Breviari Romà, encare que sia lo Offici parvo de Maria Santíssima, o altre offici aprovat en Religió: Les altres persones diran per Matines 12. vegades el Pater Noster y altres tantes el Gloria Patri. Per Prima, diran un Credo, y set vegades el Pater N. ab sos Gloria Patri: Per Tèrtia, Sexta, Nona, Vespres, y Completas, axí mateix diran set vegades el Pater N. ab sos Gloria Patri, y a les Completas doneran conclusió ab un Credo...

Feran los germans abstinència de carn Dilluns, Dimecres, y Dissaptes, si no seran impedits per alguna necessitat, ò serà Festa solemne. Dejuneran tots los Divendres del any, exceptat lo dia de Nadal si caigués en tal dia... Frequentaran los Sagraments segons la direcció de sos Pares espirituals, y sian devots de ohir le paraula de Déu ahont sevulle sia predicada. Tingan cuidado á la nit, antes del sueño, examinar la consciència, penedint-se de tot son cor, de les ofensas comeses, proposant le esmena. Procureran aportar lo hàbit, y el cordó, donant-los especial veneració... En el sagrat temps de la Quaresma, Diumenges, Dimecres, y Diuendres entre dos oracions se fa vna plàtica en la Aula major de dit Conuent, y per ser gran el concurs, se va a la Iglesia per a fer la diciplina ab major comoditat; se reza entretant el Psalm Miserere, y algunes oracions acostumades...

38

Les monges protesten un nou edicte del bisbe Pere d'Alagó12 setembre 1700⁴²

Die 12 mensis septembris, anno a nativitate Domini 1700.

La Mare Priora y demás religioses del Convent de St. Hieronym de la present ciutat.

⁴¹ Fr. Pere Antoni FRONTERA, de la Regular Observància del Serafich P. S. Francesch de la Província de Mallorca, Ministre, y Visitador de dit Tercer Orde. *Excel·lèncias del Tercer Orde de Penitència, ab los espirituals exercicis que practican en lo Convent de Sant Francesch de la Ciutat de Mallorca los germans qui professan ser fills del dit Orde.* En Mallorca. Per Michel Capó Impressor. 1695, pàg. 71-80. És interessant la relació que es fa de les festes dedicades al Beat Ramon Llull en l'església de Sant Francesc, després de consignar el calendari de vint-i-dos sants del Tercer Orde. (És a la biblioteca del monestir de Santa Elisabet. Secció Balear, M-169). Vegeu *El Convent de Santa Elisabet*, 47, p. 53.

⁴² AMSE. P. S. 15.2.6, f. 2. Vegeu *El Convent de Santa Elisabet*, 280-283.

En vista de què se tracte de publicar en la sua iglésia un edicte de orde del Illm. Sr. Archabisbe Bisbe: diuen, que no entenen donar assenso, ni consentiment a lo ordenat en dit edicte, si no és en quant proceyex aquell de dret y estil, si no és reservant-se son dret de poder impugnar-lo y, en quant los sia lícit per sa part, dexas de observar-lo, y usar de tots los medis jurídics per sustentar la sua libertad, àdhuc en tot lo que contradiu a la continencia de dit edicte, de què protesten voler tenir sos drets salvos, y que no hi quedaran perjudicats en manera alguna per la publicació de dit edicte, que no aproven.

Y requirexen a mi, Guillem Poderós, notari Secretari de dit Convent continue acta de esta protestació; y axí lo dit Poderós, notari, a requisitió de dita M. Rnd. Mare Priora y demás Religioses de dit Convent, capitularment congregades ab la forma acostumada, he continuat lo present acte, essent presents per testimonis Juan Parelló y Llorens Vidal estudiant, natural de Selva. Y me han axí bé requirit lo mateix dia casi encontinent, y antes de llegir-se dit edicte, dita Rnd. M. Priora y demás Religioses, que antes de publicar-se lo dit edicte notificàs dit acte al M. Rnd. Sr. Dor. Antoni Rebassa, pare confessor de dit Convent, lo qual encontinent se ha trobat en dit Convent, en el combregador, y havent-li dit oys la continència de dit acte, per a què tingués noticia d'ell; lo qual, llegit en presència de los infrascrits testimonis, y entès son tenor, ha respost dit Sr. Dor. Rebassa: que lo contingut en dit acte no és matèria que li toch a ell, sinó al superior. De lo qual, a dita requisició, he tocat acte, essent presents per testimonis Antoni Mòger y Miquel Cloquell, per dit efecte specialmente cridats.

Ita est in originali.

Guilielmus Poderos, notarius publicus, Civis Majoricarum, qui supra.

39

Actuacions en la segona causa d'apel·lació a la Cúria de València, contra Pere d'Alagó

1701

JHS. Nos, Don Martinus Lopez de Vergara, presbyter, utriusque juris Dr., de Regiis Consiliis, et compressorum in carceribus Ste. Inquisitionis patronus, ac pro Illustrissimo et Rmo. Dno. Don fratre Antonio Folch de Cardona, Dei et Ste. Sedis Apostolice gratia, Archiepiscopo Valentino, de Consilio regie Majestatis, etc., in spiritualibus et temporalibus in presenti Civitate et Diocesi Valentina officialis et Vicarius Generalis, eoque nomine judex Metropolitanus.

Dilectis nobis in Xto. officiali et Vic. Gen. Civit. et Diocesi Maioricen., Promotori fiscali dicte Curie, Scribe maiori ejusdem Curie, et iis omnibus ad quos spectet, et presentes injuncte et notificata fuerint, Salutem in Domino.

Noveritis qualiter sub die 10. januarii labentis anni, coram nobis et in Curia Ecclesiastica Valentina comparuit et fuit personaliter constitutus Franciscus Comes notarius et, nominibus infra scriptis, obtulit et presentavit scripturam tenoris sequentis:

JHS. Francisco Comes, notario, síndico y procurador de los Conventos de N^a S^a de la Concepción del Olivar, de San Jerónimo y de Santa Margarita, sitios en la ciudad e Isla de Mallorca y de las Religiosas particulares de aquellos, consta de los poderes por los tres autos que passaron ante Miquel Llebrés, notario Real y Apostólico de dicha Ciudad e Isla,

en 22 de octubre más cerca passado, que presenta in quantum sub nº 1. 2. & 3. en los quales otorgaron todos sus poderes a D. Vicente Datos del Castillo, vecino y morador de la presente Ciudad, con facultad de substituir, y del auto de poder que, usando de aquella, substituyó D. Vicente al exponente por el auto recibido por Diego Martin notario en 7. de los corrientes, que presenta *ut supra* nº 4.

Exponente dice, como mejor haya lugar en justicia, que el Ilmo. y Rmo. Arzobispo Obispo de dicha Ciudad e Isla de Mallorca, en 11 de setiembre del año passado de 1700, mandó despachar y publicar, como se despachó y publicó, un edicto en que baxo de pena de excomuni3n mayor *ipso facto incurrenda* y otras, mandó a todo hombre generalmente, no osase hablar ni hazer señas a religiosa alguna ni qualquiera otra que morase dentro de Clausura por locutorios, rexas, torno, Portería, ventanas y qualquier otro lugar de los monasterios, exceptuando solo los padres, hermanos, tios y sobrinos, como no sean regulares, ni en los días prohibidos, como de fiesta, viernes, sábados, vigílias, Adviento y Quaresma, y los criados u donados y demás ministros y oficiales necesarios para el servicio de los Monasterios.

Y de este edicto que se publicó en 12 de los referidos, dicho Miguel Llebrés, síndico y procurador de las principales del suplicante, en pedimento de 20 de los mismos, apelló y provocó de él y censuras que contiene, para ante V. S. Ilma. y su Rdo. Oficial y Vicario General como a Metropolitano, por ser, como és, tan perjudicial a dichas sus principales, cuyos perjuicios y gravámenes que incluye el edicto expresó en el pedimento dicho Llebrés, que se reducen a que, con él, se les prohíbe a las Religiosas el comercio lícito con sus parientes y otras personas de que necesitan, lo que nunca se ha practicado ni observado en dichos monasterios, ni admitido en ellos las Constituciones y breves de Gregorio 15, Xisto 5 y Urbano 8, ni los decretos de la Sagrada Congregaci3n, como tampoco en las demás partes de España, aunque estén admitidas en algunas de Italia, y porque no deben las Religiosas ser obligadas a vida más estrecha y áspera de la que encontraron en los conventos al tiempo de sus ingresos y según la qual hicieron sus profesiones, mayormente estando como están las haciendas de aquellos exhaustas.

Pues aunque traygan dotes, se pierden y consumen con el tiempo, sin que tengan lo que necesitan para mantenerse en lo preciso de comer y vestir, de manera que han de mendigar las religiosas su socorro y sustento de las casas de sus padres y parientes, y las que no los tienen y faltan sus asistencias, han de ganarle con la labor de sus manos, para cuyo despacho y las cobranzas es preciso traten no sólo con los parientes de dichos grados de consanguinidad sino con sus más remotos y affines, con sus procuradores y agentes y demás personas sin las que no se logra el despacho y beneficio de las labores y percepci3n de sus útiles y de las rentas y sin limitaci3n de días: Porque muchas veces en los días arriba dichos no pueden lograrlo, y quando están enfermas, no pudiendo hablarles sus padres y deudos de dichos grados, ni con otras Religiosas, para informarse de sus enfermedades y estado de ellas, se les imposibilita su asistencia en lo que necesitan para su alivio, lo qual, como ni en el suplemento de alimentos, ni lo dan ni pueden darlo dichos monasterios.

Por manera que en dicho Pedimento se expresaron estos y otros gravámenes y perjuicios que vienen a reducirse a que el trato y comercio lícito con las personas que necesitan y en quienes no puede recaher sospecha, no se les puede prohibir a dichas Religiosas ni están prohibidos por dichas sanciones de los Summos Pontífices y decretos de la Sagrada Congregaci3n, mayormente quando era lícito y tolerado al tiempo de sus ingresos y profesiones, y sin embargo de todo ello, al pie de dicha petici3n hizo la provision dicho Reverendo Arzobispo Obispo de *intimetur fisco*, y habiéndose a él notificado, el procurador fiscal de dicha Curia en pedimento de 5. octubre siguiente, impugnando dicha apellaci3n, pidió les fuese denegada como al pie de él se denegó por dicho Reverendo

Arzobispo Obispo con el motivo de no tener suficientes poderes dicho Miguel Llebrés, y por ser frívola y no admisible respecto de tratarse de la observancia de lo dispuesto en el Santo Concilio Tridentino, Bullas y Constituciones Apostólicas, y de la corrección de costumbres.

A todo lo qual satisfizo dicho Llebrés en pedimiento de los 8 de los mismos, y no obstante al pie se hizo la provisión de *jam fuit debite provissum*, habiendo nuevamente de ella interpuesto apelación de la denegación, y otra vez de dichas denegaciones apelló y recurrió dicho Llebrés para el presente Juzgado en pedimiento de 11 de los mismos, y al pie se proveyó estando y perseverando en lo provehido, segun de todo parece por copia de lo actuado en dicha Curia Eclesiástica donde está igualmente la de los poderes de dicho Llebrés que *ut supra* presenta sub nº 5.

En todo lo qual, dicho Reverendo Arzobispo Obispo ha reiterado a los principales del exponente los agravios y gravámenes, y les ha hecho fuerza en denegarles dichas apelaciones y recursos y en consideración de que los poderes de dicho Llebrés son cabales, y no les falta circunstancia alguna para que se entiendan fueron atribuidos por dichos Monasterios, y quando les faltase alguno (que no es así) es innegable la tenian de las Religiosas que otorgaron dichos autos y que en particular tienen igualmente derecho para apellar provocar y recurrir de dicho edicto y que, supuestos los poderes, no hay duda que la apelación les debió ser admitida porque el edicto de despacho con falso motivo e impostura de no observar la Vida Religiosa las de dichos Monasterios, sin citación suya ni conocimiento de causa, ni contener la corrección de costumbres particulares, ni ser en acto de visita, ni menos en ejecución de disposiciones del Concilio ni otras en que se prohiba la apelación en uno ni otro efecto; y assí el no admitirla en quanto a entrambos dicho Reverendo Arzobispo Obispo hizo manifiesta fuerza y agravio a sus principales, el que no es el primero.

Pues en el año 1686, después de haber visitado dichos Monasterios, les hizo precepto que dentro de tres dias observasen ciertas constituciones generales que nuevamente habia establecido con formal precepto de Santa Obediencia, imponiéndolas, en caso de no admitir, privación de voz activa y pasiva, la pena de entredicho, y habiendo recurrido y apellado de dichos gravámenes se confirmó en ellos dicho Rdo. Arzobispo Obispo, passando a otros consequentes y a diferentes atentados de manera que les fue preciso introducir dichas apelaciones como se introduxeron en este juzgado en pedimiento de 14 de febrero de 1687, y habiéndose actuado la Causa, con sentencia publicada por el escribano de esta Curia en 27 de julio de 1688 se revocaron todos los atentados que hizo dicho Reverendo Arzobispo Obispo y se le prescribió la forma con que habia de proceder, según de todo parece por el referido proceso de que hace presentación *citra in-certioem in quantum*, y confian se practicará ahora lo mismo.

Por tanto *omni meliori modo quo potest*, dice que introduce ante Vsa. Señoría Ilma. y Rma. y ante su Rdo. oficial y V. General como a Metropolitano, dichas causas de apelación y recurso y le interpone nuevamente de dichas denegaciones y apremios, pidiendo y suplicando dichas apelaciones y recurso le sean admitidos, y en seguida mandado despachar letras de citación e inhibición, con mandamiento de constituir procurador conversante en los estrados de esta Curia dentro el término y con los apercimientos acostumbrados, y en la forma debida y conforme el estilo, y que mientras se conoce de las fuerzas de la presente, se mande proveher el remedio oportuno de *nihil innovetur*, y en todo su favor con condenación de costas de la adversa. Por ser assí, etc. Implorando etc.

Qua visa per Nos, ad illius calcem, fecimus provisionem tenoris sequentis:

IHS. Intimetur ad dicendum cur introduccionis locus non sit, et expediantur littere juxta stilum.

Dr. Lopez Vicario General Judex Metropolitanus.

En denique sub die presenti et infrascripta, coram nobis et in Curia nostra Ecclesiastica Valentina Metropolitana, comparuit et fuit personaliter constitutus Dictus Franciscus Comes notarius, et nomine infrascripto obtulit et presentavit scripturam tenoris sequentis:

JHS. Francisco Comes, notario, síndico y procurador de los conventos de Nuestra Sra. de la Concepción del Olivar, St. Jeronimo y Sta. Margarita, de la Ciudad e Isla de Mallorca, y de las Religiosas particulares de aquellos exponente, dice como mejor haya lugar de justicia:

Que en pedimento de 10. de Enero passado, que da principio al pleito, introduxo el exponente ante Vtra. Señoría Ilma. y su Rdo. official y Vic. Gen. como a Metropolitano, las causas de apelación y recurso interpuestos por sus principales de un Edicto expedido y promulgado por el Ilmo. y Rmo. Sr. Arzobispo Obispo de dicha Ciudad e Isla de Mallorca, en 11. y 12. de setiembre del año pasado de 1700, y demás autos consecuentes, y lo interpuso de nuevo de las denegaciones de las apellaciones y apremios, suplicando aquellas y el recurso le fuessen admitidos, y en seguida mandado despachar letras de citación e inhibición, con mandamiento de constituir procurador en los estrados de esta Curia, dentro el término y con los apercibimientos acostumbrados, *et in forma solita et juxta stilum*, y al pie de dicho pedimento se hizo la provisión de *intimetur ad dicendum cur introduccioni locus non sit, et expediantur littere juxta stilum*.

Las que, en execución de dicho auto se despacharon y notificaron a dicho Rdo. Arzobispo Obispo, a Francisco Bauzá, presbítero, promotor fiscal de su Curia y a Odón García, escrivano mayor de aquella, y en seguida compareció en la presente Tomás Bravo, notario, procurador de dicho promotor fiscal, y con pedimento de 8 de abril passado pidió se hiciesen los autos de su injunción, lo que así fue proveydo, y de todo parece por inspección del proceso, el que hoy en día y al presente no puede continuarse con aquel, respecto de haber muerto dicho Rdo. Arzobispo Obispo de Mallorca y cessado su jurisdicción y poder de dicho promotor fiscal, passando al Cabildo de la Sta. Iglesia Cathedral de dicha Ciudad por la Sede Vacante, y así es preciso se notifiquen dichas letras al Rdo. official y Vic. Gen., promotor fiscal y demás ministros de dicha Curia, nombrados por dicho Cabildo, en quienes reside la jurisdicción y poder.

Por tanto, *et alias omni et meliori modo quo potest*, pide y suplica que, para poder continuarse la presente causa se vuelvan a despachar dichas otras letras en la misma forma que las referidas, con el precepto de constituir procurador conversable en los estrados de la presente Curia dentro el término y con los apercibimientos acostumbrados *et in forma solita et juxta stilum*, y que se notifique al Rdo. official y Vic. Gen., Promotor fiscal de dicha Curia y escrivano mayor de aquella y a quien convenga y sea menester. Por ser assí etc. implorando etc.

Qua visa per Nos, ad illius calcem fecimus provitionem tenoris sequentis:

JHS. Fiant supplicata. Dr. Lopez, Vic. Gen. judex Metropolitanus.

Pro cujus quidem provitionis executione, presentes fieri et expediri jussimus. Quarum tenore, instante etc., supplicata dicto Francisco Comes notario, dicto nomine,

supra dictam scripturam et illius provisionem, vobis et cuilibet vestrum intimamus, jussimus et notificamus, ac ad notitiam vestram deducimus et deduci volumus, per presentes vobis et cuilibet vestrorum dicimus, precipimus et mandamus quatenus, intra triginta dies primo venturos, et a die notificationis presentium vobis faciendam in antea continuo computatos, quos vobis pro primo, secundo, 3° et peremptorio termino ac monitione canonica assignamus, compareatis coram nobis et in Curia nostra Ecclesiastica Valentina, ad dicendum et allegandum rationes, si quas habueritis, cur introduccioni predictae locus non sit, alias procedemus ad ulteriora pro ut juris fuerit et rationis.

Sic similiter vobis et cuilibet vestrum dicimus, precipimus et mandamus quatenus infra dictum terminum faciatis et constituatis procuratorem vestrum, certum, legitimum, bene instructum, ac in Curia Valentini conversantem, cui intime in presenti Curia fiende, fieri valeant, cum comminatione quod, dicto termino elapso, procedemus in dicta causa usque ad sententiam definitivam, et illius realem executionem inclusive, et fient intime in valvis curie nostre Ecclesiasticae Valentine. Quas vobis pro domo citatoria assignamus, et erunt tanti momenti ac si personaliter vobis injuncte et notificate fuerint, vestri et vestrorum absentia et conthumacia in aliquo non obstante.

Dat. in Palatio Archiepiscopali Valentino die 8 mensis junii, anno 1701.

Dr. Lopez Vic. Gen.

40

Autocrítica de la comunitat sobre despeses extraordinàries

1707-1710⁴³

Despeses en la festa de Sant Jeroni de l'any 1709

Als 30 de dit [setembre 1709] fonch Nostre Pare Sant Hieroni. Doní... 66 reals de vuit, y mig, un per cada monja, el donat y donada, y el mig per l'escolà; 7 lls. 5 ss. 8 ds. per carn per dinar, picadillo per principi y carn escaliu per sopar; 3 lls. 14 ss. per pollastres augegats per altre principi, un quarto per cada monja, y altres per cassola per sopar; 17 ss. per sebes, pomes y codonys per escudella, 16 ss. per espícies, 2 lls. 2 ss. per catorze lliures de sucre per l'escudella y picadillo, 1 ss. per pinyons; 19 lls. 16 ss. per partir a les monges, 6 sous a cada una, so és, 3 ss. per porcella, 2 ss. per salsa y 1 sou per pomes; 2 lls. 10 ss. 3 ds. per el pa recolat del dia de St. Michel y de Ntre. P. St. Hieroni, comprès en tot el donat, donada y escolà; 10 ss. per figues bordissots, los rayms enviaren per regalo, les mel·les són de les messes, y els melons donà la mare Priora; 3 lls. 12 ss. per les sabates de les monges de obediència; 7 lls. per la col·lació dels benefactors del Convent; 2 lls. 6 ss. 8 ds. per els pollastres que acostumen enviar a les persones de obligació, 10 ss. per les dones qui serveixen les monges, un real de 8 per al sermó, 10 lliures en el Sr. confessor, 1 lliura 11 ss. per pólvora per vint y quatre servidors; 1 ll. 9 ss. 6 ds. per pa recolat per les malaltes. 9 ds.⁴⁴

Despeses en el repartiment de vestuari, al final del trienni 1707-1710

Als 18 mars 1710. Se ha donat el vestuari a les religioses, lo qual ha aportat el Procurador per extraordinari a la Mare Priora, axí en diner comptant com també la roba,

43 Vegeu *El Convent de Santa Elisabet*, 340-341.

44 AMSE. *Procura 1707-1710*, 66.36, f. 38.

salvo 248 lls. 12 ss. 4 ds. procedides de les pòlisses del tercer any; les quals 248 lls. 12 ss. 4 ds., ajustades a 776 lls. que ha aportades el dit Procurador fan suma de mil vint y quatre lliures dotze sous y quatre; y estes són les que se han repartit a les religioses, a saber, 16 lls. a quiscuna de part sencera. y 15 lls. per quiscuna de les 3 religioses difuntes en este trienni, per les 100 misses que acostuma fer celebrar lo Convent en son òbit; 8 lls. a quiscuna de 4 religioses de mitja part; 1 ll. 10 ss. a una religiosa novícia vel blanch; 16 reals de 8 per lo Dr. Francesc Sastre, metge del Convent. Totes les quals partides importen dites 1.024 lls. 12 ss. 4 ds.

Més ha aportat dit Procurador 569 lls. 3 ss., ab lo valor de 599 canes y 6 palms de ol-landa que ha comprada del patró Jaume Gomila.

Més ha aportat dit procurador 288 lls. 19 ss. 4 ds. ab lo valor de 65 peces de telabatista que ha comprades de Monsur Esmels, ço és 55 peces a raó de 4 lls. 10 ss. 8 ds., y 10 a raó de 3 lls. 19 ss. 4 ds. la peça, que totes han importat dites 288 lls. 19 ss. 4 ds.

Més se ha rebut dos peces de telabatista de les novícies qui han pres lo hàbit en lo present trienni, les quals ajustades a les 65 sobredites fan suma de 67 peces de telabatista que se ha rebut. Tota la qual roba se ha repartit a les religioses y oficials del Convent, a saber: 9 canes de ol-landa y una peça de telabatista a quiscuna religiosa de part sencera; a les de mitja part, quatre canes y quatre palms de ol-landa y mitja peça de telabatista; a una novícia de hàbit una cana de ol-landa y una cana y mitja de telabatista. Més se ha donat tres canes de ol-landa per àmits a la sacristia; y a les religioses qui tenen càrrech, lo sigüent: a la portera, una cana de telabatista, a les torneres y acompanyadores de metges, sis palms a quiscuna; a la clavària, una cana; a la depositària, sis palms, y a la procuradora, una cana. Més an el Dr. Francesc Sastre, metge del Convent, 9 canes de ol-landa y una peça de telabatista, y lo mateix se ha donat an el confessor y Procurador del Convent. Més al Dr. Bernadí Bauçà [*advocat*] una peça de telabatista, y altra an el cirurgià del Convent; 8 canes de ol-landa an el donat y donada; 2 canes a lo escolà; 2 canes an el picapedrer; 10 palms an el forner y 4 palms al moliner.

Més se ha donat trenta canes de drap de Alcúdia, a saber, quatre palms a quiscuna religiosa, Més un covo y tres canes de veta blanca ampla y tres de estreta a quiscuna. Més 12 agulles de cap y 12 agulles de cusir. Més un plat gran y un petit, y una tassa, tot de obra fina. Més en lloc de la obra de València, que eren dos plats y dos escudelles, se ha donat a quiscuna religiosa 4 sous. Més se ha donat 3 lls. y 3 canes de telabatista per les tres religioses forasteres de Dènia.

Totes les quals partides axí en roba com en diner han importat sexanta una lliura y dos sous, les quals ha pagades la mare Priora de los avanços, o estalvi, del present trienni.

Suma tot lo que se ha repartit a les religioses 1.882 lls. 14 ss. y 8 ds.⁴⁵

Acta del Capítol de les monges y Decret del Sr. Vicari General

Molt Ille. Sr. Vicari General.

Les religioses infra scrites que componen la major part del convent de Sant Jeroni, diuen que tenen experimentat de molts anys, que les Piores, finits sos triennis, resten creditors contra el Convent ab circa 1.500 lls. ab poca diferència, en les quals obedex lo

⁴⁵ AMSE. *Clavariat 1707-1710*, 65.44, fs. 43v.- 44.

gasto y axides del Convent en lo annual de les entrades: y ab dit crèdit se fan creditors los procuradors triennals de dites Piores que après volen cobrar obtenint procures de dit Convent per cobrar les restes y ròsechs, lo que cedeix no solament en descrèdit de dit Convent, però encara en gran dispendi, no sols per raó dels 4 sous per lliura que prenen, però encara per la sua negligència es dexen de seguir les causes, sens que les pugue sollicitar la Piora actual, que es deu contentar solament de lo annual.

Estos danys provenen de lo excessiu gasto que es fa cada any lo dia y festa de N. P. St. Jeroni, y lo últim any [*de cada trienni*] en los vestuaris de les religioses, tot lo qual gasto importa cada trienni 2.164 lls. 4 ss., com resulta dels llibres de les Piores; per lo que han resolt contentar-se regular dits extraordinaris y gastos, y contentar-se que la Piora doni cada trienni a cada una de les religioses per son vestuari tres dobles de or, o 22 reals de 8, o a rahó de un dobló cada any, o lo últim any, [*a*] arbitre de la Mare Piora, y ab esta forma se excusarà en cada trienni lo gasto inútil, y sols en dits vestuaris regularment se hauria de gastar 843 lls., y cediran a favor del Convent 1220 lls. en cada trienni, ab què, o les piores restaran iguals, o, si surten creditors, la quantitat [*serà*] molt mòdica y se excusaran los abusos de fer procuradors per pagar-se de sos crèdits.

Y així se ha de estituir que ninguna de les Piores venidores pugua fer procures a los procuradors annuals per cobrar ròssechs ni restes, sinó solament que se pugua adossar les restes de son trienni, y, si estes no basten per a satisfacció de lo que serà creditor, restarà a compte y càrrech del Convent el pagar-lo, y se excusaran abusos tant prejudicials a dit Convent y a les mateixes Piores, pues pagats los deutes atrassats, entraran en son poder lo que es cobrarà de restes y ròssechs, y per què aquesta resolució sia ferma y se execut ab tota puntualitat, y no puguen les Piores venidores apartar-se de ella sinó, que la deguen guardar y observar, li suplican sia de son servey V. M. Ille. manar, confirmar y aprobar-la, y manar a les Piores venidores que inviolablement la observen y guarden, y sia registrada en los llibres del Convent. *Altissimus*, etc.

Segueixen 38 signatures.

JHS. *Die 6 maji 1710*. Aprovam, confirmam y ratificam la sobre dita resolució, y manam a les Mares Piores qui per temps seran, que guarden y observen aquella segons la sua sèrie y tenor y no contrafassen per ninguna causa ni rahó, y que per la major observancia se registre en los llibres del Convent.

Bauçà, Vicari general y Oficial.⁴⁶

41

Algunes mostres de l'inventari de ceràmica i vidre⁴⁷

Alcora

Un plat blanc, de terra de pipa, de la 1ª època (45 cm), núm. 1 del catàleg.

Un plat, de la 2ª/3ª època, amb decoració de flors, molt fi (31 cm), núm. 10.

Una palangana, de la 3ª època, amb decoració de flors (28 x 34 cm), núm. 15.

Una sotacopa, de la 3ª època, amb rivet blau, decoració de flors (alt. 12, diam. 23 cm), núm. 19.

Una sucrera amb tapadora, de la 3ª època, amb decoració de flors (diam. 10 cm), núm. 22.

⁴⁶ AMSE. Bisbat 1703-1770, P. S., 25.3, 3.

⁴⁷ Vegeu *El Convent de Santa Elisabet*, 314-315.

Una marcelina, de la 3ª època, amb copinya, decoració de flors (19 cm), núm. 27.

Manises

Un plat, amb rivet groc i centre blau (34 cm.), núm. 32.

Una ribella, amb decoració en blau, groc i verd (29 cm), núm. 44.

Un pitxer *Arenas*, amb decoració en verd i blau (alt. 23 cm), núm. 50.

Cartagena

Un ribell, amb decoració d'una garsa, en verd (67 cm), núm. 61.

Un ribell, amb decoració de gerro amb flors, en verd i blau (55 cm), núm. 62.

Un ribell, amb decoració de gerro amb flors, trepat (50 cm), núm. 63.

Ribesalbes

Un plat, amb decoració d'esponges i quatre sols (33 cm), núm. 72.

Una escudella amb ansa, amb decoració d'esponges, en ocre (9 cm), núm. 73.

Pitman

Una sucrera blanca amb tapadora (alt. 13 cm), núm.105.

Ceràmica mallorquina

Una gerreta felanitxera, tipus pitxer, s. XIX (alt. 25 cm), núm.107.

Un ribell, amb decoració en verd, trepat (25 cm) núm.111.

Un plat agalonat, retxat en negre (33 cm), num.112.

Una olla (alt. 19, obertura 13 cm), núm.148.

Ceràmica estrangera

Un pitxer anglès, amb reflex metàl·lic i blau, relleus (alt, 19 cm), núm.155.

Una palangana de porcellana francesa, blanca, agalonada, s. XIX (31 x 39 cm), núm.161.

Un bol de porcel·lana italiana, amb decoració en granat (13 cm), núm.162.

Vidre

Una botella, de vidre verd, bufat (alt. 29 cm), núm.189.

Un pitxer estriat, de vidre blanc (alt. 23 cm), núm.191.

Una copa amb dues anses, gravada (alt. 13 cm), núm. 197.

42

Documentació sobre ornamentals brodats

1589-1689⁴⁸

Les calaixeres de la sagristia gran guarden ornamentals de totes les èpoques, testimonis de l'interès de les diverses generacions de monges per la dignitat del culte a l'església, però si hi ha un període que sobresurt pel valor dels seus teixits i particularment dels seus brodats, és, sens dubte, el dels darrers anys del segle XVI, coincidint amb els de major producció artística del brodat Pere Ferrer, tant per l'abundància com per la qualitat de les peces brodades per aquell mestre, especialment els *palis* per a l'altar major i la *portalada* per a la Casa Santa.

Vet aquí la documentació d'uns terns de diferents colors litúrgics, tots ja desapareguts, que destacaven pels seus brodats:⁴⁹

⁴⁸ Vegeu *El Convent de Santa Elisabet*, 315-320.

⁴⁹ Un joc complet d'ornamentals litúrgics d'un mateix color s'anomena tern, perquè són tres les peces principals que el componen: la casulla per al celebrant prevere, i dues dalmàtiques per al diaca i el subdiaca, a les quals s'afegeixen la capa pluvial, dues estoles per al prevere i el diaca, dos collarins

- *Tern de vellut negre* (1594). Emprat aleshores per la funció litúrgica del divendres sant i per les exèquies i misses funerals de les monges i persones relacionades amb el monestir. El tern era de vellut negre, comprat a València, i fou brodat amb flors per Pere Ferrer, l'any 1594. El brodador cobrà per la feina 3 lliures, deu sous. Folraren els ornaments amb 5 canes i 4 pams de tela setina blava.⁵⁰

Jo, Nicolau Moragues he rebut per taula, de la molt magnífica y reverend sor Eleanor Vilalonga, priora del present monestir de Sant Hierònim, pare nostre, ... per los velluts y sedes y perxos [sic] de or fi los he fet venir de València, que [ha] tremès mossèn Bartomeu Vallès...

Jo, Eloy Sunyer, botiguer, he rebut vint y una lliura y deu sous de la molt reverend senyora sor Eleanor Vilalonga, priora del monestir y convent de Sant Jeroni, y són per la valor de trenta y una unsa de pex [sic] de or fals, lo qual he rebut y ha de servir per lo tern de vellut negre per dit monestir. Fet a 11 de octubre 1594.

Jo, Bartomeu Aguiló, botiguer, he rebut de la Rnd. Mare sor Eleanor Vilalonga, priora del monestir de Sant Hierony, sis lliures y vuit diners, e són per lo preu de 5 canes, 4 pams de tela setina blava me ha presa de la mia botiga, per mans de mestre Pere Farrer, brodador, dix serveix per uns vestiments de vellut negre, per forrar. Fet a 12 de noembre 1594.

Jo, Pere Ferrer, brodador, he rebut quatre lliures, deu sous, y són per vint sous he despès de seda y or, y tres lliures, deu sous per les mans de les flors he fetes per los paraments de vellut negre, la qual quantitat he rebut de la reverend priora sor Elianor Vilalonga, priora del monestir del Pare Sant Ieroni. Fet a 28 de noembre 1594.⁵¹

- *Tern de setí carmesí* (1595). Fet a 1595, era el tern que s'emprava per a la diada de Cinquagesma, la festa dels apòstols Sant Pere i Sant Pau i les festes dels sants màrtirs, com era, a Ciutat, la de Sant Sebastià i del Beat Ramon Llull. Les mans del brodador Pere Ferrer es recompensaren amb 25 lliures, quantitat que indica que el brodat d'aquest tern era vuit vegades més extens i laboriós que el del tern negre. Pagaren a part el brodat de les bocamànigues de les dalmàtiques, 5 lliures, deu sous.⁵²

Jo Pere Ferrer, brodador, he rebut vint y sinc lliures de la reverend Mare sor Elianor Vilalonga, priora del monestir y convent de Sant Hieroni, y són a compliment de les mans de la casulla y quatre paraments de setí carmesí, y dos collars he recamat de setí carmesí; y més he rebut quatre lliures per caiatillos; y més he rebut vint y sis sous per dos onses [de] sedes; que tot fa suma de trenta lliures, sis sous. Y per [ser] la veritat, fas lo [present albarà] de mà mia. Fet a 20 de març 1595. Més he rebut catorse onses or y mig quart, per dita feina. Fet ut supra; y és a compliment de tota la feina he feta fins lo present dia. Fet ut supra.

Jo, Pere Ferrer, brodador, he rebut sinc lliures, deu sous, y tres onses fil de or, y són per les boques mànagues de dits vestiments; de més he rebut de la reverend sor Elianor Vilalonga, priora del monestir del Pare Sant Ieroni, y són a compliment de tota la feine he

per al diaca i subdiaca, tres maniples per els tres celebrants esmentats i, a voltes, un cobertor per al faristol de les lectures, i un mandil.

50 AMSE. Libre de Albarans 1, 68.1, fs. 80v., 81, 81v.

51 AMSE. Libre de Albarans 1, 68.1, fs. 80v., 81, 81v.

52 AMSE. Libre de Albarans 1, 68.1, f. 82 i 82v.

*feta fins lo present dia. Y més he rebut vint sous per tants caiotilos. En fi, que's a compliment. Fet a 24 de març 1595.*⁵³

- *Tern de domàs blanc* (1595). Era l'emprat en les festes més grans, Pasqua, Nadal, Epifania, Concepció i Assumpció de Maria, i les de *nòstron pare Sant Jeroni i nostra Mare Santa Paula*. El procurador Nicolau Moragues s'encarregà de fer portar de València la tela de domàs necessària, que costà 50 lliures., 14 sous. Per folrar els ornaments compraren sis canes i dos pams de tela vermella per sis lliures, 10 sous. No consta el salari del brodador, que fou també Pere Ferrer, el mateix any 1595.⁵⁴

A 28 de març [1595], doní 50 lls., 14 ss., a n'el señor Nicolau Moragues, per domàs blanc, que'ns ha fet venir de València per nosaltres. Més doní 36 lls. per una lliure y mitja de or. Més doní 6 lls. 10 ss. a mestre Pere Ferrer, brodador, per sis canes y dos palms de tela incarnada per forrar los vestiments de domàs blanc.

A 29 de març, doní a mestre Pere Ferrer, brodador, 4 lls., 8 ds., per caiatillos, per los vestiments de domàs blanc.

*A 12 de maig, doní a mestre Pere Ferrer, brodador, 4 lls., 10 ss., per seda y or; 26 ss., per dues unzes de seda.*⁵⁵

- *Tern morat* (1689). Dins la gamma de colors litúrgics, hi mancaven un tern morat i un tern verd de la mateixa qualitat dels tres esmentats, i cent anys després de l'activitat creadora de Pere Ferrer, sor Anna Maria Sureda, l'any 1689, en el segon priorat, *ha fet un tern morat de setí de flors, per la Setmana Santa* -per als diumenges de Passió i de Rams, i sobre tot per a la festa de l'Ungüent de Santa Magdalena, fundada per al dilluns sant pel bisbe Vic i Manrique-, *qui ha costat 68 lliures, y és de lo que ha avançat la tornera.*⁵⁶ No consta el nom del mestre brodador.

43

Contracte amb mestre Mateu Bosch per a la facció de l'orgue

Octubre 1746⁵⁷

Nosaltres, sor Francina Maria Flor, priora del Convent de Sant Hierònim, y en nom del mateix Convent, de una part, y de altre Matheu Bosch, mestre de orgues de la present Ciutat, diem y, en virtut de la present, convenim, ab intervenció, vot y parer del Rnd. doctor Miquel Cardona, prevere y confessor ordinari de dit Convent, Rnd. Rafel Vallès, prevere y mestre de Capella de la Santa Iglésia Cathedral, Rnd. Francesc Estada, prevere y organista de la Casa y Hospital de St. Antoni Abat, Rnd. Pare Fr. Macià Vives, prevere, religiós mercenari y organista del convent de Ntra. Sra. de la Mercè, y el Rnd. P. Jubilat Fr. Barthomeu Aversó, mercenari, haver pactat, conclús y resolt en la facció del Orgue que per la Iglésia de dit Convent se ha determinat fer; al modo, forma, traça, pactes, y condicions que es segueixen.

53 AMSE. Libre de Albarans I, 68.1, f. 82 i82v.

54 AMSE. Procura 1592-1595, 66.8, fs. 64, 68.

55 AMSE. Procura 1592-1595, 66.8, fs. 64, 68.

56 AMSE. Clavariat 1686-1689, 65.38, f. 43.

57 AMSE. Orgue, P. S. 53 a., Vegeu El Convent de santa Elisabet, 322-326.

Primo se ha pactat que en dit Orgue se ha de fer la Caxa nova, adornada de escultura, ab ses polseres del primer cos, y remate o diffinició de la part de la Iglésia, y a la part del teclat serviran les portes matexes y costats que se troben en lo Orgue vell, per trobar ser sufficients per a servir.

Item se añadiran tres tecler en el teclat per a què sia teclat major, que el que se troba fet consta de 42 tecler y ha de costar de 45, que és teclat major.

Item se desferan les tapes de les manxes y costelles y se feran de pell per a què queden ab tota perfecció, lo mismo que si fossen noves, y se podrà aprofitar-se de les fustes per ser sufficients per a servir en dit Orgue, y no se podrà servir de altra cosa de dit Orgue vell, antes bé se ha de fer nova la Caxa, com està dit, secret, peses y contrapeses, tota la flauteria per a que sien iguals les sues veus, y no tiguén res de vellesca que imperfeccion les sues veus y que qued un Orgue bellíssim y de bona veu, y per major claredat se continuen ab individuació los registres que ha de tenir aquell.

1. Primerament se farà un flautat major de estany fi, el qual estirà a la cara del Orgue, mostretjades, entorxades y ben alustrades, la flauta major comensarà a la cara per *ge sol re ut grave*, y les quatre y majors estiran dins la caxa del orgue, de fusta, a to de capella que és punt natural, y contindrà quaranta y cinch flautes, dich 45 flautes

2. Lo segon registre és altre flautat tapat, entonació de set palms, tot de estany se diu *tapadillo*, y contindrà 45 flautes

3. Lo tercer registre és la Octava, tota de estany, vuit punts alta al flautat mayor y contindrà 45 flautes

4. Lo quart registre és la Dotzena, 12 punts alta al flautat major, tota de estany, com los demás registres 45 flautes

5. Lo quint registre és la Quinzena, a dos flautes per tecla, ab les sues reiteracions, y contindrà 90 flautes

6. Lo sisè registre és la Dècimanovena, a dos flautes per tecla, ab les sues reiteracions, y contindrà 90 flautes

7. Lo setè registre és la Vintidosena, a dos flautes per tecla, ab les sues reiteracions, y contindrà 90 flautes

8. Lo vuitè registre és el *Simbalet*, a tres flautes per tecla, ab les sues reiteracions, y contin-drà 135 flautes

Tots estos registres damunt dits és el pla del Orgue, advertint que han de ser tots partits de mà dreta y esquerra.

9.Lo novè registre és la *Corneta*, a cinc flautes per tecla, partit de mà dreta, y contindrà 120 flautes

10.Lo desè registre són los *Nasars*, a tres flautes per tecla, partit de ma esquerra y contindrà 63 flautes

Més set contres de fusta, tapades, entonació de catorze palms.

El qual Orgue, com de antes va dit, ab tot lo annexo y total perfecció de aquell, deuré jo, dit Bosch, entregar per antes del dia y festa del P. St. Hierònim primer venidor, a satisfacció, examen y aprobació dels dits Srs. interventors y de tots aquells subjectes o persones que apareixeran convenients a dita Mª Priora y Comunitat, per dita aprovació y examen. Y en cas no lo executàs axí, puga V. M. Mare Priora compel·lir-me a mi y als meus en fer y adimplir tot lo sobre pactat.

Y finalment, es pacte que tots los materials axí de llenyam, metalls, ferro, pells *et alias*, hajan de còrrer y ser pagats per vos, dit Bosch, y que per esto y tots los treballs que en la facció de aquell sien necessaris prestar axí per vos, com per qualsevols altres persones que vos hajan de ajudar en aquells, jo, dita Priora y la que per temps serà, en nom de dit nòstron Convent, vos haja de donar y pagar 475 lliures, moneda de Mallorca, a saber és 100 lls. al peu y principi de dita obra; 100 lls. el dia del entrego del mateix; de dit dia del entrego a un any altres 100 lls., y axí cada any en semblant dia 100 lls., y al últim any les 75 lls. per compliment de dites 475 lls. E, a més de dites 475 lls., vos entregarem lo Orgue vell y altre Orgue petit que es troba en dit convent, posat que sia lo orgue nou. Y per a què const de tot lo pactat y resolt firmam la present de nostres pròpies mans, y se fan dos de una mateixa contextura per a major cauthela, una per quiscuna de les parts.

Palma y Octubre 18, de 1746.

Nota de tot lo que se ha de fer necessàriament en lo orgue de la iglésia del Convent de Sant Geroni, per a què dit orgue sia capàs y en la cabal satisfacció, segons demana dita Iglésia de un tan illustre Convent.

Primo. Primerament se ha de fer en dit orgue la caixa nova a la moda, adornada de escultura ab ses polseres del primer cos y remato o difinició de la part de la Iglésia, y a la part del teclat serviran les mateixes portes y costats que se troben en lo Orgue vell, trob yo són suficients per a servir.

Item. Se añadiran tres tecles en el teclat per a què sia teclat major, que el que se troba ja fet consta de 42 tecles y ha de constar de 45, que és teclat major.

Item. Se desfaran les tapes de les manxes y costelles, y se forraran de pell per a què queden ab tota perfecció, lo mismo que si fossen noves, aprofitar-se de les fustes per ser suficients per servir en dit orgue y per al present no se encontre altra cosa que sia suficient per a servir en el dit orgue vell; se ha de fer nou la caixa com tinc dit, secret, peses y contra peses, tota la flauteria, per a què sien iguals les sues veus y no tinguen res de vellesca que imperfeccion les sues veus, y qued un orgue bellíssim y de bona veu, explicant tots los registres que ha de contenir dit orgue nou, un per un.

[Es repeteixen exactament, un per un, els deu punts del document anterior, i s'acaba dient:]

I el valor de dita fàbrica se ha concertat en quatre centes setanta cinc lliures, als 18 octubre 1746. Les pagues seran al peu de la obra, 100 lls., concluit lo orgue, altres 100 lls., lo any que vindrà, altres 100 lls., y lo any que vindrà, altres cent, y lo any siguent, les 75 últimes.

44

Calendari de Festes

1749-1752⁵⁸

Vet aquí el calendari i el programa de festes de mitjan segle XVIII en el doble aspecte, religiós i gastronòmic.

- *Cap d'Any* o festa del *Ninou* (1 de gener). Sembla que no ha tengut mai un relleu especial, ni a l'església ni a la taula. En el Betlem muntat per al dia de Nadal, s'hi fan aquest dia dues innovacions: el Nin Jesús, el treuen del bressol i el posen dret, sostengut per sa Mare, i en el mateix espai del Betlem s'escenifica la Circumcisió de l'infant, amb noves figures: un altaret amb una petita safata i un guinavetet d'argent, el gran sacerdot amb capa i mitra majestuosos, el levita o assistent i dos escolanets.

- *Festa d'Epifania* o *dels Reis*, dita en els documents antics *dia de Parici* (6 de gener). Completen l'escenari del Betlem amb les figures dels tres Reis i els criats respectius, dos cavalls i un camell per muntar i dues bèsties, mul i camell, de càrrega.⁵⁹

- *Ses matances*. La setmana després de la festa dels Reis feien les matances. Solien engreixar alguns porcs a una soll que anomenaven *la casa dels porcs* (1547), o en el temps que ara recordam, *la casa dels tossinos* (1742), però quan la comunitat era més nombrosa en compraven alguns més. Vet aquí la notícia de les matances de 1750:

*Als 7 [de gener] mataren los tossinos: doní 123 lls. 14 ss. 2 ds. per deu tossinos, 4 lls. 3 ss. per vuit lliures de pebre, 3 lls. 5 ss. per muletetes i budells estrets, 3 ss. 10 ds. per taronges i llimones, 9 ss. per carn, 5 ss. per sis lliures d'arròs, 5 ss. per fruita per el dinar dels hòmens, 26 ss. per vuit lliures de mel, 5 ss. 10 ds. per ous per les coques dels hòmens y religioses, 15 ss. per ous per los blanchs, 5 ss. 6 ds. per ous, esto és, un per el berenar i altre per sopar les monges de obediència, 10 ss. per formatge tendre, 9 ss. per cards, i donaren pomes, nous i vellanes, cinc gallines del galliner per les monges qui guisaren los tossinos, un quarto per quiscuna. 1 ll. 18 ss. 4 ds. per xocolate, 12 ss. per confits, 1 ll. 16 ss. per los hòmens qui mataren los tossinos, 6 ss. per cendra, 3 ss. per sabó, per la bugada de los tossinos.*⁶⁰

- *Festa del 'Niño Perdido'* (Diumenge després dels Reis). La festa recorda la preocupació i el goig de Josep i Maria quan, tornant de Jerusalem de celebrar la Pasqua, s'adonaren que havien perdut el nin Jesús i no el trobaren fins després de cercar-lo tres dies.⁶¹ La festa es troba sempre anomenada en castellà, *el Niño Perdido*, celebrada amb ofici i sermó. Era molt antiga, iniciada voluntàriament per la comunitat, sense dotació, però

⁵⁸ Vegeu *El Convent de Santa Elisabet*, 341. Les dades, en la major part, són preses del trienni 1749-1752, essent priora sor Maria Magdalena Conrado, o dels triennis immediats.

⁵⁹ En l'àmbit de la Federació jerònima es distribueixen els obsequis dels Reis, gràcies a una fundació radicada en el monestir de Santa Paula de Sevilla: tots els monestirs jerònims envien, amb l'anticipació convenient, una carta als Reis, amb la petició de cada monja; pocs dies abans de la festa arriba a cada monestir, per una agència de transports, una caixa amb els obsequis sol·licitats, caixa que no s'obre fins el dia de *Parici*, després de la missa conventual, a l'hora del berenar. Dins la caixa sol haver-hi un obsequi per al capellà, si ha fet bonda, encara que no hagi escrit carta.

⁶⁰ AMSE. *Procura 1749-1752*, 66.47, f. 10. En aquest document de 1750 hi hem trobat la primera referència al *xocolate*, [sic] en els llibres de la procuradora de Santa Elisabet.

⁶¹ *Sant Lluç*, 2, 48, 51.

sempre hi havia alguna monja que la pagava de diners propis: anys enrere la pagaven les germanes sor Maurícia (+ 1718) i sor Magdalena Veny (+1732); des de l'any 1728 la pagava sor Eugènia Munar (+1737), una monja d'obediència, que féu una fundació per a la celebració perpètua, amb ministres, sermó i música. Les despeses de 1750 foren: *1 ll. 10 ss. per la música, 4 ss. per los ministres, 4 ss. per al Doctor qui digué los Misteris, 12 ss. per el sermó, 3 ss. per los escolans.*⁶²

- *Lo sagrat Nom de Jesús* (14 gener). *Aniversari per los pares i mares de les monges.* La festa no era en el calendari general de l'Església. A petició de sor Anna Maria Sureda, l'any 1687, el papa Innocenci XI atorgà al monestir la celebració de la festa del Santíssim Nom de Jesús, que la comunitat celebrava ja anteriorment per devoció privada.⁶³

- *Nostra Mare Santa Paula* (26 de gener). *Dia de Santa Paula, fa el convent tots anys aniversari solemne per totes les ànimes de les monges defuntes d'aquest Convent.*⁶⁴ És una festa gran, per ser la copatrona de l'Orde; la celebració, documentada a 1550,⁶⁵ era el 29 de gener, amb missa solemne i sermó. Posteriorment passà al 26 de gener, i Jerònima Ferragut Mas, viuda de Pere Lladó, blanquer, fundà l'any 1798 una Oració de Quaranta Hores per als dies 25 al 28, amb la dotació de 12 lls. censals, augmentada l'any 1802 amb altres 12 lliures.⁶⁶

- *Carnestoltes* o *Dijous Llarder*. Abans de començar els dies de dejuni i d'abstinència de carn quaresmals, tenia la comunitat una festa gastronòmica i recreativa: *Als 27 [gener] feren la coca en xulla, doní 14 ss. per llet, una lliura 18 ss. per quinze dotzenes de ous per la greixonera de peus, una lliura i un sou per set lliures de sucre, un sou per pa cru per les encimades [sic] de les monges, 6 s. per llenya de forn.*⁶⁷

Obligades a servir peix en lloc de carn en les festes del temps de quaresma i d'advent, les procuradores i cuineres tenien un ventall molt variat de plats de peix: *cassola d'anfós, d'anguila, de calamar, de congres amb panses i pinyons, de congres i spets, de déntols amb panses i julevert [sic], de llops i llisses, de pagres o pàgueres, alatxes aufegades, bonítol frit, molls a l'escalíu, pagells frits, clavell frit, tonyina per coques, salmó.*

- *La Purificació de Nostra Senyora* (2 febrer) o *festa de la Candelera*. Abans a l'altar del cor, i ara al fons de l'església, davall el cor, la corera compon l'escena de la Presentació de Jesús al Temple, amb Maria, Sant Josep i l'infant Jesús, el gran sacerdot i el levita, Simeó i Anna, i dos escolanets que sostenen sengles cirials amb una petita candela, tot figures del Betlem. Després de la benedicció de les candeles, la comunitat feia la processó pel claustre. Les despeses de 1750 foren: *Doní 20 lls. 6 ss. 5 ds. per un ciri de mitja lliura per quiscuna [monja], un per el chyirurgià, i tres per los pares de l'ofici, quatre ciris de una lliura quiscun, esto és, un per el pare confessor, altre per el metge, altre per lo advocat, i altre per el procurador, un estadal per la donada i tres candeles per los escolans.*⁶⁸

⁶² AMSE. *Procura 1749-1752*, 66.47, f. 10.; *Libre dels aniversaris* 2, 47.2, f. 12; *Llibre dels Aniversaris* 3, 47.3, f.59.

⁶³ AMSE. *Libre dels Aniversaris* 1, 68.1, f. 4v.; *Libre dels Aniversaris* 2, 68.2, f. 13.

⁶⁴ AMSE. *Llibre dels Aniversaris* 3, 47.2, f. 74.

⁶⁵ AMSE. *Procura 1563-1567*, 66.1, f. 96.

⁶⁶ AMSE. *Llibre 10 de Actes*, 33.4, f. 76; *Llibre de Resolucions capitulars*, 32.1, fs. 78-79.

⁶⁷ AMSE. *Procura 1749-1752*, 66.47, f. 10.

⁶⁸ AMSE. *Procura 1749-1752*, 66.47, f. 11.

- *Dia de Sant Josep* (19 de març). Ja hem dit abans que el patriarca Sant Josep no tengué festa fundada fins l'any 1782, quan sor Francina Maria Flor fundà novena i festa amb ofici solemne, música i sermó. Així mateix feien coca: *Doní 12 ss. 6 ds. per cinc lliures de sucre, 5 ss. 4 ds. per ous, 6 ds. per llavors, per la coca del dia de Sant Josep.*⁶⁹

- *Nostra Senyora de Anunciació* (25 març). L'ofici es feia amb la solemnitat deguda, sense cap particularitat. També se celebrava en el refetor, però, per ser Quaresma, se servia peix, en lloc de carn: *Doní 1 ll. 12 ss. 4 ds. per cassola de pàgara per dinar, 8 ss. 4 ds. per deu lliures de arròs, 16 ss. per vuit lliures de mel, 1 sou per cañella, per la greixonera, 1 ll. per ous, dos per quiscuna [monja], 7 ss. per carxofa aufegada, 1 lls. 10 ss. per taronges, i donaren metles, 2 ss. per carn i el sou, 6 ds. per ous per la infermeria.* Les cuineres aguiaven varietats d'escudella: l'any 1698 donaren scudella de spàrechs i cards; l'any 1700, escudella de faves tendres i carxofes; i l'any 1701, escudella de cards i castanyes; l'any 1709, arròs cuinat amb castanyes i un sou d'espícies.⁷⁰

- *Diumenge dels Rams*. Abans de l'ofici feien la processó de rams, i a la missa major tres preveres cantaven la *Passio*. Es preparaven pastes per a la comunitat i per als benefactors: *Sucre, ous, pa cruu i llenya de forn per les coques del dia dels Rams; 6 ss. 6 ds. per mel i ous, per a rollos comuns; 6 lls. 10 ss. 6 ds. per rollos i vellanat, per les obligacions del Convent i a les religioses qui tenen ofici.*⁷¹

- *Festa del Dilluns Sant o de l'Ungüent de Santa Magdalena*. Fundada l'any 1592 pel bisbe Joan Vich i Manrique per recordar la unció dels peus de Jesús, feta per Maria de Betània, evangeli llegit a la missa d'aquest dia.⁷² Estava dotada amb un cens de 12 lliures per a què, pagats els cultes, la part sobrant es destinàs a *una moderada pietansa per a les religioses*: A 22 (març 1723) *que fonc el Dilluns Sant, doní 13 ss. 6 ds. per salmó, 3 ss. 4 ds. per ous, per la coca amb salmó; 6 ss. 8 ds. per arròs, 2 ds. per castanyes i espícies, 4 ss. per carxofes aufegades, 1 ss. 6 ds. per taronges, les figues [seques] han dades per caritat; 8 ss. 2 ds. per mel, 3 ss. 3 ds. per ous, per la coca.*⁷³ La festa de l'Ungüent de Santa Magdalena d'aquest any, amb la selecta coca amb salmó, fou una de les últimes celebrades, ja que, després de la revisió del calendari de festes del monestir i la confecció del nou *Llibre dels Aniversaris*, cessà l'any 1728, *per no cobrar-se lo cens.*⁷⁴

- *Dijous Sant*. El fuster del monestir i l'escolà muntaven la Casa santa a l'altar major –fins l'any 1649 ho havien fet a la capella del Roser–, tapaven el retaule amb un gran domàs i hi posaven damunt la portalada brodada per Pere Ferrer. Aquest dia es cremava una gran quantitat de cera: *Doní 11 lls. per cera per la sacristana, és a saber, 6 lls. que se cremà en el cor per deixa de sor Jerònima Mir, 2 lls. per cera groga, ... 24 lls. 3 ss. 3 ds. per la cera de la Casa santa per deixa de sor Dionísia Sureda quan fonch sacristana, 15 lls. 4 ss. per cera que posa el Convent a la Casa santa, comprès los ciris de fas, les coquetes de cera gomada, el Ciri pasqual, los ciris de los capellans i les Maries.*⁷⁵ Antoni Nacre, l'any 1523 llegà un ciri per valor d'una lliura per posar-lo el Dijous Sant a la Casa santa. El llegat es complí més de dos-cents anys, però finalment en l'esmentada revisió de fundacions de

⁶⁹ AMSE. *Procura 1749-1752*, 66.47, f. 12

⁷⁰ AMSE. *Procura 1749-1752*, 66.47, f. 12; 1695-1698, 66.32, f. 38v.; 1698-1701, 66.33, f. 35 i 59; 1707-1710, 66.36, f. 18.

⁷¹ AMSE. *Procura 1749-1752*, 66-47, f. 12.

⁷² *Sant Joan*, 12, 1-11.

⁷³ AMSE. *Procura 1722-1725*, 66.40, f. 13.

⁷⁴ AMSE. *Llibre dels Aniversaris* 3, 47.3, f. 34-35.

⁷⁵ AMSE. *Procura 1749-1752*, 66.47, fs. 12-12v. El ciri pasqual i les maries –tras candelas– eren per a l'ofici del dissabte sant.

1728 fou suprimit per falta de cens.⁷⁶ Es preparaven rollos, massapans i confits o xocolata per les monges i per obsequiar els qui col·laboraven en les celebracions: 15 ss. per sis lliures de sucre, 10 ss. per ous, 5 ss. per pa cruu per los rollos, 5 lls. 19 ss. per xocolate, - o 6 lls. 4 ss. per los confits.⁷⁷

La missa del Dijous Sant era al matí. A mitjan horabaixa es reunia la comunitat en el refetor per celebrar el *Mandatum o Lavatori dels peus*, segons l'*Ordinari de les cerimònies i costums...* Després de la lectura de l'evangeli del lavatori dels peus fet per Jesús als apòstols,⁷⁸ mentre les cantores i comunitat canten les estrofes del càntic de la caritat, *la priora e la vicària, agenollades, laven los peus a les monges e a cascuna axuguen-los-hi, e besen-los-hi ab humilitat, faent primerament ab lo dit lo senyal de la creu sobre cascun peu. La qual cosa acabada, cessen de cantar, e fan totes collació ab alguna confitura, o altra cosa semblant, la qual los administren la priora e vicària, agenollades davant cadascuna de les monges, e entre tant, la lectora de la taula lige-ls allò que s segueix en la fi del evangeli de la missa.*⁷⁹

- *Divendres Sant*. A primera hora del matí es predicava el *sermó de la Passió*, que era molt concorregut. A l'Ofici que se celebrava a mitjan matí, cantaven la *Passio*, com el dia dels Rams. El dejuni, el més rigorós de l'any, permetia així mateix menjar del *pa i rollo del Divendres Sant*, pel qual pagava la procuradora 1 ll. 12 ss. 3 ds⁸⁰.

- *Festa de Pasqua*. Les festes de Pasqua duraven tres dies i a molts de pobles en queden encara reminiscències en les romeries a ermites i santuaris. El dia de Pasqua, a més del dinar extraordinari, se servia també sopar aguiat a tota la comunitat; la major part dels dies de l'any se'l preparava cada monja en particular. *Doní 1 ll. 7 ss. 10 ds. per tres gallines i vuit que ne enviaren, esto és, quatre el pare Apotecari del Socós i quatre el Sr. Ignasi Ballester, 1 ll. 9 ss. 3 per carn per picat, per sopar, 6 ds. per espícies, 1 ll. 2 ss. 6, per ous, dos per quiscuna, 6 lls. 11 ss. per el pa recolat de les festes, 13 lls. 11 ss. per repartir, per al marsapà, iper los flaons,⁸¹ 6 ds. per llavors per les coques del Convent, 12 ss. per llenya de forn, 5 lls. 6 ss. per dos moltons, un per el metge i lo altre per lo advocat, 1 ll. 14 ss. 6 ds. per dos parells de gallines, un parell per el procurador i lo altre per el pare confessor.*⁸²

- A la *Segona Festa*, feien un *sermó de la Corona d'Espines de nòstron Redemptor Jesu Christ*, fundat per sor Anna Maria Sureda. El 1750 anotava la procuradora 16 sous per el *sermó de la Segona Festa*.⁸³

- A la *Tercera Festa*, per devoció del convent, de molt temps antich, se feia la *festa de Nostra Señora de Consolació*, ab ofici major solemne i *sermó*. En la revisió de 1728

⁷⁶ AMSE. *Llibre dels aniversaris* 3, 47.3, f. 37v.

⁷⁷ AMSE. *Procura 1749-1752*, 66.47, fs. 26, 12.

⁷⁸ *Sant Joan*, 13, 1-11.

⁷⁹ *Sant Joan*, 13, 12-15. Cfr. *Ordinari...*, cit., fs 52v.-54.

⁸⁰ AMSE. *Procura 1749-1752*, fs. 12v.

⁸¹ Vet aquí els ingredients per als massapans per a la Pasqua de 1660: 32 ss. per 4 barcelles de mel·les per als marsapans, 42 ss. per 7 lliures de sucre pols per dintra els marsapans, 36 ss. per 4 lliures de sucre fi per al llustre; i per als flaons per a la Pasqua de 1694: 32 dotzenes d'ous per flaons i 3 dotzenes per la pasta, i un quintar de formatge (AMSE. *Procura 1659-1662*, 66.23, f. 24; 1692-1695, 66.31, f. 26).

⁸² AMSE. *Procura 1749-1752*, 66.47, fs. 12v. La primera referència a les panades l'havem trobada el 1681: tres coques per cada religiosa i una panada (*Procura 1680-1683*, 66.29, f. 21).

⁸³ AMSE. *Llibre dels aniversaris* 3, 47.3, f. 39; *Procura 1749-1752*, 66.47, f. 12v.

cessà, *per ser voluntari i en atenció a la disminució dels rèdits del Convent, per rahó de la reducció de censos.*⁸⁴

- *Invençió i Translació de Sant Jeroni.* És una festa que només es troba en el Calendari propi de l'Orde de Sant Jeroni, per commemorar la translació de les relíquies del sant doctor des de la sepultura de Betlem, *vora el Pessebre del Senyor*, a la basílica de Santa Maria la Major, de Roma. La festa fou fundada l'any 1513, per la senyora Esclarmonda Malferit, en sufragi de la seva ànima.

- *Cinquagesma o Pasqua granada* són els noms populars de la festa de *Pentecostés* o *Pasqua de l'Esperit Sant*. Eren també tres dies de festa com per Pasqua, si bé no eren observats tan escrupolosament com les festes pasquals. En el culte del monestir no hi havia res notable més que dos sermons la primera i segona festes, però es notava un poc en el refector: *1 ll. 5 ss. 10 ds. per deu lliures de sucre, 7 ss. per ous, 8 diners per llavors, 6 ss. per lenya de forn per les coques de les festes de l'Esperit Sant; 1 ll., 4 ss. per dos sermons de dites fetes.*⁸⁵

- *Corpus Christi i vuitada.* Pel Corpus, els pares agustins de l'església del Socors feien una processó per la barriada, un dels dies de la vuitada. *Essent priora sor Onofre Flor*, en el trienni 1707-1710, les monges jerònimes els demanaren que la processó passàs per dins l'església de Sant Jeroni, obligant-se sor Clara Truyols, aleshores vicària, *a entoldar desentament les corralasses, dende la iglésia de Sant Jerònim fins al portal del Temple, juntament lo trast davant la iglésia i disparar dotze servidors passant lo Santíssim Sagrament, prometent per després de la sua mort, donar providència per al gasto se oferirà per dit efecte, perpètuament.* Hi accediren els agustins el 2 de juny de 1709,⁸⁶ i des d'aquell any el bell portal de Sant Jeroni obria de bat a bat les portes i la processó donava la volta per dins el temple i sortia pel mateix portal, fins que l'any 1760 s'obrí el portal de Santa Elisabet i entrava per un portal i sortia per l'altre. Les monges ornaven amb flors de cera la lledània que encapçalava la processó, a més d'arranjar i envelar el carrer fins al Temple, i completaven la festa convidant a pastissos.

En aquesta processó hi prenia part amb les seves danses un grup de cavallets, grup propi dels convents de religiosos; els agustins els introduïren a Ciutat i a Felanitx: *Doní 6 sous per cera, per fer les flors de la ledània, i 4 sous per or i absur [atzur]. Doní 9 sous per lo que se ha gastat per fer coques per los Col·legials [de la Sapiència] qui portaren les astes a la processó, 1 ll. 8 ss. per lo que se ha gastat per enviar a los pares del Socós, 6 sous per sucre i ous per fer casques i bescuít per los cavallets.*⁸⁷

Tots els dies de la vuitada del Corpus comptaven amb el suport econòmic d'una manda pia: el dia del Corpus per fundació de sor Susanna Sampol (+1708); el divendres dins l'octava, *festa, estant patent el Santíssim Sagrament al matí i a la tarda, amb ofici solemne, música, sermó i 36 ciris i 4 atxes d'un ble*, fundada per sor Anna Maria Sureda, en sufragi de la seva germana sor Constança (+1672); el dissabte *amb ofici i sermó, estant patent el Santíssim Sagrament* per fundació del senyor Forteza; per al mateix dissabte horabaixa, sor Elionor Desbrull (+1711) fundà una funció anomenada *siesta*, que consistia en exposició del Santíssim Sagrament i *música solemne, ço és, una Simfonia, un To, un*

⁸⁴ AMSE. *Llibre dels aniversaris* 3, 47.3, f. 41. La festa se celebra ara anualment el 3 d'octubre, aniversari de la benedicció de la imatge.

⁸⁵ AMSE. *Procura 1749-1752*, 66.47, f. 15.

⁸⁶ AMSE. *Festes i celebracions*, P.S. 45.7, 2.

⁸⁷ AMSE. *Procura 1752-1755*, 66.48, fs. 3 i 16.

Villancico, una Salve i lo Encierro, cremant sexanta llums, ço és, vuit atxes i cinquanta-dos ciris: el diumenge amb la mateixa solemnitat, per ànima del Rnd. Joan Morlà, *fundació feta a l'església del convent de Sant Francesc i transferida posteriorment a la de Sant Jeroni*; el dilluns, per ànima de sor Hiacinta Moll i Caldés (~1701); el dimarts a intenció de sor Vicenta Torres (1749); el dimecres *amb vespres i completes la tarda anterior, ofici solemne i sermó, amb 33 llums encesos a l'altar*, per ànima de sor Anna Maria Gual i Serra (ca. 1677); i el dia de *cap d'octava, festa amb solemne ofici i sermó estant patent el Santíssim Sagrament*, per ànima del Sr. Lluís Berard, prevere⁸⁸.

- *Sant Joan Baptista* (24 juny). La festa és un exemple patent de l'acumulació de fundacions en un mateix dia, fins al punt de resultar impossible que la comunitat pogués complir amb totes elles: nou oficis fundats, tots els quals s'havien de celebrar el matí del dia de Sant Joan, ja que no eren permeses les misses vespertines.⁸⁹ La cuina estava a to amb la popularitat de la diada: *Doní 4 lls. 11 ss. per vint-i-sis lliures de carn per dinar, picat dolç per principi, i greixonera per sopar, 12 sous per sebes i cireres, 1 ll. 10 ss. per tretze lliures de sucre per la escudella i picat, 1 sou 6 ds. per pinyons, 3 sous 6 ds. per espícies, 3 ss. 8 ds. per sebes per la greixonera, i lls. 5 ss. per fruyta, esto és, metles, prunes, peres, albercochs i cireres cascavelles, 4 ss. per mongetes per enciam, 2 lls. 8 ss. 7 ds. per pa recolat, 14 ss. per sis lliures de sucre, 6 ss. 6 ds. per ous, 6 ds. per llavors per la coca, 8 lls. 19 ss. per lo que se ha gastat per enviar a les persones de obligació i les religioses, 12 ss. per llenya de forn, 12 sous per el sermó.*⁹⁰

- *La Visitació de Maria* (2 juliol). El mateix dia convergeixen dues fundacions: el senyor Gaspar Mir fundà, amb una dotació de sis lliures censals, una pietança per a la comunitat, sense obligació ni d'ofici ni de sufragi; per altra part, sor Jerònima Elisabet Mir, filla del senyor Gaspar, fundà amb una dotació de tres lliures censals un ofici i sermó de la Visitació de Maria. El menú de la pietança és molt igual al del dia de Sant Joan Baptista, amb un plat fins ara no esmentat: *6 sous 4 ds. per escudella de siurons*; la fruita, *peres, maçanes, albercochs de pinyol dols i de domàs blanc, pomes, cireres, prunes i mel·les tendres.*⁹¹

- *Nostra Senyora de Assumpció* (15 agost) o *la Mare de Déu d'Agost*, o *festa de la Dormició de Maria*. La peculiaritat de la festa és la instal·lació enmig de la nau de les esglésies del *llit de la Mare de Déu*, un cadafal on col·loquen, generalment sota un dosser, una llitera amb la imatge de la Mare de Déu morta, o *dormida*. El monument és adornat amb cossiols de bellveures i alfabegueres. La imatge que té el monestir és un obsequi del bisbe Joan Vic i Manrique, l'any 1589. Les monges la traslladaven en processó claustral des d'un oratori al temple en les primeres vespres de la festa, i restava exposada fins que era retirada de la mateixa manera en les completes del dia de la vuitada. La primera referència documental al *llit de la Mare de Déu* és de 1627: *20 agost. Doní 4 ss. per mig jornal de mtre. Joan Garcia per posar lo llit de Ntra. Sra. 1638, 15 agost [1638]. Doní 8 ss. per posar i llevar el llit de Ntra. Sra.*⁹².

⁸⁸ AMSE. *Llibre dels Aniversaris* 3, 47.3, fs. 48v.-52.

⁸⁹ Ofici per ànima del Rnd. Joan Pasqual, prevere, aniversari per ànima del Sr. Joan Torrella, aniversari per ànima del Sr. Gabriel de Verí, aniversari per ànima de la senyora Joana, muller del senyor Pere Gual i mare de sor Agnès Gual, aniversari per ànima del senyor Joanot Gual i Joana, sa muller, aniversari per ànima de Arnau Llitrà, notari, i la senyora Joana, sa muller, aniversari per ànima de la senyora Joana Binimelis, aniversari per la senyora Joana Garriga, muller de Pere Garriga, i aniversari per ànima de Joan Coll (AMSE. *Llibre dels Aniversaris* 3, 47.3, fs. 194-196).

⁹⁰ AMSE. *Procura 1749-1752*, 66.47, f. 16.

⁹¹ AMSE. *Procura 1749-1752*, 66.47, f. 17; 1695-1698, 66.32, f. 30.

⁹² AMSE. *Procura 1625-1628*, 66.14, f. 55; 1638-1641, 66.17, f. 9.

La pietança era semblant a la de les altres festivitats: *Als 15 [agost 1750] dia de Nostra Senyora de Assumpció, doní 2 lls. 5 ss. 6 ds. per carn i picat dolç per principi, i xulla magra per sopar, 12 ss. 6 ds. per escudella i un premeny [permeny, peramany] per quiscuna, 1 sou 10 ds. per espècies, 6 ss. 4 ds. per reim i prunes, 3 ss. per fasols tendres, 12 ss. per al sermó.*⁹³

- *Dejuni de Sant Mateu* (21 setembre). El nom de la celebració és, de veres, sorprenent. No inclou cap acte de culte, només una pietança. Figura en els documents durant la primera meitat del segle XVIII, entre 1699 i 1745: *1 setembre [1699], 18 ss. per 12 lliures de mel, per la coca que se donà el dijuni de St. Mateu; 6 ss. 6 ds. per 3 dotzenes d'ous, i 1 sou per llavors; 11 ss. per 3 lliures de sucre, per dites coques.* L'any 1707 hi hagué una variant: *les coques del dijuni de St. Mateu que acostumaven fer comunes, les férem bufades: 16 lls. de sucre, 16 dotzenes d'ous, y 4 lls. de sucre per damunt dites coques.* La darrera documentació diu així: *Per el mes de setembre 1745... doní 2 lls. 15 ss. 2 ds. per catorze lliures i mitja de sucre, 1 ll. dos ss. per ous, 6 ss. per pa cruu, 16 ss. 8 ds. per quatre lliures de sucre per damunt les coques del dia de Sant Mateu, 4 ss. per llenya de forn.*⁹⁴ Coques per fer un dejuni? A primera lectura, desconcertant; si un s'ho pensa un poc, raonable i molt humà: la setmana de Sant Mateu era setmana de tèmpestes, amb tres dejunis, el dimecres, divendres i dissabte;⁹⁵ si abans de començar els dejunis de la quaresma feien la pietança del dijous llarder i, en acabar-los, l'àpat festiu de Pasqua, amb panades, rubiols i flaons, no era just que després dels dejunis de tèmpestes s'alegrassin amb les coques de Sant Mateu?

- *Nòstron Pare Sant Jeroni* (30 setembre). La festa gran del monestir. Les fundacions acumulades en el dia de Sant Jeroni eren onze, dues més que el dia de Sant Joan Baptista.⁹⁶ Al matí celebraven la gran solemnitat de l'ofici, presidit alguns anys pel Sr. Bisbe, amb el sermó d'un predicador triat entre els millors de cada època. Sor Caterina Bover obtengué l'any 1697 llicència del bisbe *per a que estigués patent el Santíssim Sagrament quiscun any tot el dia de Sant Jeroni.*⁹⁷ L'any 1700 féu una fundació per a l'horabaixa del mateix dia i llegà: *per la lluminària i la música a la tarda del dia de Sant Jeroni: 9 lls. per 52 ciris de mitja lliura i 18 atxes, les quals han de cremar de acabat l'ofici fins haver encerrat el Sagrament; 6 lls. per la música, ço és, tres tons, un vilansico i quatre sinfonies, i com se encerrarà el sagrament, un motete; 4 ss. per al confessor qui enserrarà el Sagrament, 4 ss. per lo escolà per compondre la cera, 1 ll. 10 ss. per dues dotzenes de servidors, i 2 ss. per el qui donarà foc.*⁹⁸

⁹³ AMSE. *Procura 1749-1752*, 66.47, f. 18.

⁹⁴ AMSE. *Procura 1698-1701*, 66.33, f. 29; *1707-1710*, 66.36, f. 9; *1743-1746*, 66.46, f. 45.

⁹⁵ L'antiga pràctica penitencial de l'Església, a més dels quaranta dies de dejuni de la quaresma, preceptuava altres nou dejunis a l'any, els dimecres, divendres i dissabte de tres setmanes, anomenades de *Tèmpestes*, que coincidien amb l'inici de les estacions de l'any: les *tèmpestes de Cinquagesma*, més o manco a l'inici de l'estiu, les *de Sant Mateu*, la tercera setmana de setembre, inici de la tardor, i les *d'Advent*, la tercera setmana de desembre, inici de l'hivern; les de l'inici de la primavera eren dins la quaresma, temps de dijuni general.

⁹⁶ Ofici, sermó, nocturn de morts, aniversari i rosaris per ànima de sor Jerònima Mir i Lull, exposició del Santíssim Sagrament tot el dia a intenció de sor Catherina Bover, ofici amb ministres per ànima del senyor Francesc Burgues, missa cantada i aniversari per ànima de mossos Rafel Enveja, ofici solemne amb ministres i sermó, per ànima del senyor Umbert de Pax, ofici solemne i sermó per ànima de la senyora Catherina Nadal, aniversari per ànima del senyor Gabriel de Verí, aniversari per ànima de la senyora Elizabeth Forteza, missa baixa per ànima de Hierònima Morrellas, donzella, missa baixa per ànima de la senyora Hierònima Palou, i dues misses baixes a intenció de sor Cecília Font (AMSE. *Llibre dels Aniversaris* 3,47.3, fs. 283v.-289).

⁹⁷ AMSE. *Llibre dels aniversaris* 3, 47.3, f. 285v.

⁹⁸ AMSE. *Albarans de sagrísria*, 68.5, f. 2v.

La solemnitat de la funció vespertina es pot deduir del següent albarà: *Jo, Pere Coll, receptor de la música de la Seu he rebut de la senyora sor Elisabet Joana Castelló, sacristana del Convent de Sant Hierònim, dasset lliures i deu sous, i són, ço és, per Completes, tota la música i ministrils, el dia de Sant Hierònim a la tarda, 4 sinfonies, 4 tons, vilansico a 3 cors per enserrar el Sagrament, i aportar la relíquia [de St Jeroni] cantant la música el himne de St. Hieroni Exultent modulis, fins que sia posada la dita relíquia dins la porteria. Fet als 3 de octubre 1711.*⁹⁹

Transcrivim, abreujada, l'anotació de les despeses de la procuradora per a aquest dia. Serà bo advertir que la comunitat comptava, llavors, amb 55 persones. *Doní a la sagristana 7 lls. 10 ss. per cera per la tarda del dia de Nòstron Pare; 22 lliures de carn per dinar i carn escalíu per sopar; 2 lls. 16 ss. 3 ds. per dotze lliures i mitja de carn per picar, per principi; 4 lls. 13 ss. 5 ds. per quinze parells de pollastres per aufegats, per altre principi, mig per quiscuna; 2 lls. 2 ss. per dotze pollastres en cassola, per sopar; 6 ss. 8 ds. per pinyons, per al farciment; 1 lls. 3 ss. per sebes i pomes, per escudella; 2 lls. 18 ss. 8 ds. per 16 lliures de sucre, 1 ll. 2 ss. 6 ds. per ous, 5 ss. 4 ds. per pa cruu, 1 ll. per cinc lliures de sucre per damunt les enceimades, dues per quiscuna; figues, melons, reyms i pomes; pa recolat; 8 lls. per la música; 2 lls. 8 ss. per el sermó, 4 ss. per cridar-lo; 17 ss. per pólvora.*¹⁰⁰

- *Vuitada de Sant Jeroni*. Per als dies de la vuitada hi havia altres cinc fundacions.¹⁰¹

- *Nostra Senyora del Roser* (primer diumenge d'octubre). Festa solemne fundada per sor Prudència Santacília per al primer diumenge d'octubre, amb *música, sermó i Nostre Senyor patent, i enla tarda, part de rosari ab vilansico, patent Nostre Senyor també*. Sor Anna Alemany i Flor augmentà la dotació per afegir sermó a l'acte de l'horabaixa. No hi havia pietança. Les despeses eren: *Doní 2 lls. 2 ss. 8 ds. per trenta dos lliures de cera, 6 ss. per los ministres i treure el Sagrament, 12 ss. per el sermó, 3 ss. per los escolans, 4 lls. 10 ss. per la música, 4 ss. per el Pare que digué los misteris, 1 sou 4 ds. per treure el palis de plata per el dia de Nostra Senyora del Roser.*¹⁰²

- *Festa de Sant Francesc* (4 octubre). Fundada per sor Margarida Joan amb ofici major solemne i sermó i cinc misses baixes, el dia de Sant Francesc, *per ànima de la fundadora*. La procuradora pagava 15 ss. per cinc misses baixes, 4 ss. per los ministres, 12 ss. per al sermó, 6 ss. per cera i 3 ss. per los escolans.¹⁰³

- *Pietança de sor Anna Maria Sureda* (7 octubre). Era el cap d'octava de la festa de Sant Jeroni, amb ofici solemne, sermó i música, i amb pietança quasi tan abundant i exquisida com la del dia del sant.¹⁰⁴

- *Les Verges* (21 octubre). Festa de Santa Úrsula i les llegendàries *onze mil Verges*, llegendes sense base històrica, que, en tot cas, hauria de reduir el nombre a *onze verges*

⁹⁹ AMSE. *Albarans de sagrisria*, 68.5, f. 6v.

¹⁰⁰ AMSE. *Procura 1752-1755*, 66.48, f. 37.

¹⁰¹ Ofici conventual el dia 1 d'octubre, per ànima de la senyora Praxedis Vivot, ofici solemne amb música i sermó el dia 2, per ànima de sor Francina Maria Flor, ofici major amb ministres i sermó el diumenge dins la vuitada, per ànima de sor Hierònim Paula Desbrull, ofici cantat i aniversari un dia de la vuitada, per ànima de sor Hierònim Mir, ofici solemne i aniversari un dia de la vuitada, per ànima de la senyora Violant Aixelona (AMSE. *Llibre dels Aniversaris* 3,47.3, fs. 290-296).

¹⁰² AMSE. *Llibre dels aniversaris* 3, 47.3, f. 291; *Procura 1749-1752*, 66.47, f. 7.

¹⁰³ AMSE. *Procura 1749-1752*, 66.47, f. 7.

¹⁰⁴ AMSE. *Procura 1749-1752*, 66.47, f. 7.

màrtirs. Es feia aniversari per sor Constança Sureda i nocturn de morts i rosari, per les bones obres ha fetes per dit nòstron Convent;¹⁰⁵ també missa i aniversari per ànima de sor Úrsula Mascaró, fundada per sor Elisabet Mir, i missa i aniversari per ànima de la senyora Úrsula Seguí, per un llegat de la mateixa beneficiària.¹⁰⁶ En la documentació de segles passats no es troba cap al·lusió a festa familiar de la comunitat. Les monges d'avui afirmen que, en el monestir, té mes de cinquanta anys la tradició ben mallorquina de celebrar el dia amb bunyols.

- *Tots Sants. Dia dels Morts* (1,2 novembre). El Rnd. Pere Mesquida, prevere, fundà dos oficis per a aquests dies: *Per el mes de novembre doní... 13 lls. 6 ss., per cinc lliures de sucre, 6 ss. 2 ds. per ous, 6 ds. per llavors, per les coques del dia de tots los Sants; 16 ss. 6 ds. per sis lliures de sucre, 15 ss. per ous, 5 ss. 2 ds. per pa cruu, per les coques del dia dels Morts, 6 ss. per llenya de forn, 16 ss. per dos oficis del Rnd. Mesquida, 2 lls. 8 ss. 8 ds. per los oficis.*¹⁰⁷

- *Santa Elisabet* (abans 19, ara 17 novembre). Aniversari per ànima de la senyora Elizabeth Alvarona, per la caritat del qual llegà dita senyora 3 lliures censals. La festa passà generalment prou desapercibuda, malgrat que la comunitat mantengué sempre la santa com a titular del monestir, i que hagi tengut sempre una capella i un altar.

- *Carnestoltes d'Advent*. Les quatre setmanes abans de Nadal, setmanes d'Advent, segons les Constitucions de l'Orde eren per a les monges temps de penitència, com ho era la Quaresma per a tots els cristians: *Sia celebrat dejuni per la prioressa e monges de Sancta Helizabet, ultra los dejunis stablits de la Iglésia, en los temps que són dejús scrits, cove a saber, de la primera dominica del Advent fins a la Nativitat del Senyor...*¹⁰⁸ Tal com ho feien abans de la Quaresma, també el dissabte abans de començar els dejunis d'Advent feien el *dissabte llarder* o *carnestoltes d'Advent*. El costum venia d'antic; el trobam documentat el 1553: *A 30 novembre doní per 3 dies de carn, 22 sous i 6 diners. És el darrer dia de carnestoltes.*¹⁰⁹

- *Sant Francesc Xavier* (3 desembre). Novena amb dos ciris que cremen a la capella, ofici sense ministres i aniversari per sor Thomassa Melià, religiosa de obediència, per l'impuls de la qual es féu la capella i la imatge. La festa és dotada amb una lliura de cens, per cases situades als Quatre Cantons de la Murta.¹¹⁰

- *La Puríssima Concepció* (8 desembre). Dues celebracions eren fundades en el mateix dia: ofici solemne i sermó, per les ànimes del senyor Gaspar Mir, sa filla sor Isabel Mir, i la senyora Maria Anna Scarpati i Torelló; i ofici cantat ab diaca, subdiaca, aniversari i sermó per ànima del senyor Ramon Vivot. La pietança estava també a to amb la festa religiosa, només que, per observar els dejunis d'Advent, substituïen la carn amb el peix: *Doní 1 ll. 2 ss. 10 ds. per cassola de peix, 19 ss. 6 ds. per ous, dos per quiscuna, 8 ss. 4 ds. per arròs, 2 ss. per patata, 1 sou per espícies, 2 ss. 6 ds. per murtons, i donaren metles, 2*

¹⁰⁵ AMSE. *Libre dels Aniversaris* 2, 47.2, f. 64v.

¹⁰⁶ AMSE. *Llibre dels aniversaris* 3, 47.3, fs. 308-308v.

¹⁰⁷ AMSE. *Procura 1749-1752*, 66.47, f. 8.

¹⁰⁸ AMSE. *Constitucions...* cit. 22.2, f. 65v. Les mateixes Constitucions indiquen com s'ha de moderar l'aplicació de la norma en els casos personals: *Pugue, emperò, dispensar la prioressa per son arbitre en aquests dejunis: ab les flaques i malaltes, y ab les velles y ab les fadrines de tendra edat; a les quals, encara en los altres dies, pugue ser dat a menjar fora la hora de la refecció comuna, quan entendrà que n'han mester* (ibid., f. 66).

¹⁰⁹ AMSE. *Clavariat 1555-1561*, 65.6, f. 124.

¹¹⁰ AMSE. *Llibre dels Aniversaris* 3, 47.3, f. 347. Vegeu *El Convent...*, op. cit., pàg. 293-294.

ss. per camarrotges, 17 ss. per sis lliures de sucre, 2 ss. per ous, 6 ds. per llavors, per la coca.¹¹¹ Altres dues eren fundades per al diumenge dins la vuitada de la Puríssima: ofici, sermó i aniversari per ànima de la senyora Prudència Moix i Gual, i missa cantada, sermó i aniversari per ànima del bisbe Joan Vic i Manrique, per la perpètua caritat de dit senyor al convent.¹¹²

- *Festes de Nadal.* (25 desembre). Les tres misses tradicionals de Nadal comptaven amb una fundació i eren celebrades a l'hora assignada per la litúrgia. L'ofici de mitja nit era celebrat per ànima de la il·lustre senyora Magdalena Sureda, en recompensa de haver donat dita senyora 15 lliures en diners comptants per ajuda de pagar lo orgue. Lo ofici de la aurora se celebrava per ànima de sor Agnès Margarida Crespi, també en recompensa de haver pagat dita senyora 15 lliures comptants per lo orga. Lo ofici major i aniversari se celebrava per la Rnd. sor Hierònima Mir, per haver fet los palis de Nadal.¹¹³

La pietança acompanyava ben dignament la solemnitat del dia: *Doní 1 ll. 9 ss, 3 ds. per sis lliures i mitjade carn per dinar, 9 ss, per dues lliures de carn per al farciment, 14 lls. 16 ss. per catorze galls de les Índies, un quarto per quiscuna, 9 ss. per ous i pinyons per al farciment, 3 ss. per espícies, 5 lls. 10 ss. per arròs, 1 ll. 15 ss. 8 ds. per nous y vellanes, 5 lls. 4 ss. per torrons, 1 ll. 10 ss. per neules, 2 lls. 8 ss. 8 ds. per vint lliures de mel, 18 ss. 8 ds. per vuit dotzenes de ous, 1 sou per llavors per les coques, 1 ll. 8 ss. per llenya de forn, 8 ss. per fer el pa recolat, 4 lls. 15 ss. per tres galls de les Índies i dos parells de capons, és a saber, los galls de les Índies per el metge, procurador i advocat, y los capons per el P. confessor i chirurgià.*¹¹⁴

El repàs a les festes de l'any ofereix l'avinentsa de conèixer, damunt damunt, una part de la cuina popular mallorquina, només una part, perquè únicament hem parlat del repertori festiu, quan el dels dies feiners potser sigui encara més extens i variat. La cuina monàstica és com un cau on s'han refugiat els coneixements de la gastronomia popular mallorquina, arraconats per la invasió prepotent de l'anomenada *cuina internacional*.

¹¹¹ AMSE. *Procura 1749-1752*, 66.47, f. 9. És la primera vegada que trobam la *patata* entre les compres del monestir.

¹¹² AMSE. *Llibre dels aniversaris* 3, 47.3, fs. 351v.-353v.

¹¹³ AMSE. *Llibre dels Aniversaris*, 3, 47.3, f. 364.

¹¹⁴ AMSE. *Procura 1749.1752*, 66.47, f. 9.

45

Relació de monges jerònimes, professes des de la fundació del monestir

1485-2000¹¹⁵

Núm	Cognoms	Nom de professió	Data *	Nom de pila	Pares	Població	Data ◊	Data †
24	Aixartella			Agustina	Gabriel, ciutadà	Ciutat	10.02.1517	
36	Aixartella	Jerònia Magdalena		Magdalena	Gabriel	Ciutat		
475	Albertí Arbona	Joana Anna	11.10.1854	Magdalena	Joan Magdalena	Forna--lutz	29.10.1879	16.04.1922
491	Albertí Mayol	Maria de Jesús	19.03.1883	Maria	Damià, teixidor, i Catalina	Forna--lutz	11.06.1906	16-11-1960
Núm	Albertina	Elisabet	-	-	Sebastià	-	29.01.1513	9.10.1549
51	Alcovera	Eustòquia	-	-	-	-	19.01.1523	-
336	Alemaný Flor	Anna	1718	Anna	Jeroni i Caterina	-	23.01.1734	17.09.1787
282	Amorós Aixartell	Maria Prudència	1663	Joana	Berenguer, dr. en drets, i Joana	-	26.11.1682	6.03.1742
296	Amorós Aixartell	Quitèria	1667	Margarida	Berenguer, dr. en drets, i Joana	-	17.03.1691	13.10.1730
331	Amorós Bibiloni	Gertrudis	-	Joana	Martí, capità Inf*, i Caterina	-	21.03.1730	4.03.1801
77	Andreau	Elisabet	-	-	Joan, mtre. en Arts i dr. en medicina	-	1.1.1544	-
43	Angelats	Isabel Àngela	-	Isabel	Joan, ciutadà	Ciutat	17.01.1518	-
91	Angelats	Praxedis	-	-	Miquel, ciutadà	Ciutat	23.03.1552	-
327	Antic	Caterina Anna	1707	Maria	Pere, mercader	Ciutat	27.08.1724	28.02.1770
325	Antic	Elisabet Anna	1704	Elisabet	Pere, mercader	Ciutat	23.02.1721	9.07.1766
438	Antic Calafat	Agnès Lluïsa	17.02.1785	Agnès Maria	Bartomeu, apotecari, i Agnès	Ciutat	29.03.1806	02.09.1838
436	Antic Calafat	Maria Bonaventura	15.10.1782	Joana Anna	Bartomeu, apotecari, i Agnès	Ciutat	11.1.1801	18.03.1855
155	Antiga	Lucrècia	1584	Francina	Bartomeu	-	01.08.1604	12.01.1658
64	Antiga	Rafela Paula	-	-	Joan, manescal	Ciutat	28.06.1528	-
375	Arades Escales	Maria Lluïsa	1732	Caterina Maria	Antoni, picapedrer, i Joana	Ciutat	01.07.1758	05.12.1775
191	Arbona	Teresa	1612	Teresa	N. Angelina	-	7.07.1630	21.10.1668
81	Arcisa	Mateua	-	-	Jaume, assaonador	-	24.10.1546	-
524 525	Arikadan Mullukaran	Verónica Anna	1963	Anny	A. K. Paulo Maryam	Thuruthi- parambu. Kerala (Índia)	4.06.1989	

¹¹⁵ Fitxes elaborades per l'autor amb les informacions de l'Arxiu Monàstic de Santa Elisabet (AMSE). * Naixement; ◊ Professi6; † 6bit.

82	Armengol	Sebastiana			Tomàs		2.1.1547	
337	Arnau Mir	Prudència	1714	Bàrbara	Lleonard, dr. en drets, i Maria	-	30.1.1734	16.12.1789
501	Artigues Lladó	Maria del Sagriment	30-11-1895	Pereta	Miquel i Pereta	Campos	11.08.1920	18.07.1978
391	Artigues Monduhi	Margarida Rosa	-	Margarida	Joan Ant. oïdor RI.Aud ^a , i Maria	-	30.08.1770	15.02.1832
398	Artigues Monduhi	Josepa	19.03.1759	Josepa Maria	Joan Ant. oïdor RI.Aud ^a ,	Ciutat	24.03.1775	28.06.1779
334	Artigues Suau	Bonaventura	1716	Margarida	Jaume, dr. en drets, i Joanna Anna	-	8.02.1733	30.09.1776
334	Artigues Suau	Bonaventura	1716	Margarida	Jaume, dr. en drets,	-	8.02.1733	30.09.1776
35	Avellana	Anna	-	-	Nicolau, carnisser	-	17.1.1517	-
104	Avellana	Gabriela	-	-	Pere	-	13.03.1561	-
330	Aversó Vicens	Anna Maria	1708	Caterina	Josep, fuster, i Antonina	-	13.11.1729	24.07.1768
372	Ballester Fullana	Anna Gertrudis	1739	Anna	Felip Ignasi, mercader, i Anna Maria	Ciutat	31-8-1756	30.09.1773
355	Ballester Fullana	Caterina Ignàsia	1723	Caterina	Felip Ignasi, mercader, i Anna Maria	Ciutat	16-9-1742	6-5-1753
113	Ballestera	Francina Joaquina	-	-	Francesc	Fornalutx	17.07.1570	-
44	Ballestera	Joana Esperança	-	Joana	Pere	Manacor	5.02.1519	-
182	Ballestera	Josepa	-	-	Antoni, sastre	Ciutat	26.11.1623	-
294	Ballestera Bassa	Francina Anna	1666	Francina	Felip, mercader, i Margarida	Muro	19.02.1689	24.09.1747
406	Barberí Sansaloni	Maria Lluïsa	1759	-	Joan Baptista i Rosa	Ciutat	5.10.1782	29.1.1794
183	Barceló	Paula	1610	Jerònia	N. i Coloma	-	31.08.1625	20.10.1670
510	Barceló Garcies	Maria de Crist Rei	20.03.1916	Maria	Miquel i Agnès	Algaida	2.03.1942	
293	Barceló Móra	Esperança	1671	Margarida	Bernat i Teresa	-	13.02.1689	4.08.1736
404	Barceló Salamanca	Maria Felipa	-	Maria Felipa	Pere Josep, patró, i Joana Maria	Ciutat	25.02.1781	19.03.1830
513	Barceló Sansó	Maria del Rosari de Fàtima	17.07.1927	Eleonor	Marc i Joana	Vilafranca	17.03.1948	26.10.1978
73	Barcelona	Caterina Apol·lònia	-	-	Bartomeu, fuster	Ciutat	23.02.1533	16.03.1562
266	Barcelona	Joana Anna	1652	-	-	-	12.03.1674	5.11.1677
154	Barcelona Nebot	Joana Baptista	-	Margarida	-	-	25.01.1604	-
318	Bassa	Margarida Anna	1692	Margarida	N. i Cecília	-	10.04.1710	30.09.1776
400	Batle Lliteres	Antonina Benvinguda	18.03.1762	Antonina	Abdon i Maria Anna	Ciutat	14.06.1778	29.06.1778
329	Bauçà Comelles	Eleonor Maria	1708	Maria	Ildefons, ciutadà militar, i Elisabet	-	10.03.1726	23.07.1745
426	Bauçà Maiol	Maria Gertrudis	-	Maria Francesca	Macià, dr. en drets, i	-	14.10.1792	Secularitzada el 1821

					Caterina			
478	Bauçà Ordines	Maria Antònia	26.1.1856	Antònia	M a g f i Antònia	Ciutat	16.08.1884	20.11.1893
92	Bauçana	Justina	-	-	-	-	19.02.1555	14.09.1555
417	Bauló Oliver	Antonina Anna	7.03.1767	Antonina Anna	Joan i Joana Maria	Muro	29.08.1787	25.03.1796
200	Berarda	Eleonor	1611	-	Pelai Eleonor	-	22.03.1635	6.07.1683
223	Berarda	Esperança	1628	Bàrbara	Pelai Eleonor	-	20.08.1643	13.02.1678
180	Berarda	Joana	-	Caterina	Francesc	-	23.10.1622	-
143	Berarda	Maria Anna	1582	Elisabet	Joan Ll. Boix Berard, donzell	-	11.08.1594	25.08.1651
157	Berarda Cotoner	Elisabet	1646	Elisabet	N . Magdalena	-	25.03.1664	11.10.1718
142	Berarda Santjoan	Maria	-	Maria	Hug i Joana	-	14.1.1596	-
52	Berga	Agnès	-	-	Nicolau, ciutadà	Ciutat	7.07.1524	16.11.1537
514	Bernat Carrió	Aina del Cor de Maria	2.09.1922	Aina	Nicolau i Margalida	Artà	28.03..1949	-
451	Bestard Morro	Catalina	1.02.1812	Catalina	Jaume Montserrada	Bunyola	13.03.1832	5.03.1895
458	Bestard Morro	Maria del Cor de Jesús	12.03.1834	Antònia Maria	Jaume i Montserrada	Bunyola	7.03.1854	19.09.1925
392	Bestard Trobat	Caterina Anna Maria	1753	-	Joan B. de la Torre i Caterina Anna	Binissalem	5.09.1770	16.03.1786
201	Bisquerra	Bàrbara	1620	-	-	-	14.03.1635	13.06.1689
188	Bisquerra	Joaquima	-	-	-	-	19.08.1629	-
98	Bonapart Sureda	Onofra Lluca	-	-	Baptista, donzell	-	21.02.1557	-
481	Bonet Juan	Maria Elisabet	20.11.1882	Elisabet Maria	Francesc, conrador, i Maria	Manacor	8.1.1887	24-4-1951
442	Bordils Mestre	Miquela Maria	-	Miquela Maria	Jaume i Apolònia	Felanitx	3.06.1810	19.1.1821
366	Borràs Rosselló	Anna Teresa	21.08.1731	Anna Maria	Bartomeu i Margarida	Ciutat	17.09.1747	17.12.1778
103	Borrassana	Bàrbara Maciana	-	-	Pere, ciutadà, i Esperança	Ciutat	2.07.1560	-
58	Borrassana	Francina	-	-	Macià, ciutadà, i Antonina	Ciutat	6.02.1526	25.07.1551
68	Borrassana	Magdalena Lluïsa	-	-	Macià, ciutadà, i Antonina	Ciutat	29.08.1531	-
135	Borrassana	Valentina	-	Esperança	Bartomeu, ciutadà	Ciutat	4.12.1590	-
100	Bosca	Antonina	-	-	Guillem, sastre	-	23.4.1558	-
132	Bosca	Esperança	-	Joana	-	Selva	24.07.1588	-
313	Bover Castelló	Jerònia Margarida	1688	Margarida	Jaume Antoni, sucrer, i Margarida	-	30.03.1705	15.1.1733
174	Bovera	Caterina Anna	1661	-	Joan	-	25.07.1677	13.06.1710
34	Brossa	Justina	-	-	-	-	30.08.1516	14-9-1555
504	Burguera Burguera	Maria de la Victòria	26.03.1898	Margarida	Antoni, guardia civil, i Miquela	Eivissa (veïna de Campos)	2.06.1921	23-10-1978

258	Busqueta	Clara	1649	Caterina	Antoni	-	20.10.1664	17.08.1667
4	Busqueta	Joana	-	-	Guillem, mercader, i Caterina	Ciutat	11.06.1487	1591 (o abans)
3	Busqueta	Maciana	-	-	Guillem, mercader, i Caterina	Ciutat	28.08.1485	No abans de 02.07.1502
85	Busqueta	Maria Anna	-	-	Bernat, ciutadà	Ciutat	4.06.1549	-
393	Cabanelles Maiol	Antonina Maria	-	Antonina	Lleonard, patró, i Joana Maria	Ciutat	16.09.1770	18.07.1813
452	Cabot Cardona	Catalina Maria	-	Catalina	Bernat, mestre, i Elisabet	Ciutat	10.02.1833	després de 1870
323	Calafat	Josepa	1693	-	-	-	18.07.1718	26.03.1749
185	Caldés	Anna	1615	Marianna	Jeroni	-	18.02.1629	12.1.1691
165	Caldés	Jacinta	-	Margarida	Jeroni	-	1.07.1613	-
129	Caldés	Margarida	-	-	Cristòfol, dr. en medicina	-	26.1.1596	-
300	Campaner	Elisabet	1667	Elisabet	N. i Joana	-	29.03.1692	5.08.1727
309	Camps Llobera	Joaquima	1667	Francina	Joan i Joana	Inca	28.03.1700	30.09.1736
338	Cànaves Parets	Caterina Rosa	1717	Caterina	Nadal C. de Mossa i Caterina	Escorca	28.02.1734	2.09.1788
432	Canyelles Jaume	Miquela Maria	-	Miquela	Bartomeu, dr. en medicina i Francina	Santa Maria del Camí	21.11.1793	Secularitzada el 07.03.1821
408	Canyelles Varela	Joana Francesca	1765	Joana Maria	Josep, patró, i Maria	Ciutat	25.03.1784	2.08.1786
492	Capellà Pou	Maria coloma	04.01.1869	Antònia Maria	Llorenç, conrador, i Francina Anna	Algaida	7.03.1907	28.07.1936
269	Cardell	Teresa	1657	Joana	Nicolau	-	2.1.1675	10-2-1717
435	Cardona Mas	Apol·lònia Maria	30.11.1784	Apol·lònia	Pere Miquel, blanquer, i Elisabet	Ciutat	28.12.1800	10.1.1876
434	Cardona Mas	Caterina Ignàsia	15.08.1777	Caterina	Pere Miquel, blanquer, i Elisabet	Ciutat	10.08.1799	8.02.1848
343	Castelló	Caterina Maria	-	Caterina	Bartomeu	Ciutat	22.03.1736	14.11.1809
284	Castelló	Caterina Rosa	1675	Caterina	Bartomeu	-	3.1.1683	27.02.1744
276	Castelló	Isabel Joana	9.03.1663	Isabel Joana	Bartomeu	-	20.03.1679	12.03.1731
382	Castelló Sala	Sebastiana	-	-	Damià i Margarida	-	21.1.1766	1.1.1832
519	Catalan Moyà	Rosalia	-	Rosalia	Fidenci, tècnic RTV, i Teresa	Ciutat	23.07.1975	Secularitzada el 31.07.1981
450	Cerdà Mir	Caterina Jerònia	18.06.1807	-	Mateu i Francina	Estellenes	26.02.1832	15.03.1882
62	Ceroles	Elisabet Petronilla	-	-	Antoni, pescador	Ciutat	21.06.1528	11.06.1538
500	Clar Mesquida	Maria de Gràcia	29.03.1896	Miquela	Miquel, jornaler, i Catalina	Campos	13.1.1916	20.09.1969
499	Clar Mesquida	Maria de la Purificació	11.07.1891	Joana Anna	Miquel, jornaler, i Catalina	Campos	3.07.1915	31.03.1962
482	Colom Creus	Margalida Maria	27.03.1871	Margalida	Antoni, comerciant, i Francesca	Bunyola	19.03.1891	14.10.1946
357	Colom	Bàrbara	1721	Bàrbara	Pere Antoni,	Ciutat	27.1.1743	11.03.1758

	Dameto	Rita			notari, i Caterina			
356	Colom Dameto	Esperança	27.06.1905	Esperança Rita	Pere Antoni, notari, i Caterina	Ciutat	27.1.1743	3.06.1768
446	Colom Garriga	Maria Ignàsia	22.06.1791	Catalina Maria	Joan Coloma	Ciutat	25.03.1819	22.03.1871
65	Coloma	Antonina	-	-	Antoni	Sóller	30.06.1528	25.09.1553
93	Coloma	Rafela	-	-	Bartomeu	-	17.03.1555	-
133	Colomines	Elena	-	Drusiana	Jeroní, dr. en drets	-	19.11.1590	5.02.1647
123	Coll	Agustina	-	Anna	Francesc, notari	-	15.11.1579	-
433	Coll Ramonell	Maria Lluïsa	-	Antonina Anna	Domingo, patró, i Maria Anna	Ciutat	19.08.1798	Secularit-zada el 18.11.1821
291	Comelles	Àngela	1672	Magdalena	Joan Antoni	-	30.1.1689	27.02.1694
263	Comelles Cabrer	Lucrècia	-	Lucrècia	Antoni, ciutadà, i Margarida	Ciutat	27.03.1671	7.1.1734
379	Comelles Vilallonga	Caterina	-	Caterina	Jaume Joan i Onissa	Ciutat	11.03.1761	25.10.1819
380	Comelles Vilallonga	Maria Josepa	-	Dionísia	Jaume Joan i Onissa	Ciutat	9.1.1763	31.10.1821
262	Comes	Elena	1650	-	-	-	12.03.1670	4.02.1727
480	Comes Ribes	Margalida del Cor de Maria	25.02.1848	Margalida	Jaume Magdalena	Ciutat	5.1.1886	9.1.1933
115	Companya	Antonina Tomasà	-	-	Antoni, fuster	Muro	27.08.1570	-
314	Conrado Sampol	Elisabet Maria	1690	Elisabet	Esteve i Francesca	Ciutat	01.03.1707	13.07.1763
316	Conrado Sampol	Maria Jerònica	1693	Caterina	Esteve i Francesca	Ciutat	14.10.1708	18.03.1711
312	Conrado Sampol	Maria Magdale- na	1689	Maria Magdalena	Esteve i Francesca	Ciutat	16.02.1705	21.03.1756
354	Corró	Magdale- na Maria	1718	-	Bartomeu	Inca	03.11.1741	14.12.1790
61	Cortada	Caterina Cecília	-	-	Miquel	Felanitx	12.09.1526	-
45	Costa	Àgueda	-	Joana Dominga	Pere, cirurgià	Ciutat	05.02.1519	-
11	Costa	Margarida	-	-	Pere	-	03.03.1501	-
206	Crespí	Agnès Margari- da	1617	Joana Anna	Nicolau	-	21.03.1637	6.11.1665
443	Crespí Coll	Paula	-	-	Damià i Coloma	Sóller	11.10.1812	3.03.1833
76	Cristiana	Antònia	-	-	Joan	-	28.08.1540	10.08.1556
172	Custurera	Àngela	1602	Francina	-	-	25.11.1618	18.08.1667
522	Chungan Valappan	Elsy	16,7,1959	Elsy	Devassy Kutty i Mary	Aloor - Kerala (Índia)	14.06.1987	-
523	Chungan Valappan	Mercy	30.09.1967	Mercy	Devassy Kutti i Mary	Aloor - Kerala (Índia)	14.06.1987	-
1	Dameto Pax?	Violant	-	-	Albertí? i Cecília?	-	28.08.1485	No abans de 10.02.1488
184	Dameto Trília	Prudèn- cia	-	Francina	N. i Francina Trília	-	29.10.1628	-
69	Danús	Pereta	-	-	Joan, pare	Ciutat	14.07.1532	-
326	Danús Martorell	Antoni-na	1.06.1698	Antonina Rosa Gertrudis	Bartomeu F., ciutadà militar, i margarita	Santanyí	19.03.1722	27.03.1762
487	Darder Ramis	Maria Concepció	4.08.1880	Margarida Maria	Benet, conrador, i	Ariany	18.09.1904	16.12.1966

					Maria Ignàcia			
49	Desbach	Margarida	-	-	Joan, donzell, i Isabel	-	29.07.1522	-
163	Desbrull	Jerònia Paula	1594	Margarida	Antoni, ciutadà	Ciutat	16.1.1611	1.07.1663
179	Desbrull	Joana Maria	1605	Onissa	Antoni, ciutadà	Ciutat	24.1.1622	4.12.1679
112	Desbrull	Margari-da Paula	-	-	Francesc	-	22.03.1570	-
302	Desbrull Sureda	Elionor	1676	Elionor	Francesc, donzell, i Isabel	-	27.03.1692	13.02.1711
304	Desbrull Sureda	Joana Maria	1678	Caterina	Francesc, donzell, i Isabel	-	20.06.1694	21.09.1695
19	Desmàs	Jerònia	-	-	-	-	4.12.1505	-
215	Despuig	Drusiana	1627	Drusiana	Miquel	-	4.07.1641	17.03.1688
39	Domènec	Joana Engràcia	-	-	-	-	1517	-
352	Domènec Bover	Joana Rosa	1719	Joana Anna	Joan, notari, i Maria Anna	Ciutat	30.03.1749	1.03.1780
110	Dusay	Miquela	-	Onofra	Salvador, notari, i Magdalena	-	17.09.1565	-
199	Dusay Antic	Úrsula	1617	Francina	Antoni Agustí i Joana	-	5.03.1635	20.11.1693
17	Enrich	Susanna						18.12.1504
67	Envege	Joana Bàrbara			Rafel, mercader, i Bàrbara	Ciutat	8.03.1531	
75	Envege	Miquela			Rafel, mercader, i Bàrbara		24.08.1540	
297	Escanelles	Joana Baptista	1666		Antoni	Inca	27.03.1691	7.03.1746
13	d'Espanya	Antonina					13.02.1502	
26	Faret	Damiana			Bernt, paraire	Ciutat	13.12.1510	
370	Fernàndez Carbonell	Josepa Teresa		Bàrbara	Andreu, teixidor de lli, i Antonina	Ciutat	16.04.1752	14.10.1809
359	Ferrà	Caterina Anna	1725	Caterina	Antoni, ciutadà	Ciutat	28.03.1743	1-9-1745
320	Ferrà	Clemència	1696	Magdalena	Antoni Ferrà de la Mola	Esporles	4.02.1714	6.02.1768
324	Ferrà	Teresa	1705	Margarida	Antoni Ferrà de la Mola	Esporles	19.02.1721	28.12.1725
371	Ferrà Martorell	Francina Anna	-	Francina Anna	Antoni F. de la Mola i Francina A.	Ciutat	10.02.1753	23.08.1819
377	Ferrà Martorell	Joana Anna	5.02.1744	Joana Anna	Antoni F. de la Mola i Francina Anna	Ciutat	10.02.1760	23.09.1811
374	Ferrà Martorell	Magdalena Jerònia		Magdalena	Antoni F. de la Mola i Francina Anna	Ciutat	19.02.1758	2.03.1806
418	Ferrà Moragues	Margari-da		Margarida	Antoni Ferrà de la Mola i Margarida	Ciutat	26.03.1788	20.10.1842
502	Ferragut Mulet	Maria Eustòquia	10.08.1892	Catalina	Nadal i Catalina	Ciutat	28.11.1920	12.1.1967

230	Ferragut Oliver	Mònica	1620	Maria Margarida	Antoni	-	13.1.1647	11.10.1700
485	Ferrer Bujosa	Catalina Thomàs	29.11.1873	Josepa	Joan, mariner, i Catalina	Ciutat	21.2.1897	21.11.1949
328	Ferrer Tries	Jerònia Margarida	1698	-	Francesc, dr. medicina i Margarida	Ciutat	21.10.1725	17.08.1735
144	Fiol	Agustina	-	Joana	Perot	Alaró	17.03.1598	-
197	Fiol	Francina	-	Francina	Salvador, dr. medicina, i Francina	-	26.11.1634	29.10.1656
248	Fiol	Praxedis Tomassa	1640	Praxedis	Joan	-	12.03.1656	20.08.1659
193	Fiol	Violant	1616	Jerònia	Salvador, dr. medicina, i Francina	-	12.09.1632	11.1.1662
385	Fiol Estada	Margarida Ignàsia	-	Margarida	Jaume Antoni, dr. en drets, i Florentina	Ciutat	25.1.1767	2.03.1803
386	Fiol Palou	Antoni-na	1749	Antonina	Miquel Andreu i Antonina	Consell	23.03.1767	16.02.1773
254	Flor	Maria Teresa	1642	Francina	Gabriel, mercader	-	20.02.1661	9.1.1729
255	Flor	Onofra	1644	Antonina	Gabriel, mercader	-	20.02.1661	3.08.1734
317	Flor Amer	Francina Maria	1692	Francina	Gabriel Francina i Francina	Ciutat	21.10.1708	8.12.1787
275	Font	Cecília	1660	-	Llorenç	Sineu	24.03.1678	13-6-1742
315	Fornari Codina	Maria Àngela	1690	Francina	Francesc i Maria	-	26.1.1708	17.07.1772
8	Fortesa	Francina	-	-	Ramon Burgues Fortesa	-	27.12.1495	1.03.1516
507	Frau Bordoy	Maria de l'Amor Hermós	22.11.1898	Margalida	Bartomeu i Concepció	Ciutat	23.10.1924	23.07.1984
437	Frau Ribera	Magdalena Ignàsia	-	Magdalena	Pere Josep i Catalina	Ciutat	25.11.1802	5.06.1856
362	Frau Sampol	Margarida Jerònia	1726	Margarida	Antoni i Jerònia	Alaró	30.03.1745	24.02.1782
410	Frontera Cerdó	Maria Ventura	1762	-	Josep i Anna	Muro	28.10.1784	28-10.1784
456	Fullana Company	Francina Anna	-	Francina Anna	Agustí i Joana Maria	Lluçmajor	25.03.1835	17.1.1878
259	Fullana Nebot	Gertrudis	1643	Caterina	Nicolau, capità, i Coloma	Ciutat	19.11.1664	19.09.1717
54	Fuster	Praxedis	-	-	Joanot, donzell, i Joana	Ciutat	5.02.1525	31.1.1571
175	Fuster Pacs	Cecília	1604	Margarida	Felip F. de s'Estorell i Margarida	-	26.08.1619	1.03.1672
198	Fuster Pacs	Esperança	-	Jerònia	Felip F. de s'Estorell i Margarida	-	13.02.1635	11.06.1641
114	Gallard	Joana	-	-	Lluçia	Artà	3.08.1570	-
402	Garau Clar	Joana Maria	-	Joana Maria	Joan i Jerònia	Lluçmajor	11.11.1778	20.1.1838
471	Garau Gomila	Maria del Rosari	8.06.1836	Maciana	Bernat Maciana	Ciutat	13.03.1864	23.07.1914
506	Garau Planes	Catalina de Jesús	22.08.1890	-	Jaume, sabater, i Margalida	Inca	21.10.1922	13.08.1981
89	Garcia	Drussiana	-	-	-	-	23.02.1552	-

47	Garcia	Eulàlia	-	-	Joan, mercader	Ciutat	3.02.1521	-
498	Garcies Artigues	Maria de l'Assumpció	27.1.1890	Joana Aina	Francesc, conrador, i Catalina	Campos	12.11.1912	2.1.1979
470	Garí Ros	Maria Lluïsa	5.12.1839	Maria Concepció	Martí, blanquer, i Antonina	Ciutat	21.11.1863	6.07.1886
251	Gastinell Thomàs	Maria Anna	1643	Anna	Pere, mercader, i Margarida	-	21.11.1658	14.03.1721
341	Gelabert	Tomassa	1710	Caterina	Joan	Orient (Bunyola)	30.1.1735	28.1.1791
365	Gelabert Pallisser	Maria Rosa	1718	-	Vicenç i Caterina	Ciutat	5.02.1746	7.02.1767
429	Gelabert Rosselló	Maria Àngela	-	Àngela	Antoni i Margarida	Sineu	16.02.1794	Secularitzada el 30.12.1822
88	Genovard Mir	Paula	-	Maria Anna	Perot, notari, i Anna	-	26.11.1551	-
177	Gil	Elisabet	-	Caterina	Rafel	-	12.07.1629	-
118	Ginard	Miquela	-	-	-	-	29.08.1577	-
166	Ginard	Pereta	1592	-	Andreu, picapedrer	Ciutat	7.07.1613	21.09.1671
512	Ginard Burguera	Maria del Cor de Jesús	08.03.1918	Maria	Bartomeu i Andreua	Campos	16.03.1918	-
455	Gomila Sales	Maria Rosa	21.03.1817	Rosa Maria	Onofre i Joana Maria	Ciutat	21.1.1835	14.02.1894
59	Guaita	Jerònia Miquela	-	-	Martí	Inca	11.06.1526	-
71	Gual	Agnès Beneta	-	-	Antoni G. De la Portella, ciutadà	Ciutat	12.08.1532	3.11.1542
84	Gual	Agnès Elisabet	-	-	Pere G. de la Portella, ciutadà	-	11.10.1548	-
62	Gual	Beatriu	-	-	Antoni Gual Desmur	-	26.02.1527	(Després de 01.09.1571)
107	Gual	Maria Magdalena	-	-	Ramon, donzell	Ciutat	14.03.1563	-
134	Gual Bauçà	Margarida Agnès	-	Margarida	Pere, cavaller, i Jerònia	-	25.11.1590	-
181	Gual i Moix Serra	Anna Maria	-	Anna	Ferrando Gual i Moix, donzell, i Maria	Ciutat	12.11.1623	(Abans de 1677)
41	Gual, (vídua Berarda)	Agnès	-	-	Pere, ciutadà, i Joana	Ciutat	17.1.1518	2.09.1546
520	Gualda Alcalde	Maria dels Dolors	6.01.1943	Maria dels Dolors	José Ant., miner, i Maria dels Dolors	Granada	25.03.1977	-
449	Guasp Isern	Maria Magdalena	20.12.1805	Maria Magdalena	Joan, mestre, i Margalida	Ciutat	13.12.1830	11.09.1835
86	Güells	Beneta	-	-	Jordi, notari	-	3.09.1549	(Abans de 1589)
463	Homar Oliver	Maria Jerònia	22.10.1829	Jerònia	Bartomeu i Jerònia	Ciutat	1.03.1858	29.07.1915
138	Huguè	Engràcia	-	Clara	Damià i Elionor	-	14.07.1591	-
221	Huguè	Eulàlia	1605	-	-	-	15.03.1643	25.10.1701
136	Janer	Antonina	-	Antonina	Pere, jurat, i	-	26.03.1591	-

158	Janer	Lluïsa Anna		Úrsula	Antonina Pere, mercader i Antonina		15.11.1604	1637/1638
121	Janer	Margarida			Pere			16.10.1579
261	Joan	Margarida	1654	Margarida	Miquel, doctor, i Caterina		10.02.1670	19.03.1724
187	Joan	Maria Àngela	1604	Maria Àngela	Andreu		15.07.1629	17.03.1680
125	Joan	Montse- rrada			Bartomeu, conrador	Artà	6.02.1582	
225	Joell	Arcàngela	1626				30.11.1644	29.09.1682
516	Lidon Ginés	Maria Jerònia de la Ssma. Trinitat	26.12.1919	Eulàlia	Domingo i Nicolasa	Lorca (Múrcia)	6.1.1952	13.1.1980
335	Llabrés Prats	Elena	30.03.1708	Antonina	Bartomeu i Magdalena	Ciutat	11.10.1733	4.08.1784
303	Llobera	Magdale- na Anna	1661	Magdalena	Jaume	Escorca (de Son Llobera)	1.03.1692	19.09.1714
383	Llobera Capó	Caterina Josepa	1731	-	Miquel i Maria	Ciutat	27.1.1766	15.03.1769
496	Llobera Roca	Maria del Sagra- ment		Aina Maria	Franc Maria	Ciutat	4.03.1910	Secularit- zada el 05.03.1913
7	Llull	Caterina	-	-	Vicenç	-	10.02.1488	-
130	Llull	Caterina	-	-	Ramon, doctor en quiscun dret	-	15.02.1588	24.10.1639
56	Maimó	Pereta	-	-	Cristòfol	-	21.1.1526	-
5	Mairata	Miquela	-	-	Llorenç	-	18.06.1487	20.08.1500
101	Manescal	Agnès Miquela	-	-	Antoni Benet, mercader, i Pereta	-	21.11.1559	-
473	Marroig Mesquida	Catalina Maria	24.09.1839	Catalina Maria	Antoni, fuster, i Francesca	Ciutat	19.11.1864	26.03.1884
515	Martí Vallès	Paula del Nin Jesús	6.10.1921	Maria Concepció	Francesc i Joana Maria	Ciutat	4.09.1949	-
95	Martorell	Antoni--na	-	-	Jordi	-	1.08.1555	10.08.1556 ?
214	Mas	Caterina Praxedis	1626	Caterina	Joanot	-	29.03.	8.07.1666
208	Mas	Eustòquia	1621	Margarida	Joanot	-	15.03.1639	20.08.1668
483	Mas Garcias	Maria Lluïsa	18.03.1867	Antònia	Jeroni, sabater, i Teresa	Ciutat	23.03.1891	14.02.1947
23	Mascaró	Isabel	-	-	Francesc, paraire	Ciutat	28.11.509	-
109	Mascaró	Úrsula	-	Joana	Bartomeu, blanquer	-	24.10.1563	-
151	Mascaró	Úrsula	-	-	Gabriel, conrador	Montuir i	16.03.1600	-
430	Massanes Riera	Elena Maria	-	Elena	Miquel, doctor en drets, i Elena	Ciutat	30.03.1794	21.08.1818
411	Massanet Abadia	Magdalena Ignàsia	1770	Magdalena	Joan, i Maria	Muro	21.03.1786	17.02.1790
460	Mates Gordiola	Maria del Carme	3.08.1834	Maria del Carme	Bernat i Francina Anna	Ciutat	23.11.1853	16.03.1900
462	Mates Gordiola	Maria Teresa	30.03.1832	Joana Anna	Bernat i Francina Anna	Ciutat	10.11.1855	3.03.1892
173	Mateu	Engràcia	-	-	-	-	27.11.1618	13-9-1651
286	Maura	Apol·lò-	1659	-	Joan, sastre	Ciutat	4.11.1685	16.02.1735

		nia						
345	Mayol	Paula	1718	-	Josep	Ciutat	24.03.1737	29.03.1785
267	Melià	Tomassa	1651	-	-	-	14.03.1674	2.09.1731
50	Mestre	Joana	-	-	-	-	23.1.1523	-
83	Mestre	Agneta	-	-	Gabriel, mariner, i Eulàlia	-	7.07.1547	-
25	Mir	Anna	-	-	-	-	26.03.1509	27.03.1509
307	Mir	Bàrbara	1676	-	Felip, merceder	Ciutat	17.03.1695	1.03.1745
241	Mir Ballester	Bonaventura	-	Elisabet	Joan Baptista, notari	-	14.03.1651	29.09.1658
505	Mir Jaume	Amparo de Jesús	2.02.1897	Amparo	Joan Antònia	Ciutat	12.10.1921	7.10.1937
126	Mir Llull	Jerònia	-	Elisabet	Gaspar, ciudadà, i Anna	Ciutat	21.1.1584	20.08.1639
162	Mir Torrella	Isabel	1593	Isabel	Gaspar	-	24.10.1610	11-10.1671
405	Miralles Mas	Maria Prudència	-	-	Joan, dr. en medicina. i Margarida	Mon-tuïri	17.1.1782	29.09.1826
152	Moll	Beatriu	-	Àngela	Pere, cavaller	Ciutat	9.03.1603	-
128	Moll	Magdalena	-	Francina	Antoni, notari, i Jerònia	-	19.1.1586	-
137	Moll	Mònica Susanna	-	Praxedis	Antoni, notari	-	3.06.1591	-
219	Moll Caldés	Jacinta	1625	Antonina	Antoni, donzell, i Antonina	Ciutat	9.11.1642	9.11.1701
441	Montaner Bordoy	Maria Joaqui-ma	-	Maria Francesca	Josep Francina	Ciutat	2.06.1810	Secularit- zada, el 7.06.1821
422	Montaner Bordoy	Maria Manuela	-	Maria Josepa	Josep Francina	Ciutat	16.07.1791	5.07.1815
106	Montor-nès	Eufrasina	-	Anna	-	-	29.03.1561	-
252	Móra	Coloma	1636	-	-	-	-	20.03.1714
395	Móra Moll	Margari- da Thomassa	-	-	Pere Miquel i Margarida Anna	Porreres	12.09.1772	29.1.1829
373	Moragues Ordines	Jerònia Maria	-	Jerònia	Pere A. Moragues, ciudadà, i Caterina	Estellen- cs	22.09.1756	13-10.1811
415	Moragues Pérez de Luaneches	Josepa Maria	-	Josepa	Joan i Maria	Ciutat	25.08.1787	2.1.1839
306	Moranta	Maria Anna	1676	Llúcia	Josep, paraire	-	23.03.1695	29.07.1747
187	Morera	Engràcia	1665	Elisabet	Antoni, conrador	Sineu	13.1.1686	9.1.1740
167	Morey	Diega	-	-	Rafel, conrador	Llucmaj- or	22.09.1613	-
273	Morey	Francina Thomassa	1652	-	-	-	23.03.1677	1-3-1726
384	Morro Ordines	Maria Ignàsia	-	Caterina	Bartomeu i Margarida	Binissal- em	3.03.1766	1.02.1807
90	Moyà	Elisabet	-	-	Ramon, ciudadà	Ciutat	26.02.1552	-
431	Moyà Ramonell	Antonina Josepa	1777	Antonina	Francesc, negociant, i Joana Anna	Ciutat	23.11.1794	Secularit- zada, el 18.11.1822
140	Mulet	Maciana	-	-	Francesc	-	6.08.1592	-
207	Mulet	Maciana	1607	-	-	-	10.03.1637	-
157	Mulet	Sebastiana	1587	-	Sebastià, conrador	Algaida	24.10.1604	23.10.1665

265	Munar	Eugènia	1655	Caterina	-	-	9.03.1674	19.03.1737
283	Munar	Lluïsa	-	-	-	-	-	26.12.1682
423	Muntaner Ripoll	Antonina Benvinguda	-	Antonina	Miquel i Caterina	Sóller	18.02.1792	21.1.1845
171	Mut	Eleonor	-	Anna	Pere, notari	Ciutat	18.02.1618	-
195	Mut	Onofra	-	Onofra	N. Antonina	-	6.08.1634	25.11.1656
74	Nacre	Engràcia	-	-	Cristòfol, assaonador, i Apol·lònia	Campos	29.03.1540	-
428	Nadal Ferrer de Sant Jordi	Maria Antònia	c. 1778	Maria Magdalena	Jeroni, dr. en drets, i Magdalena	-	10.09.1793	Secularitzada, el 7.06.1821
351	Nadal Vaquer	Caterina	1716	Caterina	Pere Joan, ferrer,	Ciutat	8.03.1740	28.12.1787
453	Nadal Vidal	Margarida Maria	1815	Margarida	Gabriel i Maria Anna	Ciutat	30.06.1833	2.03.1890
	Nassut	Esperança Maria	-	-	Joan paraire	Ciutat	05.08.1526	-
148	Nassut	Francina	-	Francina	Joan Benet, notari i Elisabet	Sóller	16.01.1600	Des 1633/Gen. 1634
48	Nebot	Andreu	-	-	Joan, teixidor	Porreres	29.07.1522	05.02.1558
234	Nebot	Coloma	1636	Nicolau	-	-	10.02.1648	14.1.1671
239	Nicolau	Apol·lònia	1597	-	-	-	02.03.1650	01.03.1674
237	Nicolau	Eugènia	1629	-	-	-	30.1.1650	28.03.1671
281	Nicolau Genovard	Eufra-sina	1663	Caterina	Pere Antoni i Jerònia	-	17.10.1682	07.07.1738
489	Niell Ferriol	Maria del Carme	1876	Joana Anna	Bartomeu i Antònia	Sineu	26.03.1906	28.03.1936
87	Noguera	Clara	-	-	Guillem N. de Superna	-	07.11.1551	28.11.1551
425	Noguera Mas	Maria Teresa	1776	Margarida	Miquel N. de Superna i Úrsula	Ciutat	10.10.1792	Secularitzada, el 23.07.1821
389	Noguera Mir	Anna Maria	1741	Anna Maria	Gabriel N. de Superna i Margarida	<i>el lloc de Superna</i>	29.06.1769	18.03.1794
497	Obrador Ayarte	Maria de la Puresa	1872	Apol·lònia	Gabriel, jornaler, i Apol·lònia	Campos	17-11-1910	6.02.1951
427	Obrador Soler	Maria Joana	-	Joana Maria	Jau-me Bàrbara	i Felanitx	15.11.1792	13.03.1845
147	d'Olesa Desbrull	Eugènia	-	Praxedis	Bernat, ciutadà, i Jerònia	Ciutat	2.12.1599	-
146	d'Olesa Desbrull	Maria Magdalena	-	Magdalena	Bernat, ciutadà i Jerònima	Ciutat	13.11.1599	-
70	d'Olesa Santmartí	Antonina Susanna	-	-	Francesc, ciutadà, i Beatriu	Ciutat	11.08.1532	-
57	Olivar	Magdalena Gaspara	-	-	Mateu, notari	Ciutat	27.1.1526	-
66	Olivar Mates	Caterina Bàrbara	-	-	Pere, notari	Ciutat	23.08.1528	-
164	Oliver	Agnès	1582	-	Antoni, notari	-	13.11.1611	5.11.1646
256	Oliver	Joana Anna Quitèria	1646	Esperança	Jeroni i Onofra	-	29.03.1663	7.07.1668
511	Oliver Bibiloni	Teresa de Jesús	1917	Damiana	Andreu, conrador, i Damiana	Algaida	13.03.1942	-
419	Oliver Mas	Joana Anna Josepa	1773	Joana Anna	Gabriel, dr. en medicina	Ciutat	8.10.1789	3.12.1850

424	Oliver Mas	Lluïsa	-	Maria Lluïsa	Gabriel, dr. en medicina, i Margarida	Ciutat	3.06.1792	2.06.1830
479	Oliver Pont	Maria del Pilar	1860	Maria	Miquel, conrador, i Margarida	Manacor	4.1.1889	12.09.1916
224	Oliver de Sant Jordi	Maria Jerònia	1627	Antonina	Gabriel	-	21.11.1644	17.09.1684
233	Oliver de Sant Jordi	Susanna	1633	Anna	Gabriel	-	18.12.1648	25.1.1662
240	Oliver de Sant Jordi	Valenti-na	1635	Caterina	Gabriel	-	13.1.1651	7.03.1709
350	Ordines Ferrà	Maria Agnès	-	Maria	Pere Antoni O. d'Almadrà i Caterina	Alaró	14.02.1740	26.11.1816
342	Ordines Ferrà	Teresa	-	Joana	Pere Antoni O. d'Almadrà i Caterina	Alaró	5.02.1736	15-10.1810
494	Orell Cerdà	Maria Josepa	1874	Jerònia	Arnau, jornaler, i Antònia	Pollença	16.1.1910	16.02.1967
99	Osona	Paula	-	Anna	Bartomeu? Joan Gaspar?	-	28.02.1557	Abans de 12.07.1589
22	de Pacs	Bonifàcia	-	Joana	Bonifaci i Joana	-	14.3.1508	-
159	de Pacs	Cecília	-	Joana	Joanot, donzell	Ciutat	3.07.1696	-
486	Palerm Enric	Maria Teresa	1875	Joana Anna	Pere Joan i Catalina	Ciutat	1.1.1899	5.09.1932
484	Pallisser Fiol	Magdalena Jeróni-ma	1863	Magdalena	Ramon, teixidor, i Catalina	Inca	2.03.1891	15.03.1930
96	Palou de Comasema	Montserrat	-	Bàrbara	Joanot	Orient (Bunyola)	5.08.1555	-
220	Parets	Isabel	-	Isabel	Bartomeu	-	6.12.1642	8.09.1650
243	Parets	Lutgarda	-	Francina	Bartomeu	-	3.02.1652	2.09.1658
289	Parets	Lutgarda	1670	Joana	Bartomeu, doctor, i Joana	-	21.03.1686	25.03.1735
235	Parets	Praxedis	1632	Praxedis	Bartomeu	-	16.02.1648	22.09.1709
421	Pasqual Mir	Elionor	-	-	Bartomeu i Margarida	-	22.03.1791	16.12.1821
448	Pasqual Verger	Joana Anna	1813	Joana Anna	Miquel Mariano i Joana Anna	Ciutat	05.09.1830	15.01.1878
447	Pasqual Verger	Maria Magdalena	1811	Maria Magdalena	Miquel Mariano i Joana Anna	Ciutat	5.09.1830	8.03.1880
468	Paqual Vidal	Maria Ventura	1845	Joana Anna	Bartomeu, teixidor i Maria Magdalena	Ciutat	04.09.1861	05.02.1936
474	Pastor Paieres	Maria Dolors	1846	Catalina Maria	Pere, conrador i Magdalena Maria de la Salut	-	31-12-1864	23-01.1926
397	Pauengos Borroni	Maria Jerònia	1742	Jerònia	Alonso i Catalina	Ciutat	28-10-1772	24.07.1781
481	Paieres	Maria dels Àngels	1873	Maria teresa	Josep, botiguer i Maria Anna	Binissalem	01.03.1906	18-09.1972
285	Pelegrí Bisquerra	Arcàngela	-	-	Rafel, conrador, i Bàrbara	Artà	25.08.1683	15.03.1738
209	Penaflo Gil	Thomassa	1621	Caterina	Antoni i Antonina	-	20.10.1639	30.09.1659

32	Penya	Magdalena	-	-	-	-	12.11.1515	-
476	Perelló Muntaner	Maria Francesca	1853	Maria Francesca	Ramon, conrador, i Sebastiana	Bunyola	29.1.1880	13.06.1932
301	Petro	Constança	1676	Joana	Guillem, escrivent	-	12.03.1692	2.03.1733
271	Petro	Paula	1647	-	-	-	21.03.1675	18.06.1726
464	Picornell Ramonell	Joana Maria	1840	Joana Maria	Ignasi i Joana Maria	Ciutat	14.10.1860	6.08.1901
10	Planes	Antonina	-	-	-	-	19.11.1500	-
227	Planes	Margarida Anna	-	Margarida	Antoni, apotecari	Ciutat	19.08. 1646	18.10.1658
260	Planes Borràs	Victòria	1652	Anna	Felip, conrador	-	16.10.1667	13.02.1715
493	Pol Frau	Catalina de Jesús	1872	Catalina	Antoni i Apolònia	Binissal em	3.03.1908	2.03.1921
346	Pons	Agustina	1718	Maria	Pere	Artà	26.07.1738	28.09.1743
508	Pons Alcover	Maria del Cor de Jesús	1905	Antònia	Vicenç i Teresa	Lloseta	28.07.1928	7.10.1937
518	Pons Amengual	Maria Sebastiana de Jesús	1901	Catalina	Joan i Sebastiana	Búger	22.07.1953	16.03.1978
347	Pons Barceló	Maciana	1718	Maciana	Lluç i Antonina Anna	Ciutat	10.03.1739	18-10-1755
517	Pons Llinàs	Maria de Jesús Eucaristia	1930	Maria	Nicolau i Maria	Artà	18.10.1952	-
414	Pons Lloret	Maria Jerdònia	-	Maria	Gabriel i Joana Maria	Muro	2.03.1787	7.03.1837
420	Pons Vila	Maria Coloma	-	-	Antoni i Caterina	Valldem ossa	4.07.1790	22.1.1851
290	Pont	Anna Jerdònia	1670	-	-	-	9.08.1687	9.08.1687
37	Pou	Engràcia	-	-	-	-	15.02.1517	-
457	Pou Torrents	Maria Antnia	1834	Antonina	Antoni i Catalina	Ciutat	19.02.1854	26.03.1880
369	Prats Arnau	Anna Ramona	1728	Anna	Guillem i Miquela	Ciutat	12.03.1752	3.03.1772
416	Prohens Llull	Bàrbara Maria	-	Bàrbara	Joan i Bàrbara	Felanitx	25.08.1787	31.1.1849
409	Prohens Llull	Caterina Josepa	1758	Caterina	Joan i Bàrbara	Felanitx	5.08.1784	31.12.1795
211	Puig	Joana	1618	-	-	-	2.07.1640	17.1.1695
250	Puig	Joaquima Drusiana	1648	-	-	-	19.03.1658	24.07.1687
353	Puig	Magdalena	1721	-	Benet	Ciutat	20.11.1740	14.02.1792
495	Quetgles Fiol	Clara de Jesús	1885	Clara	Mateu i Magdalena	Inca	23.1.1910	29.1.1947
401	Quintana	Caterina Gertrudis	1763	Caterina	Antoni, dr. en medicina	Binissal em	28.07.1778	19.12.1809
18	Quintana	Gabriela	-	-	-	-	12.02.1505	-
150	Quintana	Joana	-	-	Joan	-	6.03.1600	-
348	Rabassa	Coloma	-	Caterina	Jaume	Ciutat	23.08.1739	3.12.1798
387	Ramonell Cardona	Antoni-na Manuela	-	Antonina	Nicolau, gorreter, i Apolònia	Ciutat	10.08.1768	26.10.1821
412	Ramonell Nicolau	Francina Josepa	-	Francina Anna	Jaume Apolònia	Ciutat	28.03.1786	22.12.1838
403	Ramonell Nicolau	Maria Magdalena	-	-	Jaume Apolònia	Ciutat	8.03.1780	24.07.1824
194	Rayó	Valent-na	-	Caterina	N. i Joana	-	24.10.1632	-
131	Reus	Bàrbara	-	Praxedis	Antoni, merceder	-	22.02.1588	-
80	Reus	Onofra	-	-	Antoni, merceder	-	8.08. 1546	-
40	Reus	Úrsula	-	Antonina	Pere i	Algaida	18.10.	6.12.1553

					Bàrbara		1517	
439	Ribera Garau	Maria Margarida	1790	Maria Agnès	Jeroni Ignasi, tinent,	Ciutat	12.03.1806	Secularitzada, el 02.03.1821
253	Ribes	Caterina Anna	1637	-	-	-	30.01.1661	6.08.1693
277	Ribes	Eustòquia	1654	Francina	-	-	14.01.1680	21.03.1736
94	Ribes	Francina	-	-	Perot, fuster	-	15.03.1555	-
238	Ribes	Lluca	1622	-	-	-	26.03.1650	26.12.1684
156	Riera	Petronil·la	-	Antonina	Jeroni (?) i Margarida	-	10.10.1600	-
509	Riera Maimó	Maria del Pilar	1980	Apol·lònia	Antoni i Francesca	Ariany	14.07.1940	13.10.1944
513	Riera Roca	Maria del Pilar	-	Maria	Salvador i Maria	Petra	15.2.1921	Secularitzada
322	Ripoll	Àngela	1696	-	Pere Antoni, conrador	Deià	22.03.1714	8.06.1744
175	Ripoll	Magdalena	1601	Margarida	-	-	24.1.1620	21.22.1664
169	Ripoll	Onofra	-	-	-	-	1.07.1615	-
189	Riudavets	Josepa	-	-	Damià, conrador	-	9.09.1629	2.03.1658
394	Riusec Ripoll	Caterina Thomassa	-	Caterina	Sebastià, mercader, i Francina	Ciutat	13.1.1771	9.03.1836
381	Riusec Ripoll	Francina	1749	Francina	Sebastià, mercader i Francina	Ciutat	17.03.1765	4.03.1798
360	Riusec Ripoll	Margarida Maria	1728	Margarida	Joan, Mercader i Margarida	Ciutat	19.03.1744	18.03.1787
178	Roca	Apol·lònia	-	-	-	-	19.07.1620	-
490	Roca Orell	Maria de Lourdes	1886	Antònia Maria	Gabriel i Margalida	Santa Eugènia	10.06.1906	5.03.1944
388	Roig Rosselló	Àngela	-	Margarida	Rafel i Caterina	Alaró	23.10.1768	22.11.1821
117	Rossell	Caterina	-	-	Jeroni i Francina	Ciutat	25.08.1577	24.07.1609
108	Rossell	Nicolaua	-	Jerònia	Jeroni	-	16.03.1563	10.1619
29	Rosselló	Paula	-	-	Antoni, paraire	Ciutat	9.1.1513	7.11.1540 (?)
367	Rosselló Sabater	Antonina Maria	1730	Antonina	Marc, notari i Paula	Ciutat	10.11.1748	8.08.1762
378	Rosselló Sabater	Maria Bàrbara	-	Bàrbara Maria	Marc, notari, i Paula	Ciutat	12.1.1761	7.08.1812
465	Rosselló Seguí	Maria Josepa	1836	Margarida Maria	Bartomeu i Margarida	Esporles	29.03.1861	22.03.1908
6	Rovira	Francina	-	-	Gabriel	-	29.07.1487	-
407	Royo Huguet	Manuela	-	-	Pedro, capità, i Clara	Ciutat	11.09.1783	27-9.1838
461	Rubert Bisquerra	Paula	1828	Margalida	Jaume Catalina	Ciutat	2.1.1881	-
444	Sacarés Sorà	Antonina Bernarda	-	Antonina	Gabriel, negociant, i Antonina	Ciutat	7.06.1813	28.10.1821
440	Sacarés Sorà	Francina Maria	-	Francina Maria	Gabriel, negociant, i Antonina	Ciutat	8.02.1807	29.03.1826
205	Sales	Paula Nicolaua	1575	-	-	-	8.09.1636	23.08.1680
16	de Sales	Pereta	-	-	-	-	4.10.1503	-
376	Salom Llites	Esperança Ignàsia	1737	Esperança	Martí, blanquer, Antonina Anna	Ciutat	9.07.1758	13.02.1788
399	Salom Salom	Maria Francesca	-	Maria	Martí, blanquer, i Júlia	-	28.02.1775	17.06.1819
270	Salvà	Magdalena	1657	Magdalena	Jaume Joan	-	12.1.1675	9.08.1699

	Ferragut	Maria						
310	Sampol Oliver	Joana Anna	1686	Joana Anna	Narcís, dr. en drets, i Joana Anna	-	5.02.1702	9.03.1749
264	Sampol Oliver	Susanna	1656	-	Jaume S. de la Teulera i Joana	-	7.1.1674	14.03.1708
280	Sánchez	Joana Anna	1666	Maria	Pere i Anna	-	26.07.1682	15.03.1735
203	de Santacflia	Prudència	-	-	Jordi, donzell, i Francina	Ciutat	27.1.1636	14.03.1645
278	Santacflia	Prudència	1665	Eleonor	Josep	-	25.02.1680	6.03.1713
212	Santacflia	Onissa	-	Teresa	Jordi, donzell, i Francina	Ciutat	10.1.1641	23.02.1647
72	Santjoan	Agnès Prudència	-	-	Pere, donzell	Ciutat	18.02.1533	-
2	Santjoan	Margarida	-	-	-	-	28.08.1485	No abans de 10.02.1488
46	Santjoan	Prudència	-	-	Pere Joan	-	3.06.1529	No abans de 1603
102	Santjoan	Onissa	-	-	Joanot i Jerònia	-	26.03.1560	-
139	Santjoan Olesa	Dorotea	-	Francina	Jeroni, donzell i Elisabet	-	13.10.1591	-
521	Sard Melis	Isabel	1918	Isabel	Joan, mestre nacional i Bàrbara	Agaeta (Gran Canària)	11.02.1987	-
15	Sastre	Caterina	-	-	Joan	-	14.03.1503	-
120	Sastre	Caterina Gabriela	-	-	Gabriel, conrador	Algaida	6.1.1578	-
33	Sastre	Gabriela	-	-	Joan	Algaida	29.08.1516	-
319	Sastre	Onissa	1695	Caterina	Francesc, dr. en medicina	-	4.1.1711	31-5-1778
364	Sastre Mayol	Clara	1730	Francina	Joan, dr. en drets, i Francina	Ciutat	24.10.1745	27.03.1762
363	Sastre Sunyer	Susanna	-	Susanna	Gaspar Antonina	Ciutat	7.06.1745	6.03.1804
116	Seguí	Clara	-	-	Antoni, apotecari	-	1.09.1573	-
160	Seguí	Drusiana	-	Paula	Bartomeu, mercader	Ciutat	28.03.1607	-
53	Seguí	Joana Bàrbara	-	-	Pere, apotecari	Ciutat	14.07.1524	-
111	Seguí	Lluïsa	-	Margarida	N., apotecari	-	24.09.1565	-
78	Seguí Perpinyà	Baptista	-	-	Antoni (?), mercader	-	28.08.1544	-
145	Serra	Eulàlia	-	Esperança	Pere i Margarida	Sóller	30.08.1598	-
79	Serra	Pereta	-	-	Cristòfol, mercader	-	18.07.1546	-
339	Serra Palou	Jerònia Paula	1705	Jerònia	Miquel, ciutadà militar	-	11.03.1734	6.10.1764
288	Servera	Angeli-na	1659	-	Pere, conrador	Artà	24.03.1686	24-1-1738
321	Servera	Joana Maria	1695	-	-	-	11.03.1714	5.02.1776
141	Servera	Violant	-	Praxedis	Bartomeu	-	27.11.1595	-
445	Servera Móra	Catalina Maria	1790	-	Bernat i Francesca	Porreres	1815	30.08.1827
153	Simonet	Antoni-na	1586	Antonina	Pere Joan	-	8.06.1603	9.08.1663
202	Siquier	Joana	-	-	-	-	29.07.1635	-
229	Sitjar	Antonina	1622	-	Bernat	Porreres	16.12.1646	5.07.1702

413	Sitjar Barceló	Anna Teresa	-	Joana Anna	Jaume Miquela i	Porreres	6.08.1786	3.10.1811
245	Socies	Jerònia	1632	Caterina	Antoni, mercader	-	3.02.1654	9.03.1720
119	Socies	Maria Anna	-	Maria Anna	Jeroni, mercader	-	21.10.1577	-
204	Socies Ribes	Llucia	1617	-	Miquel Francina i	Montuïri	13.03.1636	9.08.1671
232	Socies Ribes	Lluïsa Anna	1632	Francina	Miquel Francina i	Montuïri	25.08.1647	12.08.1692
192	Socies Ribes	Margarida	1614	-	Miquel Francina i	Montuïri	29.07.1630	-
213	Soley	Jerònia Margarida	-	-	-	-	13.03.1641	29.09.1657
308	Suau	Caterina Jerònia	-	Caterina	Salvador, notari, Caterina i	-	14.03.1695	10.08.1726
295	Suau	Praxedis Tomassa	1672	Prudència	Salvador, notari, Caterina i	-	21.03.1689	16.03.1743
368	Suau Fiol	Caterina Jerònia	1727	Caterina Anna	Pere J., dr. en drets, i Caterina A.	Ciutat	19.01.1749	20.03.1798
20	Sunyer	Maria	-	Maria	Nicolau, ciutadà, Praxedis i	Ciutat	9.03.1506	5.02.1521
190	Sureda	Clemència	-	Clemència	Jordi	-	27.06.1630	6.10.1653
216	Sureda	Francina	1624	Caterina	Joan i Joana Maria	-	24.11.1641	26.07.1690
210	Sureda	Maria	1624	Maria	Joan i Joana Maria	-	21.03.1640	17.10.1694
186	Sureda	Maria Magdalena	1611	Eleonor	Jordi	-	19.03.1629	29.09.1669
246	Sureda	Onissa	1637	Margarida	Joan i Joana Maria	-	26.03.1654	3.10.1693
222	Sureda Descatlar	Anna Maria	1628	Eleonor	Joan Baptista, donzell, i Francina	Ciutat	11.03.1643	-
231	Sureda Descatlar	Constança	1632	Lucrècia	Joan Baptista, donzell, i Francina	Ciutat	14.03.1647	3.08.1672
469	Sureda Fullana	Maria Magdalena	1825	Magdalena Maria	Martí, conrador, i Joana Maria	Manacor	13.10.1863	15.09.1896
477	Sureda Sansó	Paula	1857	Francesca Maria	Joan, conrador, i Joana Maria	Manacor	17.03.1884	23.07.1931
127	Tamarit	Amància	-	-	Pere, dr. en medicina	-	13.1.1585	-
226	Tauler	Baptista	1622	Joana	-	-	19.03.1645	7.03.1684
38	Terriola Burguet	Rafela	-	-	Joan, cavaller i doctor, i Caterina	-	22.02.1517	9.03.1549
244	Thomàs	Elena	-	-	-	-	6.08.1653	8.08.1653
292	Thomàs Pont	Joana	1672	Joana Francina	Jaume, esparter, i Margarida	-	6.02.1689	10.12.1720
333	Thomàs Ribes	Margarida	1703	Margarida	Pere J., notari, i Apol·lònia	-	17.02.1732	10.06.1742
124	Torelló	Susanna	-	Anna	Miquel, apotecari, i Antonina	-	20.08.1581	-
149	Torelló Serra	Eufрасina	-	Antonina	Antoni	-	6.02.1600	11.10.1650

					Onofre, notari, Anna			
311	Torres	Caterina Vicenta	1681	Caterina	Miquel, conrador	Artà	20.03.1704	15.1.1749
466	Torres Lladó	Maria Coloma	1837	Coloma	Amador Maria	Valldem ossa	24.03.1861	19.03.1904
396	Torres Salvà	Maria Rosa	-	-	Joan Caterina	Valldem ossa	14.10.1772	4.03.1833
390	Torres Sastre	Maria	1746	-	Pere Elisabet	Ciutat	29.03.1770	30.06.1786
361	Torres Thomàs	Const-ça	1725	Maria Anna	Miquel, sabater, Caterina	Ciutat	4.07.1744	18.10.1792
332	Torres Thomàs	Jerònia	1714	Antonina	Miquel, sabater, Caterina	Ciutat	4.02.1731	23.03.1797
467	Triay Nadal	Maria Francesca	1845	Maria Josepa	Guillem, mestre d'aixa, Maria A.	Ciutat	18.08.1861	4.12.1871
168	Tries	Clara	1600	Praxedis	Baltasar	-	19.03.1615	2.07.1660
196	Trobat	Agustina	1618	-	Andreu Trobat de la Font	Algaida	3.09.1634	4.03.1666
31	Trobat	Caterina	-	-	Francesc, donat del monestir	Ciutat	6.02.1513	-
218	Trobat	Isabel Joana	-	Joana	Andreu Trobat de la Font	Algaida	9.02.1642	22.1.1657
170	Trobat	Joana Anna	1592	-	-	-	15.03.1616	27.08.1658
28	Trobat	Juliana	-	-	Francesc, donat del monestir	Ciutat	9.12.1511	25.07.1543
272	Truyols Olesa	Clara	1659	Anna Maria	Joan A. T. Castell de Moyà i Beatriu	-	24.11.1675	28.08.1732
236	Truyols Sureda	Brgida	1632	Francina	Miquel T. Castell de Moyà i Francina	-	21.09.1649	5.02.1705
358	Vadell	Elisabet	1717	-	Joan	Manaco r	17.02.1743	14.1.1789
21	Valero	Caterina Marca	-	Maria	Joan, ciutadà	Ciutat	24.03.1507	13.03.1511
9	Vallcaneres	Esperan-a	-	-	-	-	9.03.1500	-
305	Valls Barceló	Nicolaua	1675	Joana	Pere Lluç i Margarida	Porreres	22.03. 1695	23.02.1763
27	Vanrell	Magdalena	-	-	-	Sineu	19.1.1511	-
122	Vaquer Cases	Praxedis	-	Caterina	Pere Joan, blanquer, Joana	-	8.11.1579	4.1632
268	Vaquer Coll	Bonaven- tra	1655	Joana	Doméneç, capeller, Joana	Ciutat	21.10.1674	14.03.1718
249	Veny Serra	Anna Jerònia	1640	Magdalena	Joan Bta., dr. en medecina, i Magdalena	-	15.03.1657	25.12.1732
247	Veny Serra	Maurícia	1639	Eleonor	Joan Bta., dr. en medecina, i Magdalena	-	9.03.1656	7.1.1718
298	Verd	Lluïsa	1666	Antonina	Bartomeu, teixidor de llana	Porreres	14.10.1691	19,2.1735
454	Verdera	Maria	1814	Joana Anna	Miquel i	Llucma-	14.12.1834	19.03.1892

	Sastre	Concepció			Catalina	jo		
459	Verger Bover	Antonina Maria	1833	Antonina	Antoni, mestre, i Joana Maria	Ciutat	22.11.1854	25.02.1909
279	Vidal	Agustina	1657	-	-	-	2.03.1680	23.10.1730
349	Vila	Miquela	1718	-	Sebastià	Ciutat	13.09.1739	21.1.1756
228	Vilallonga	Maria Agnès	1631	Agnès	Francesc	-	26.11.1646	9.1.1703
174	de Vilallonga	Beatriu	1603	-	Lluís	-	7.02.1619	10.09.1677
299	de Vilallonga	Beatriu	1676	Beatriu	Francesc	-	27.1.1692	27.02.1739
217	Vilallonga	Isabel Anna	1620	Margarida	Jaume Joan i Jerònia	-	29.12.1641	29.03.1713
97	Vilallonga	Maria Anna	-	Eleonor	Francesc	-	7.02.1557	-
161	de Vilallonga	Prudèn-cia	-	Elisabet	Lluís, veguer	-	5.07.1610	1.10.1647
242	Vilallonga	Prudèn-cia	-	Eleonor	Francesc	-	14.1.1652	24.1.1667
344	Vilallonga Vallès	Agnès	1721	Caterina	Francesc, donzell, i Caterina	-	1.12.1736	13.02.1791
340	Vilallonga Vallès	Mònica	1718	Mònica	Francesc, donzell, i Caterina	-	8.1.1735	25.06.1736
105	Vives	Andrea	-	-	-	-	14.03.1561	-
472	Vivó Roca	Maria Assumpta	1836	Joana Maria	Miquel i Joana Maria	Ciutat	12.11.1864	2.08.1897

Vocabulari monàstic i litúrgic

- Absolta** Pregària resada o cantada en sufragi d'un difunt.
- Aniversan** Celebració d'una missa, resada o cantada, en sufragi d'un o més difunts, el dia de la festa d'un sant o en l'aniversari de la mort de la persona a la qual es destina el sufragi.
- Aguaitadors** Finestrans en la terrada de l'església del monestir, pels quals poden aguaitar a la placeta de sant Jeroni.
- Avellanat** Dolç fet amb avellanes torrades, sucre, ous i canyella.
- Benefici eclesiàstic** Càrrec conferit canònicament a un eclesiàstic, retribuït amb renda disposada pel fundador. El posseïdor és anomenat *beneficiat*.
- Bisbe de gràcia** Bisbe auxiliar que ajudava o substituïa en les absències el bisbe titular, en les funcions episcopals. Tenia el títol d'una diòcesi històrica ja extingida.
- Bonete** castellanisme, per *bonet*. Capell amb quatre puntes, usat pels eclesiàstics en les funcions litúrgiques.
- Breviari** Llibre manual per a la recitació de l'Ofici diví. S'anomena *romà*, el general per a tota l'església romana. Alguns ordes religiosos tenen breviari propi.
- Candelera** *La Candalera*, la Mare de Déu en el misteri de la presentació del Nin Jesús en el Temple. *Festa de la Candelera*, la festa del 2 de febrer en què es beneeixen candelers i es fa una processó amb les candelers enceses per recordar la Presentació de Jesús.
- Capítol** Reunió de la comunitat convocada a toc de campana, en la qual es tracten els assumptes del monestir sota la presidència de la priora. Per extensió, s'anomena *Capítol* la dependència on es reuneix la comunitat.
- Capítol de culpes** Reunió setmanal, el divendres, preceptuada per les Constitucions, en la qual les monges s'acusen voluntàriament d'alguna culpa de caràcter públic que hagin comès, i es reconcilien mútuament les qui hagin tengut alguna divergència.
- Carta de professió** Document que conté la fórmula de professió monàstica, normalment autògrafa, escrita i signada per la monja que professa i dues testimonis de la

	professió.
Casa santa	Lloc on el Dijous Sant es reserva l'eucaristia per a la comunió del Divendres Sant, en una urna o sagrari, voltat de llunís i flors.
Ciri pasqual	Ciri de notable llargària i gruixària, que s'encén amb el <i>foc nou</i> en començar la vetlla pasqual i es manté a un lloc destacat del presbiteri fins al dia de Cincogema; és un record i un símbol de la Pasqua anual, que, entre l'any, solen encendre a les esglésies en el baptisme dels infants i en les exèquies dels difunts.
Clavària	La qui té la clau de la caixa de cabals del monestir; era un càrrec triennal, portava el llibre principal de comptabilitat i es preocupava de les finances. Amb el temps, s'unificaren les funcions amb les de la procuradora, i el càrrec de clavària s'extingí.
Collaciò	Menjada lleugera que es fa els dies de dejuni, en lloc del sopar. Menjada sencilla entre dia per celebrar algun esdeveniment.
Completes	Darrera hora canònica de l'ofici diví, abans d'anar a dormir.
Convent	Edifici habitat per una comunitat religiosa de vida activa. V. <i>Monestir</i> .
Corista	V. Monja de cor.
Correctora del cor	La responsable de corregir les equivocacions en els actes de cor, i de vetlar per la dignitat de les celebracions.
Depositària	Càrrec establert per manament d'un bisbe, que innecessàriament implicava la intervenció de tres persones en l'administració: la clavària que comptabilitzava totes les entrades, la procuradora que feia les compres i registrava les eixides, i la depositària que anotava les quantitats que rebia de la clavària i les que passava a la procuradora. El càrrec i els seus llibres duraren de 1650 a 1743.
Diaca i subdiaca	El diaconat és un orde que ve dels temps apostòlics; a més de l'administració d'alguns sacraments i de les funcions pròpies dins la comunitat cristiana, en les celebracions litúrgiques és un auxiliar del prevere i proclama l'evangeli. El subdiaca era un segon auxiliar i proclamava altres lectures de la Paraula; l'orde del subdiaconat fou suprimit en la renovació litúrgica posterior al Concili Vaticà II.
Domer, domera	Reducció d' <i>hebdomadari</i> , equivalent a <i>setmaner</i> , càrrec que a les comunitats monàstiques o conventuals exercien quatre religiosos o monges que, per torn setmanal, presidien la celebració dels oficis divins.
Escrutini.	Acte en el qual les monges que han exercit un càrrec en el trienni que ha finit, donen compte de la seva gestió.
Fas, El	Estrèpit que es feia pegant amb branques de fasser sobre el trespol de les esglésies, i amb altres instruments sorollosos, al final de l'ofici litúrgic de Matines, o <i>ofici de lectures</i> , corresponent al capvespre del Dimecres, Dijous i Divendres Sant.
Gremial	Mantell honorífic que en els actes litúrgics es col·locava sobre els genolls dels preiats, quan seien.
Introit	El cant d'entrada en el començament de la missa.
Laudes	Hora canònica de l'Ofici diví per a després de matines, o a la matinada
Lledània	Creu processional ornada amb flors policromes de cera que precedia les processons de <i>Lletanies</i> , portada només avui a algunes processons del Corpus.
Locutori	V. <i>Parlador</i> .
Mandatum, o mandato.	Celebració litúrgica per al capvespre del Dijous Sant, en la qual el celebrant renta els peus a dotze persones, repetint el gest de Jesús amb els apòstols, al Sant Sopar.
Maries, Les.	Tres candeles posades a una canya, que s'encenien amb el <i>foc nou</i> a l'ofici de la vigília de Pasqua, el Dissabte Sant dematí, abans de la reforma litúrgica.
Matines.	Hora canònica de l'Ofici diví composta de salms i lectures, resada o cantada per les comunitats monàstiques, habitualment a mitjanit.
Mestre de novícies	Monja o religiosa encarregada de la formació de les al·lotes que es preparen per a la professió religiosa.
Minyona educanda	Nina de pocs anys, generalment no inferiors a set, que vivia interna en els monestirs, per rebre educació religiosa, moral i escolar, amb opció de deixar

	el monestir en acabar el període educatiu, o comenar el noviciat als quinze anys si volien professar el l'orde monàstic.
Missa baixa	Missa sense solemnitat ni cant.
Monestir.	Edifici habitat per una comunitat religiosa de vida contemplativa. V. <i>Convent</i> .
Monja de Cor, o corista	La seva funció principal era participar en tots els actes de cor del monestir; per a ser admesa havia de depositar una quantitat, anomenada <i>dot</i> , estimada suficient per al seu sosteniment. Eren admeses sense dot les que entraven per cobrir les dues places de <i>cantores</i> o la plaça d' <i>organista</i> .
Monja d'obediència	La que era admesa sense aportar dot, per a complir treballs manuals. A mitjan segle XX fou eliminada aquesta classificació, restant totes les monges en igualtat de drets i deures.
Nona	Hora canònica de l'Ofici diví per a la represa de la jornada laboral, a les tres del capvespre.
Noviciat	Etape de duració mínima d'un any, en la qual la postulant a monja es prepara per a la professió.
Obediència, Monja d'	V. <i>Monja d'obediència</i> .
Ofici diví	Pregària pública i oficial de l'Església per a les diverses hores del dia, que resen o canten en comú les comunitats capitulars i monàstiques, o en privat preveres i religiosos. Les Hores canòniques són: matines laudes, prima, tèrcia, sexta, nona, vespres i completes.
Ofici parvo	Una fórmula més breu de l'Ofici diví, dedicat especialment a la Mare de Déu.
Ordinacions	Disposicions dictades per un prelat per <i>ordenar</i> , o regular les normes de vida d'una comunitat monàstica
Palis	Nom que es dona a Mallorca a una taula o tela que es col·loca com a ornament davant l'altar, anomenat generalment <i>frontal</i> o <i>antependi</i>
Parlador, o locutori.	Sala de visites; l'espai dels visitants és separat del de les monges per una reixa. Anys enrere, a més d'una reixa més espessa hi havia unes cortines que només es retiraven en les visites de pares i germans.
Parici	Festa de l'Epifania, o dels Sants Reis.
Pàssio	Fragment dels evangelis que narra la passió i mort de Jesús i es llegeix o es canta en la missa del Diumenge del Ram i en la funció del Divendres Sant; abans també en les misses del Dimarts i del Dimecres sants.
Pietança	Un dinar extraordinari per a la comunitat, fundat i dotat conjuntament amb una festa d'església.
Porta reglar	La porta que, des de la porteria, dona entrada al recinte de clausura del monestir.
Portapau	Placa d'argent o d'altra matèria, amb la qual es feia arribar simbòlicament als assistents la pau que el prevere donava a la missa: es besava el portapau, els escolans passaven la placa pels caps dels bancs, i la gent tocava el portapau i besava la mà; després tocava la mà del veïnat per passar-li la pau rebuda.
Postulant	La persona que desitja entrar al monestir i passa un període de convivència amb la comunitat, abans d'iniciar el noviciat.
Prima	Hora canònica de l'Ofici diví per a la primera hora del dia, equivalent, més o manco a les sis del matí, suprimida en la darrera reforma del breviari romà.
Priora	La monja que, elegida per la comunitat per un període de tres anys, la presideix i la governa; és reelegible.
Procurador	Persona que, amb poder legal, gestionava, a l'exterior del monestir, els assumptes econòmics de la comunitat
Procuradora	La monja responsable de fer les compres per a les necessitats del monestir i de les monges, en connexió amb la clavària; l'any 1761 s'unificaren els dos càrrecs.
Professió monàstica o religiosa	Acte d'emetre els vots essencials en un orde o institut religiós.
Protectors	Eren dues persones de posició social elevada, sovint de la noblesa, elegides per les monges, per a uns anys indeterminats, que exercien envers del monestir una funció que avui diríem de <i>relacions públiques</i> .
Refetor,	dit també <i>refectorin</i> . Sala-menjador de la comunitat. Compta amb una trona elevada, a mitjan lloc de la sala, des d'on, quan la comunitat era nombrosa, es

	feia lectura, excepte els dies de festa.
Robera	La monja que té la custòdia i distribució de la roba de la comunitat.
Roberia	Magatzem comunitat de la roba del monestir.
Roquet,	o <i>sobrepellís</i> . Revestiment litúrgic, usat pels preveres, ministres de l'altar i assistents al cor, damunt la sotana o túnica; és de tela blanca, amb mànegues amples fins al colze, i cobreix el bust fins a les cames.
Ròssec	Censal impagat. El procurador de ròssecs era el que intentava cobrar censals endarrerits.
Sacres	Tres petits quadres que es col·locaven damunt els altars, amb textos litúrgics que el capella havia de recitar, sense poder comptar amb l'ajut del missal.
Sala capitular	V <i>Capítol</i>
Sexta	Hora canònica de l'Ofici diví per a mitja jornada, hora de migdia.
Siesta	Funcions religioses que en l'època del barroc, es feien a primeres hores del capvespre a l'església de Sant Jeroni -i pot ser en altres esglésies- en les festes més grans. ¹¹⁶
Tèrcia	Hora canònica de l'Ofici diví en el començament de la jornada de treball, sobre les nou del matí.
Vellanat.	V. <i>Avellanat</i> .
Vet	Pena de. Excomunió, privació de sagraments
Vespres	Hora canònica de l'Ofici diví per a la posta del sol, a l'acabament de la jornada de treball.
Vicària	Auxiliar y substituta de la priora, elegida per la comunitat per a un trienni.

Resum

Continuació del treball publicat al BSAL de l'any 2002 en el qual es presentà una sel·lecció documental referida al Convent de Santa Elisabeth de Ciutat de Mallorca.. A la col·lecció present es recullen altres documents de l'Edat Moderna i la nòmina de religioses que professaren a dit convent des de la seva fundació.

Resumen

Continuación del trabajo publicado en el BSAL del año 2002 en el que se recogía una selección documental referida al Convent de Santa Elisabeth de Ciutat de Mallorca. En la serie presente se recogen otros documentos de la Edad Moderna i la nòmina de religiosas que profesaron en dicho convento desde su fundación.

¹¹⁶ El temple era il·luminat amb molts de llums, gairebé l'acte consistia amb molts de cants i un sermó amb predicador de campanilles. Era imprescindible el concurs de l'orgue i d'una capella de música: cantaven *salms, tons, villancicos, simfonies, motetes, una Salve...* El nom sembla un castellanisme, i la funció sembla també importada de terres castellanès. *Siesta*: ... *Música que en las iglesias se canta o toca por la tarde* (J. CASARES: *Diccionario ideológico de la lengua española*. Barcelona, 1963, 769.)